№ 10 (3751)
5 лютага 2013 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!



Павел Лёгкі з'язджае ў Маскву

Кіраўнік прэс-службы прэзідэнта пакінуў сваю пасаду. Цяпер ён будзе працаваць дарадцам Пасольства Беларусі ў Расійскай Федэрацыі. Павел Лёгкі ўзначальваў прэс-службу прэзідэнта з 2003 года.

Ці будзе зменена беларускае выбарчае заканадаўства? Ці будуць разгледжаны прапановы экспертаў АБСЕ і СНД пры падрыхтоўцы паправак у Выбарчы кодэкс Беларусі?

Старшыня Цэнтрвыбаркама Лідзія Ярмошына пасля прэзідэнцкай нарады, прысвечанай зменам у выбарчае заканадаўства, паведаміла, што дакумент павінен максімальна ўлічваць як нацыянальныя інтарэсы, так і міжнародныя стандарты. Але кіраўнік ЦВК тым і праславілася, што словы часта гаворыць правільныя, але потым па сутнасці нічога не мяняецца.

Падчас пасяджэння з удзелам Аляксандра Лукашэнкі, на якім абмяркоўваліся змены ў выбарчае заканадаўства, прапанаваныя ЦВК, большасць удзельнікаў не падтрымалі толькі адну ініцыятыву — аб прадастаўленні рэспубліканскім грамадскім арганізацыям колькасцю больш за тысячу чалавек права вылучаць кандыдатаў у дэпутаты. Іншыя ініцыятывы ЦВК у цэлым атрымалі падтрымку. У прыватнасці, гэта пераход да прынцыпу адноснай большасці на парламенцкіх выбарах ужо ў першым туры. Гэта значыць: каб стаць дэпутатам, не трэба будзе гнацца за 50% галасоў выбаршчыкаў, хопіць і простай большасці прагаласаваўшых. Дэкларатыўна гэта дазволіць спрасціць выбарчую кампанію і скараціць выдаткі на яе, але на практыцы гэта азначае, што другога туру на выбарах не будзе. Як, дарэчы, яго не было і ў апошнія кампаніі, бо дзіўным чынам людзі галасавалі выключна "правільна".

Яшчэ адна прапанова ЦВК — павелічэнне асабістых выбарчых фондаў кандыдатаў і дазвол ствараць такія фонды кандыдатам у дэпутаты мясцовых саветаў.

Трэцяе новаўвядзенне, якое рыхтуецца, тычыцца заклікаў да байкоту выбараў. ЦВК лічыць, што такая тактыка накіравана на зрыў выбараў і яна павінна быць выдалена і з выбарчага заканадаўства, і з перадвыбарнай дзейнасці. Іншымі словамі, кандыдатаў хочуць пазбавіць магчымасці заклікаць да байкоту выбараў.

Акрамя таго, прапанавана, каб выраб улётак і плакатаў кандыдатамі аплачваўся за кошт уласных сродкаў, а не за кошт бюджэту.

Адным словам, над тымі сур'ёзнымі прэтэнзіямі, якія ёсць да беларускіх выбараў, ЦВК, хутчэй за ўсё, нават не працавала.

Фарміраванне выбарчых камісій, калі ў іх склад не могуць трапіць прадстаўнікі апазіцыйных кандыдатаў...

Адсутнасць адкрытага і галоснага падліку галасоў...

Цэнзура выбарчых выступленняў кандыдатаў.

Адсутнасць роўных умоў для агітацыі...

Гэтыя і іншыя праблемы для ЦВК на сённяшні дзень, здаецца, не існуюць. А таму адчуваецца, што падрыхтаваныя змены выбарчага заканадаўства касметычныя, малазначныя і нават пагаршаюць умовы для вядзення перадвыбарнай кампаніі. Калі хто спадзяваўся, што беларуская ўлада сама зробіць работу над памылкамі і выправіць хібы нашых выбараў, вынікам якіх людзі ўсё менш давяраюць, то цяпер будзе расчараваны.

Дзмітрый Усс, экс-кандыдат у прэзідэнты:

— Хочуць зрабіць так, што яўка цяпер не будзе мець значэння. Хочуць, каб "Белая Русь" і БРСМ маглі вылучаць сваіх кандыдатаў не шляхам збору подпісаў, а рашэннем саміх арганізацый *(менавіта гэтая прапанова, дарэчы, не была падтрымана на нарадзе. —* **Аўт.**). Гэта можа толькі аблегчыць фальсіфікацыю выбараў.

Галоўная задача ўлады — закамуфляваць махлярства падчас выбараў. А для нас галоўнае, каб фарміраванне выбарчых камісій было незалежным. Каб у іх склад уваходзілі прадстаўнікі ўсіх тых палітычных сіл, якія ўдзельнічаюць у выбарах.

Сяргей Калякін, лідар кампаніі "За справядлівыя выбары", кіраўнік Партыі левых "Справядлівы свет":

— Сёння, у аўторак, прадстаўнікі партый і рухаў павінны падпісаць нашы прапановы аб унясенні змен у Выбарчы кодэкс, і яны будуць накіраваны ўсім суб'ектам заканадаўчай ініцыятывы. Працэдура падпісання будзе доўжыцца з 10 раніцы да 14 гадзін, і мы накіруем іх па ўсіх магчымых адрасах.

Уладамі абвешчана пра працэс рэфармавання выбарчага заканадаўства. Калі раней яны гаварылі, што нельга ўносіць змены ў Выбарчы кодэкс, бо ў ім усё добра, то цяпер яны кажуць, што да мая трэба вызначыцца з тым, што і як мяняць. Зразумела, што ўлады такім чынам хочуць вырашыць свае праблемы. Тыя змены, якія агучаны, не паляпшаюць, а толькі пагаршаюць сітуацыю. Самае непрыемнае тое, што яны здымаюць дзяржаўнае фінансаванне выбарчай кампаніі, і калі гэта будзе прынята, то кандыдат мусіць сам фінансаваць выбары. Пры гэтым ЦВК спасылаецца на еўрапейскі досвед. Гэта, мякка кажучы, некарэктна, бо ва ўсім свеце кандыдаты атрымліваюць дзяржаўную падтрымку. У нашых умовах гэта прывядзе да таго, што дзяржава сваіх так званых "базавых" кандыдатаў будзе фінансаваць (у тым ліку прымушаючы бізнес пералічваць грошы ў выбарчыя фонды), а астатніх яны папросту заблакіруюць. Гэта не роўныя ўмовы ўдзелу ў выбарчых кампаніях, а самая сапраўдная дыскрымінацыя. Іншыя прапановы маюць касметычны характар.

Сяргей Альфер, юрыст, эксперт па выбарчым заканадаўстве:

— Відавочна, што частку змен у заканадаўстве планавалі пад "Белую Русь". Кандыдаты ад гэтага аб'яднання, па задумцы, павінны былі атрымаць большасць месцаў у Палаце прадстаўнікоў.

Што да таго, каб не праводзіліся байкоты выбараў за дзяржаўны кошт, то я гэта вітаю. Лічу, што такімі заявамі пра байкот палітычныя партыі цалкам спыняюць сваю працу. Такім чынам яны сыходзяць са сцэны.

***

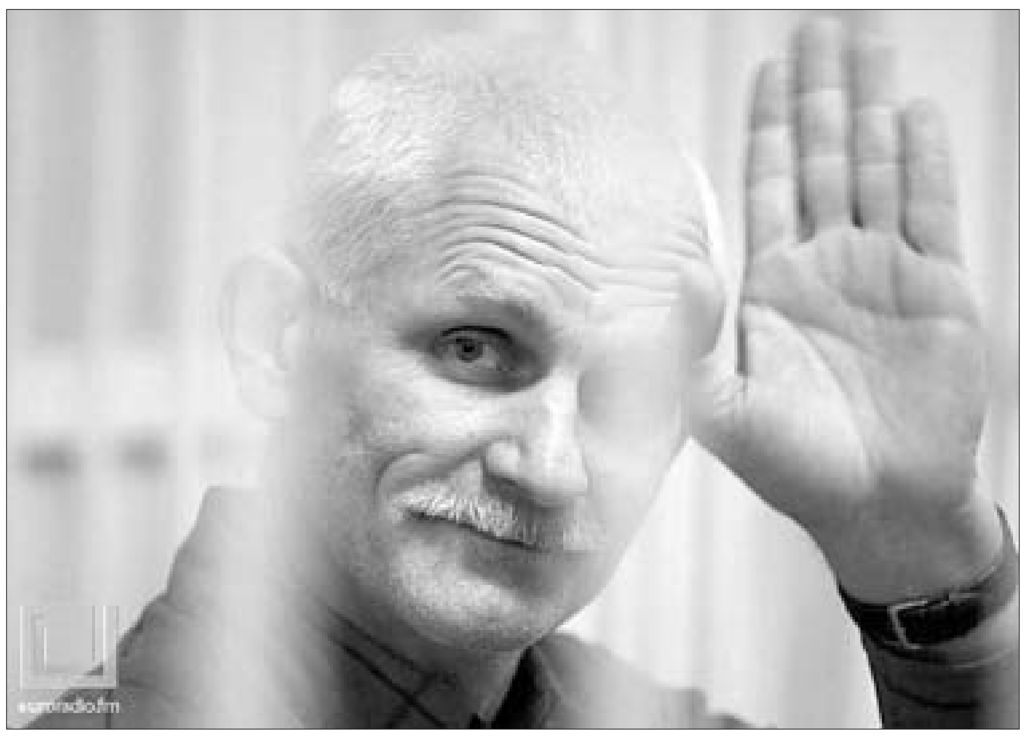
Плануецца, што праект закона будзе ўнесены на разгляд Палаты прадстаўнікоў ужо гэтай восенню.

Калі беларусы за чэсныя выбары — усе яны павінны сказаць сваё прынцыповае слова.

Любоў ЛУНЁВА.

СТАЛА ВЯДОМА...

Алесь Бяляцкі зноў вылучаны на Нобелеўскую прэмію



Сярод іншых кандыдатаў на прэстыжную прэмію за заслугі перад чалавецтвам называюцца 15-гадовая пакістанская дзяўчына Малала Юсуфзай і расійскі праваабаронца Людміла Аляксеева.

Бяляцкі і Аляксеева намінаваліся на Нобелеўскую прэмію міру ў 2012 годзе, аднак яна была прысуджана Еўрапейскаму Саюзу, што, дарэчы, выклікала шырокую крытыку ва ўсім свеце.

Кіраўнік праваабарончага цэнтра "Вясна" Алесь Бяляцкі асуджаны на 4,5 года турмы ў лістапа]дзе 2011 года. Яго прызналі вінаватым у нявыплаце падаткаў. Праваабаронца сваёй віны не прызнаў і заявіў, што ўсе грошы, атрыманыя на ягоныя рахункі, ішлі на праваабарончую дзейнасць.

Краіны ЕС, ЗША і міжнародныя праваабарончыя арганізацыі лічаць Бяляцкага палітвязнем, а прысуд яму — палітычна матываваным. Яны патрабуюць ад улад Беларусі вызваліць праваабаронцу. Аднак Бяляцкі дагэтуль застаецца ў Бабруйскай турме.

ЧУЛІ?

Беларусы зарабляюць у Расіі 160 тысяч долараў у год

Пра гэта журналістам паведаміў начальнік Дэпартамента па грамадзянстве і міграцыі МУС Беларусі ***Аляксей Бягун.*** *Ён удакладніў, што гэтая лічба атрымана экспертамі на аснове даных аб валютных перакладах, зробленых грамадзянамі Беларусі з Расіі.*

Па звестках чыноўніка, штогод у Расію прыбываюць нелегальна працаваць каля ста тысяч беларусаў. Паводле афіцыйнай статыстыкі, у 2012 годзе на падставе падпісаных працоўных дагавораў выехала на працу за мяжу, у асноўным у Расію, больш за 6,5 тысячы чалавек.

СМЕХАТУРА

Служака...



У Кобрыне здарыўся непрыемны інцыдэнт з грамадскім актывістам Аляксандрам Мехам. Яго затрымалі за тое, што ў чарзе на флюараграфію ў мясцовай паліклініцы ён вёў размовы пра аграмадны памер дзяржаўнага доўгу Беларусі.

"У чарзе было даволі шмат людзей — чалавек 25—30, — расказаў Аляксандр Мех. *— Мяне добра ведаюць, часта падыходзяць паразмаўляць. Гэтым разам гутарка закранула праблему знешняга дзяржаўнага доўгу..."*

Як толькі Аляксандр Мех пачаў выказвацца наконт таго, што беларускі ўрад апошнімі гадамі толькі набірае даўгі, за якія прыйдзецца разлічвацца не тое што нам, але і нашым дзецям, да яго падышоў супрацоўнік міліцыі ў цывільным **Анатоль Джыга** і вывеў грамадскага актывіста з паліклінікі. Ён патэлефанаваў у мясцовы КДБ, даставіў Меха ў Кобрынскі РАУС, склаў на Меха рапарт. Той у адказ вымушаны быў пісаць тлумачальную і выслухваць пытанні прадстаўніка спецслужбы.

"Супрацоўнік КДБ не размаўляў са мной на тэму, якую я ўзняў у чарзе ў паліклініцы. Я б сказаў, што ён задаваў пытанні агульнага характару, кшталту, як у мяне справы. Я не стаў нічога адказваць і параіў супрацоўніку вывучыць дзяржаўную мову — беларускую", — адзначыў Аляксандр Мех.

Здавалася б, інцыдэнт вычарпаны. Бо актывіста маглі б абвінаваціць у тым, што лаяўся ў грамадскім месцы, і пасадзіць "на суткі". І такое было б не ў навіну. Але за "няправільныя" размовы ў тралейбусе, магазіне ці паліклініцы яшчэ нікога ў міліцыю не даставілялі. Бо, згодна з нашым заканадаўствам, няма складу правапарушэння ў тым, што чалавек крытыкуе ўладу, дзяржаву, міліцыю, чыноўнікаў і г.д. Больш за тое, ён мае поўнае права на свае ацэнкі і меркаванні.

Падобна на тое, што Анатоль Джыга выслужыўся першым з калег, пацягнуўшы Меха ў міліцыю. Таму мы вырашылі пазнаёміць чытачоў з "героем".

Анатоль Іванавіч Джыга вядомы ў Кобрыне як заўзяты служака. Ён у 1990 годзе прыйшоў працаваць у міліцыю на пасаду звычайнага міліцыянера матарызаванага ўзвода патрульна-паставой службы. Гэта бадай што самы нізкі ўзровень з магчымых у міліцыі. Але ўжо праз два гады стаў камандзірам аддзялення ўзвода. Яшчэ тры гады спатрэбіліся на тое, каб даказаць, што Джыга варты афіцэрскай пасады. І ў 1995 годзе ён атрымаў новае прызначэнне, стаўшы ўчастковым інспектарам. У 2003-м ужо старшага ўчастковага інспектара міліцыі зноў вярнулі ў ППСМ Кобрынскага РАУС камандзірам узвода. Аднак, прапрацаваўшы каля года на патрулях, ён зноў вярнуўся ў службу ўчастковых. Прычым не на самы лёгкі ўчастак: участковы абслугоўвае тэрыторыю, дзе жывуць цыганы. Было, што і пагоны з яго зрывалі, і з фінгаламі хадзіў. Пасля гэтага клікаў дапамогу і адпрацоўваў свой участак з АМАПам. Не аднойчы атрымліваў узнагароды, граматы, прызнаваўся лепшым участковым Брэсцкага абласнога УУС.

"Першыя паўтара-два гады спадзяваўся на адміністрацыйныя меры ў вырашэнні многіх пытанняў. Два парушэнні на працягу года — і ставіў чалавека на прафілактычны ўлік. Цяпер вынайшаў сваю сістэму: першы трывожны сігнал — і парушальнік на асабістым кантролі", — шчыра прызнаваўся Анатоль Джыга ў адным з інтэрв'ю.

З аднаго боку, яно не дрэнна, калі чалавек так гарыць на працы. Але, можа, яго на якія курсы павышэння кваліфікацыі трэба паслаць, каб веды аднавіў і засвоіў, дзе ёсць правапарушэнне, а дзе яго няма. І як вызначаюцца дапушчальныя межы "прафілактыкі"... А таксама патлумачыць яму, што такое дзяржаўны доўг і хто яго будзе аддаваць.

Ірына МАЛЬЦАВА.

МІЖ ІНШЫМ

Без вышэйшай адукацыі

Эксперты Еўразійскага банка развіцця звяртаюць увагу на тое, што грашовыя пераводы — гэта толькі частка тых сум, якія атрымліваюць у Расіі беларускія гастарбайтэры. У 2012 годзе экспертамі банка было апублікавана даследаванне аб працоўнай міграцыі ў рамках АЭП са спасылкай на даныя Цэнтральнага банка РФ. Лічбы сведчаць, што ў 2009 годзе грашовыя пераводы з Расіі ў Беларусь склалі 96,1 млн долараў, у 2010-м — 164,7 млн долараў.

Многія беларусы працуюць у Расіі ў сферы будаўніцтва, транспарту, гандлю і паслуг і не маюць, як правіла, вышэйшай адукацыі.

ТУРЫЗМ

Лепель стане сталіцай зімовага адпачынку?



Пансіянат "ЛОДЭ" прапаноўвае новы від паслуг — катанне на сабачых запрэжках.

Летась у пансіянаце рэалізавалі пуцёвак амаль у два разы больш, чым у 2011 годзе. Тут пабывалі турысты з Расіі, Францыі, ЗША, Германіі, Італіі, Польшчы і нават Кітая.

У мінулым годзе маламуты Лілі, Боска, Брава і Атос былі яшчэ маленькімі, таму вазілі толькі дзетак. Сёння яны даволі моцныя, каб пакатаць і дарослых.

У Бярэзінскім запаведніку з цэнтрам на Лепельшчыне у мінулым годзе пабывалі 42 тысячы гасцей. Сюды едуць наведаць Музей прыроды, заапарк, паблукаць па турыстычных сцежках, паназіраць за дзікімі жывёламі і птушкамі. Гэтай зімою на прагулку можна адправіцца на вельмі цікавым транспартным сродку — лыжным ровары.

Сяргей ШЭЛЕСТ.

ГУЧНАЯ СПРАВА



У суд Саша Варламаў прыйшоў на мыліцах

У судзе Ленінскага раёна Мінска пачаўся суд па справе былога дырэктара ПУП "Агенцтва моды Сашы Варламава". Яму пагражае да 10 гадоў пазбаўлення волі.

Суда Аляксандр Варламаў чакаў амаль два гады. За час, што ішло следства, моцна пахіснулася яго здароўе — з трэцяй групы інваліднасці яго перавялі на другую. Пасля аперацыі на пазваночніку, што адбылася ўжо пасля арышту, Варламаў дрэнна ходзіць. У залу суда ён прыйшоў на мыліцах, зазначыў, што яму аднолькава цяжка і стаяць, і сядзець. Мадэльер схуднеў і асунуўся, але трымаўся спакойна і паважліва.

Адвакат падсуднага накіраваў хадайніцтва аб змяненні меры стрымання для свайго кліента з-за яго слабага здароўя, але суддзя **Надзея Фёдараўна Навіцкая** адхіліла яго. Нагоды для адмовы — Варламава абвінавачваюць у цяжкіх злачынствах, да таго ж дзяржабвінаваўца прадставіў медыцынскую даведку, якая сведчыць, што Варламаў можа прысутнічаць у судзе падчас разбіральніцтва.

Былога дырэктара "Агенцтва моды Сашы Варламава" абвінавачваюць у махлярстве ў асоба буйным памеры, крадзяжы ў буйным памеры шляхам злоўжывання службовымі паўнамоцтвамі, прысваенні маёмасці, ухіленні ад выплаты падаткаў і злоўжыванні службовымі паўнамоцтвамі.

У судовым працэсе разглядаюць дзейнасць Варламава з 2004-га па 2011 год. У якасці пацярпелых запрошаны 375 чалавек. Каб змясціць усіх, пасяджэнне вядзецца ў той жа актавай зале, дзе праходзіў суд па справе тэрарыстаў **Уладзіслава Кавалёва** і **Дзмітрыя Канавалава**.

Нягледзячы на цяжкія артыкулы, па якіх абвінавачваюць мадэльера, некаторыя пацярпелыя сцвярджаюць, што не маюць да яго прэтэнзій. Маўляў, карысці ад Варламава для беларускай моды было куды больш, чым шкоды.

Марыя МАЛЕВІЧ.

ТРАГЕДИЯ

Кто ответит за льдину-убийцу?

“Да, человек смертен, но это было бы еще полбеды. Плохо то, что он иногда внезапно смертен, вот в чем фокус! И вообще не может сказать, что он будет делать в сегодняшний вечер”. В истинности этих слов, вложенных Михаилом Булгаковым в уста Воланда, пришлось убедиться на своем печальном опыте семье слесаря-сантехника ЖЭС №74 г.Минска Василия Алексеевича Аборнева. Его жизнь оборвало роковое стечение обстоятельств.

Это не первый случай

На прошлой неделе, в ночь на 31 января, в Минске шел сильный мокрый снег, крутила метель. Температура была со знаком минус, снег не таял, снежный покров рос. Днем резко потеплело. Такая погода — одна из самых опасных. На крышах домов образуются наледь, сосульки, снежно-ледяные наросты, создающие угрозу жизни и здоровью людей. Одну из квартир на двенадцатом этаже дома №41 по улице Герасименко, который обслуживает ЖЭС №74, залило талой водой с крыши. По словам жильцов, была сделана заявка, на вызов приехала бригада слесарей-сантехников из трех человек. Среди них и Василий Алексеевич Аборнев. Бригада работала в тепловом узле. Когда все трое выходили оттуда на улицу, с крыши упал, по формулировке Следственного комитета, *“ком снежно-ледяной массы”.*

“Мы как раз вернулись на машине с дочерью из магазина, подъехали к подъезду, — рассказывает **Людмила Андреевна Тисецкая**, которая живет в квартире №109. — *Смотрю, с крыши летит огромная такая глыба. А тут ребята из теплоузла выходят. Я им закричала, чтобы береглись, но было поздно... Она на голову мужчине рухнула. Удар был такой силы, что его отбросило на метр-два. Кровь у него отовсюду шла. Из носа, ушей и даже из глаз. Зрелище жуткое, до сих пор вздрагиваю. Мы с дочерью както помочь ему пытались, кровь вытирали платком, пока “скорая” не приехала...”*

Жильцы подъезда рассказывают, что потом за следы крови, которые попали на выложенные в интернете фото, лишили премии... уборщицу. Удивляются: “За что?” По поводу трагедии настроения разные. Кто-то считает, что начальство должно понести наказание, кто-то, напротив, говорит: “Мертвому уже все равно, а сейчас кому-то отдуваться придется... Весь лед не убережешь, где столько работников взять?”

Но все единодушно возмущены версией руководства ЖЭС, которую “основной” назвала директор **Лилия Борисовна Ермолаева**. По этой версии причиной трагедии стало остекление балконов, козырьки и отливы, где образуется наледь. Жильцов беспокоит, как бы в припадке административного рвения комунибудь не пришло в голову потребовать демонтировать балконное остекление. По их мнению, таким образом коммунальщики хотят снять с себя ответственность за ЧП.

Почему-то ни на улице Герасименко, ни в ее окрестностях я не заметил каких-либо ледяных наростов на отливах или козырьках остекленных балконов.

“Конечно, им свои задницы прикрыть надо, — говорит Людмила Тисецкая. — *Что за мода: чуть что — сразу народ винить. Какие козырьки, какие отливы, о чем вы говорите! Разве на них такая льдина может нарасти? Я же своими глазами все видела — с крыши она летела. И это не первый случай. Недавно возле первого подъезда такая же машину разбила”.*

Крыша многоэтажки не скатная, плоская, парапет высокий. А значит, по словам Лилии Ермолаевой, с крыши эта злополучная ледяная глыба упасть никак не могла. Людмила Андреевна Тисецкая утверждает, что она падала с лифтовой надстройки над подъездом.

Кстати, похожее ЧП произошло прошлой зимой в российском Волгограде, когда возле такой же многоэтажки погиб от удара ледяной глыбой 46-летний офицер, отец двоих детей. Там управляющая компания, которая обслуживала дом, прикрывалась тем, что сосулек на крыше не было, заявок от жильцов и рабочих компании на очистку кровли не поступало. Стокилограммовый кусок льда сорвался, видимо, с водоотлива одной из лоджий, а значит, по логике коммунальщиков, ответственность должны нести собственники квартиры. Следствие настаивало на том, что несчастный случай, в результате которого погиб человек, произошел из-за ненадлежащего исполнения обязанностей ответственным лицом. Однако позже суд его оправдал. А вдова офицера до сих пор безуспешно обивает пороги различных инстанций...



Коллеги на похороны не пришли...

“Даже если она, допустим, упала с чьего-то балкона... — рассуждает бригадир могильщиков на кладбище, где похоронили Василия Алексеевича. — *Ну вы же разрешаете балконы остеклять, ставить козырьки и отливы, значит, должны за ними тоже следить, разве нет?”*

Впрочем, судя по всему, не это станет главной проблемой при разбирательстве дела. Директор ЖЭС №74 утверждает, что Василий Алексеевич вообще был не на работе, это не его участок, его туда никто не посылал и никакой заявки не было. “Как не было? — удивляюсь. — Я ведь разговаривал с жильцами, на двенадцатом этаже крышу талой водой заливало. Зачем же он тогда ходил туда?” Лилия Борисовна срывается: “Не знаю, чего он туда ходил! Что-то кому-то доказать хотел. Как вы меня достали все!..”

Кстати, в помещении ЖЭС, которому Василий Алексеевич отдал много лет жизни, почему-то нет никакого посвященного ему уголка с фотографией, как это обычно делается в таких случаях...

Старший сын Аборнева от первого брака, Алексей, рассказывает, что ему примерно то же самое говорил следователь, ведущий сейчас дело о гибели его отца. С той разницей, что заявка все же была. Но участок не его, и вообще, он чуть ли не от работы был отстранен. *“Боюсь, как бы они не переделали там все документы задним числом,* — высказывает свои опасения Алексей. — *Мне бы с коллегами отца переговорить, которые тогда с ним вместе были. Странно, что они на похороны не пришли...”*

Действительно, очень странно. Провожать в последний путь Василия Алексеевича пришла добрая сотня человек, а ближайших коллег, которые последними видели его живым, среди них не было.

Алексей также рассказал, как и чем помог им ЖЭС: *“Оплатили катафалк, автобус, четыре венка и одну корзину цветов. Это все. Могильщикам я уже сам платил. Подготовку тела к похоронам в морге тоже пришлось самому оплатить”.*



«Такие трагедии — это тяжелая проверка на зрелость профсоюза»

Кто и в каком объеме получит ущерб в связи с гибелью Василия Алексеевича и получит ли вообще, пока не ясно. У Аборнева была вторая семья, брак с женой официально не оформлялся, двое детей от первого брака — совершеннолетние. Кстати, на похоронах присутствовали обе семьи.

Дать комментарий по поводу компенсации ущерба мы попросили юриста Свободного профсоюза металлистов **Владимира Лозовского:**

“Смерть работников на производстве, к огромному сожалению, довольно частое явление в Беларуси... В случае гибели работника в первую очередь создается комиссия департамента по охране труда, куда обязательно включают представителя профсоюзной организации. Механизм расследования, механизм компенсации выплат близким покойного хорошо разработаны, но их осуществлением занимаются люди. И тут очень важна позиция профсоюзной организации, коллег по работе. Такие трагедии — это тяжелая проверка на зрелость профсоюза. Денежными выплатами занимаются органы государственного страхования, механизм прописан в президентском указе №530. Что касается компенсации со стороны нанимателя, той организации, где работал человек, все зависит от содержания коллективного договора. А там графы о гибели работника, о тяжелых травмах зачастую просто отсутствуют. И это опять-таки проверка профсоюзной организации: стоит она чего-нибудь или нет. В нормативных документах определяется круг лиц, которые могут претендовать на компенсацию в случае гибели близкого. Но гражданский брак, то, что по-протокольному зовется сожительством, — это непростой случай, здесь уже компетенция суда. И доказать свое родство иногда бывает непросто... Хочу еще сказать, что пропагандистская репутация нашей столицы как самого чистого города в мире соответствует действительности только летом, когда достаточно подмести бумажки и окурки. А зимой по многим улицам, в том числе в центре города, ходить иногда просто опасно. Сотни людей ломают руки, ноги и хребты... Еще и ледяные глыбы на голову сваливаются”.



Дмитрий ГАЛКО.

АЎТАРЫНАК

На іранскія машыны беларусы не параселі. Ці паедуць на кітайскіх?

Легкавыя аўтамабілі беларуска-кітайскай зборкі Geely з’явяцца ў продажы ў лютым, паведаміў міністр прамысловасці Дзмітрый Кацярыніч. “Арыенціровачная цана на ўжо выраблёныя аўтамабілі — седан сярэдняга класа — складзе ў розніцу 12 тысяч 990 долараў”, — адзначыў ён.

Выпуск новых аўто — другі праект, які рэалізуецца ў Беларусі. У 2008 годзе вытворчасць новых легкавых машын у Беларусі наладзіла іранская кампанія Samand. Пачатку вытворчасці папярэднічала вялікая рэкламная кампанія: маўляў, гэта будуць легкавушкі, якія задаволяць многіх беларусаў і па цане, і па якасці. Аднак на Samand беларусы не параселі. Непрыкметны дызайн, непахвальныя водгукі аб машыне выліліся ў тое, што ў 2010 годзе, напрыклад, толькі 24 чалавекі купілі гэтае аўто. Выручалі вытворцаў прадпрыемствы, якія, не выключана, абавязвалі купляць іранскую прадукцыю. У тым жа 2010 годзе больш за 300 Samand купілі кампаніі і прадпрыемствы. У любым выпадку гэта вельмі нізкі паказчык продажу.

Цікава, што на афіцыйным сайце кампаніі ўвогуле няма статыстыкі аб продажы машын, напрыклад, за 2011-ы, 2012 год. Апошняя навіна сайта датуецца 25 кастрычніка 2012 года і паведамляе, што з 1 верасня 2012 года стартаваў продаж аўтамабіляў Samand і Soren у Расійскую Федэрацыю.

Да ведама: сёння новы Samand каштуе 124,9 мільёна рублёў, альбо амаль 14,5 тысячы долараў.

Ці будзе запатрабаваны на рынку кітайскі Geely? Паводле слоў Кацярыніча, аб’явы пра пачатак продажу выклікалі вялікую цікавасць на рынку. “На прадпрыемствы паступіла шмат заявак на набыццё аўтамабіляў”, — паведаміў міністр прамысловасці. І ўдакладніў, што продаж аўтамабіляў не абмяжуецца беларускім рынкам. “Мы не будзем выплачваць утылізацыйны збор, на кампаненты, якія выкарыстоўваюцца для вытворчасці аўтамабіляў, не будзе выплачвацца мытная пошліна. Паглядзеўшы гэтыя варыянты, мы прыйшлі да высновы, што аўтамабіль будзе канкурэнтаздольны не толькі на нашым рынку, але і на рынку Расіі і Казахстана”, — паведаміў ён.

Дарэчы, па беларускіх дарогах кітайскія Geely ўжо бегаюць. У 2008-м у Беларусі было зарэгістравана 82 машыны маркі Geely, у 2009-м — 11 штук, у 2010-м — 3, а ў 2011-м і 2012 гадах ніводнай.

Што тычыцца коштаў, то сёння на рынку патрыманых аўто за 13—14,5 тысячы долараў можна купіць някепскі нямецкі, французскі альбо японскі ці карэйскі аўтамабіль. Напрыклад, Opel Astra 2008 года выпуску, Opel Zafira 2007-га альбо 2008 года, Peugeot 407 (2007-га года) і 308 (2008-га), Kia Seed 2009 года выпуску, Toyota Auris 2008-га, Volkswagen Golf 2008 года, а таксама Skoda Octavia 2008 года. І гэты спіс можна працягваць.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ЧУЛІ?

Зямля пад Мінскам даражэе

22 лютага Мінскі райвыканкам правядзе чарговы аўкцыён.

Галоўная асаблівасць таргоў: пачатковы кошт выстаўленых на аўкцыён зямельных участкаў для будаўніцтва індывідуальных жылых дамоў у параўнанні з пачаткам 2012 года ў сярэднім вышэй, чым на 50 працэнтаў, а ў некаторых выпадках — у два-тры разы.

Напрыклад, за 14 сотак зямлі ў Бараўлянах, што пад Мінскам, сельсавет просіць 600 мільёнаў рублёў. Гэта пачатковая цана. Для параўнання: на пачатку 2012 года купіць такі ж участак у Бараўлянах на аўкцыёне можна было за 200 мільёнаў. А цяпер лот стартуе з кошту, які ў тры разы большы, чым год таму каштаваў увесь участак.

Такая ж сітуацыя і з зямельнымі надзеламі ў вёсцы Лапаровічы недалёка ад Мінскага мора. На аўкцыён 22 лютага выстаўлены тры ўчасткі па пачатковай цане ў 400, 450 і 500 мільёнаў рублёў. У параўнанні з пачаткам 2012 года стартавая цана вырасла ў тры разы.

Цікава, ці знойдуцца пакупнікі на такі дарагі тавар? Напрыклад, на аўкцыёне 18 студзеня жадаючых купіць два ўчасткі ў Заслаўі за 226 і 235 мільёнаў рублёў не знайшлося. Хаця да ўчасткаў былі падведзены газ, электрычнасць і водаправод, на што траціцца ўжо не прыйшлося.

ЛІЧБА ДНЯ

Больш за 4 тысячы кінутых аўтамабіляў

Столькі аўтахламу было выяўлена ў сталічных дварах за мінулы год.

Большасць з іх стаяла ў дварах шматпавярховак, некаторыя былі кінутыя ўздоўж праезнай часткі вуліц, на паркоўках каля гандлёвых аб’ектаў.

Уладальнікам жалеззя разаслалі паведамленні аб тым, што транспартны сродак неабходна прывесці ў належны выгляд ці ўтылізаваць. Лісты падзейнічалі на 3199 чалавек. Яны альбо прывялі тэхніку ў парадак (такіх аказалася большасць), альбо самастойна пазбавіліся іх.

ВОСТРАЯ ПРАБЛЕМА!

Аднаўляльныя крыніцы энергіі — вось наш паратунак!

Ёсць прагнозы, што пры існуючым узроўні спажывання разведаных запасаў паліва хопіць не больш як на 60 гадоў, ядзернага паліва — яшчэ меней. Уран, што здабываецца сёння ў Расіі, складае 20% ад усяго ўрану, што спажываецца там. Розніца пакуль што пакрываецца за кошт савецкіх запасаў, якія ўжо блізкія да вычарпання.

Ацэньваючы перспектывы развіцця сусветнай энергетыкі, Нобелеўскі лаўрэат Жарэс Алфёраў, выступаючы 19 верасня 2012 года ў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, сказаў: “Да канца бягучага стагоддзя, безумоўна, энергетычная праблема чалавецтва будзе вырашана на аснове выкарыстання сонечнай энергіі. А ядзерная энергетыка застанецца ва ўспамінах”. Нельга не прыслухацца да слоў сусветна вядомага вучонага, асабліва тым, хто з упартасцю, вартай лепшага прымянення, рухае наперад рэалізацыю праекта Астравецкай АЭС, замест таго каб спрыяць развіццю ў Беларусі аднаўляльных крыніц энергіі (АКЭ).



Навуковая ацэнка праблемы

Адносная стабільнасць тэмпературы Зямлі сведчыць аб пэўным балансе энергіі, якая прыходзіць да Зямлі з космасу і адыходзіць ад яе ў касмічную прастору. Асноўную частку энергіі, якая паступае на Зямлю, складае сонечнае выпраменьванне. Паток гэтай энергіі ацэньваецца ў 173.000 ТВт ($173.000 \cdot 10^{12}$ Вт). Сумарная ўстаноўленая магутнасць усіх электрастанцый свету роўная прыкладна $3 \cdot 10^{12}$ Вт, што амаль у 60 тысяч разоў меней.

Прыкладна 2% (3600 ТВт) паступаючай на Зямлю сонечнай энергіі пераўтвараецца ў энергію вятроў. З іх 1/3 (1200 ТВт) размяркоўваецца ў ніжніх слаях атмасферы на вышыні да 1 кіламетра.

Акрамя сонечнага выпраменьвання на Зямлю паступае энергія, якая ўзнікае ў выніку гравітацыйнага ўплыву переважна Месяца. Дзякуючы гэтаму ўплыву ўтвараецца энергія прыліваў. Сярэдняя магутнасць патоку гэтай энергіі складае каля 3 ТВт.

Унутранай крыніцай энергіі Зямлі з’яўляецца цеплавая энергія ад рыдыеактыўнага распаду некаторых хімічных элементаў унутры зямнога ядра (32 ТВт).

Каля 52.000 ТВт (30% сонечнага выпраменьвання, што паступае) адбіваецца атмасферай і паверхняй Зямлі назад у космас, што вызначае альбеда (велічыню, якая характарызуе адбівальную здольнасць) Зямлі. Астатняя энергія пранікае да паверхні Зямлі, пераўтвараецца ў цяпло і перавыпраменьваецца ў касмічную прастору ў выглядзе доўгахвалевага інфрачырвонага выпраменьвання.

Тэмпы спажывання энергіі чалавекам на працягу вякоў пастаянна ўзрастаюць. У старажытныя часы чалавек атрымліваў энергію выключна праз ежу, спажываючы ў дзень прыкладна 2000 ккал, што адпавядае магутнасці 100 Вт. Значна пазней, калі людзі сталі карыстацца агнём, выкарыстанне энергіі павялічылася прыкладна да 300 Вт у дзень на аднаго чалавека. К 1200 году магутнасць энергіі, што выкарыстоўвалася чалавекам, павялічылася да 2 кВт у дзень. Гэта было звязана з распрацоўкай новых тэхналогій вядзення сельскай гаспадаркі, з выкарыстаннем камінаў для абагрэву жылых памяшканняў у будынках, з актыўным выкарыстаннем энергіі ветру і вады. Спажыванне энергіі чалавекам стала расці высокімі тэмпамі.

Калі да 2050 года кожны з 11 млрд жыхароў Зямлі будзе спажываць энергіі (у сэнсе ўстаноўленай магутнасці) на ўзроўні сучаснага жыхара ЗША (11 кВт), то агульнае энергаспажыванне ўзрасце да 122 ТВт, што ў 15 разоў болей сучаснага энергаспажывання (каля 8 ТВт).

Неабходны рост вытворчасці энергіі магчымы выключна пры выкарыстанні інавацыйных тэхналогій і больш эфектыўнага пераўтварэння энергіі. Па навуковых ацэнках рэсурсы ўсіх аднаўляльных крыніц энергіі ў шмат разоў пераўзыходзяць сённяшні і прагназуемы ўзроўні энергаспажывання.

Заўважу: аднаўляльныя крыніцы энергіі распаўсюджаны па тэрыторыі зямнога шара адносна раўнамерна, не знаходзяцца ў манапольным валоданні абмежаванага кола краін і таму разглядаюцца як крыніцы энергіі, выкарыстанне якіх спрыяе павышэнню энергетычнай бяспекі многіх рэгіёнаў, зніжэнню залежнасці ад імпарту энергетычных рэсурсаў і, адпаведна, умацаванню палітычнай стабільнасці ў свеце.

Відавочна, што, акрамя аднаўляльных крыніц энергіі, у людзей няма іншай альтэрнатывы надзейнага і невычарпальнага энергазабеспячэння. Але пры існуючым узроўні тэхналагічнага развіцця і кан’юнктуры, якая склалася на сусветных энергетычных рынках, такія відавочныя перавагі АКЭ, як невычарпальнасць, адсутнасць выдаткаў на паліва і экалагічная бяспека, пакуль не могуць пераважыць добра адпрацаваныя, простыя і больш танныя метады атрымання энергіі з традыцыйнага вуглевадароднага паліва.

У такіх умовах большасць краін ужо ўсвядоміла неабходнасць дзяржаўнага рэгулявання развіцця АКЭ. Калі ў 1980 — на пачатку 1990-х гадоў гэтае пытанне практычна не разглядалася на дзяржаўным узроўні, то ў 1998—2005 гадах многія краіны пачалі прымаць захады па распрацоўцы цэлай сістэмы мер па падтрымцы АКЭ. Перыяд з 2005-га па 2011 год стаўся асабліва выніковым. Так, колькасць краін, якія рэалізуюць у той ці іншай меры палітыку падтрымкі АКЭ, павялічылася з 55 у 2005 годзе да 118 на пачатку 2011 года.

Урады многіх краін распрацоўваюць сістэмы стымулаў і гарантый, якія маглі б забяспечыць належныя ўмовы для развіцця аднаўляльных крыніц энергіі.

Варта адзначыць, што асабліва эфектыўным з’яўляецца выкарыстанне не асобных стымулаў, а іх сістэм, напрыклад, увядзенне падатковых ільгот сумесна з запускам спецыяльнай адукацыйнай праграмы.

Палітыка дзяржаў, накіраваная на стымуляванне вытворчасці і спажывання энергіі АКЭ, ужо прывяла да значных вынікаў.

Напрыклад, мэтавыя паказчыкі 2010 года ў Еўрасаюзе былі значна перавыкананы. Устаноўленая магутнасць ветраэнергетыкі склала 86 тыс. МВт замест запланаванай магутнасці 40 тыс. МВт, сонечнай фотаэлектрычнай энергетыкі — 29 тыс. МВт замест запланаваных 3 тыс. МВт. Пры захаванні такога тэмпу росту Еўрасаюз ужо да 2020 года зможа пераўзысці запланаваную долю АКЭ 20% у агульным аб’ёме энергіі, што выпрацоўваецца.

На вялікі жаль, у Беларусі дзяржаўная падтрымка развіцця аднаўляльных крыніц энергіі недастатковая. Акрамя “зялёных тарыфаў”, устаноўленых пастановай Міністэрства эканомікі Рэспублікі Беларусь ад 30 чэрвеня 2011 г. №100, для вытворцаў энергіі, выраблеемай АКЭ, іншых мер дзяржаўнай падтрымкі не прадугледжана. Ды і тая падтрымка (каэфіцыент 1,3 на продаж энергіі ў першыя 10 гадоў з дня ўводу ў эксплуатацыю АКЭ, у хуткім часе ператвараецца для вытворцаў у страты, паколькі ў наступныя 10 гадоў эксплуатацыі каэфіцыент 1,3, паводле той жа пастановы, пераўтвараецца ў 0,85).

Разлікі паказваюць, што тэхнічна магчымы і эканамічна мэтазгодны патэнцыял найбольш перспектыўных ва ўмовах Беларусі аднаўляльных крыніц энергіі складае больш за 75 млрд кВт·г/год, што амаль у два разы перавышае аб’ём спажывання электраэнергіі ў краіне (каля 38 млрд кВт·г/год). Відавочна, што патэнцыял аднаўляльных крыніц энергіі ў Беларусі дастатковы для таго, каб ужо ў хуткім часе значна скараціць аб’ёмы выкарыстання традыцыйнага вуглевадароднага паліва, імпартуемага з Расіі па цэнах, што пастаянна павялічваюцца і непазбежна набліжаюцца да сусветнага ўзроўню, а ў перспектыве — поўнасцю забяспечыць эканоміку краіны надзейнай і невычарпальнай энергіяй. У Маскве гэта добра разумеюць, таму імкнуцца як мага хутчэй узяць пад свой кантроль беларускую энергасістэму, каб надзейна прывязаць яе да расійскіх энерганосьбітаў.

У якім жа стане знаходзяцца сёння ў нашай краіне гэтыя крыніцы аднаўляльнай энергіі?

Мікалай КРЫЖАНОЎСКІ, дэпутат Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 12-га склікання, сябра Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі — БНФ.

(Працяг у наступным нумары.)

ВАС ЦІКАВІЦЬ?

Недавер...

Часта можна пачуць, што выбары ў нас выдатныя і ўлада цалкам легітымная. Але, наколькі я разумею, легітымнасць — гэта не пасведчанне прэзідэнта ці дэпутата, якое выдае старшыня Цэнтрвыбаркама. І нават не ўказ аб прызначэнні на тую ці іншую пасаду. Легітымнасць гэта давер людзей. Таму мяне цікавіць: ці ёсць нейкія незалежныя апытанні, якія б сведчылі аб узроўні даверу беларусаў розным дзяржаўным інстытутам?

Міхаіл Валькоўскі, г.Мінск.

Апошняе апытанне Незалежнага інстытута сацыяльна-эканамічных і палітычных даследаванняў, які зарэгістраваны ў Вільнюсе, сведчыць пра тое, што ўзровень даверу беларусаў дзяржаўным інстытутам вельмі і вельмі невысокі. Прычым за два апошнія гады ён паменшыўся. І значна.

“Рэкардсменам” па падзенні даверу з’яўляецца ўрад.

	Снежань 2010 г.	Снежань 2012 г.	+/-
Урад	51,6	35,0	-16,6
Прэзідэнт	55,0	39,1	-15,9
Дзяржаўныя СМІ	52,9	38,1	-14,8
Цэнтральная выбарчая камісія	47,5	32,9	-14,6
Мясцовыя выканаўчыя камітэты	43,5	30,5	-13
Праўладныя палітычныя партыі	33,8	23,7	-10,1
Мясцовыя Саветы дэпутатаў	41,2	31,5	-9,7
Пракуратура	47,3	37,8	-9,5
Суды	49,0	40,8	-8,2
Міліцыя	45,6	37,4	-8,2
КДБ	43,2	37,2	-6,0
Нацыянальны сход	35,7	33,1	-2,6
Афіцыйныя прафсаюзы	35,4	34,1	-1,3
Армія	53,6	52,8	-0,8

Такім чынам, з дзяржаўных інстытутаў найбольшым даверам грамадства карыстаецца армія.

Эксперты НІСЭПД каментуюць гэтыя вынікі так: “Калі давер да персаніфікатара ўлады апускаецца ніжэй за крытычны ўзровень, наступае распад дзяржавы, паколькі легітымнасці з пункту гледжання насельніцтва дзяржаўныя інстытуты не маюць. Таму ў крытычны момант і не знаходзіцца ў дзяржавы абаронцаў. Так было ў 1917 годзе, так было ў 1991 годзе”.

Дар’я СОЛТАН.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
5 ЛЮТАГА 2013 г.

НОВАЯ ТЭМА

Адрачэнне ад спрадвечных запаветаў.

Страшэнную згубу яно нясе Беларусі

Развагі аб будучыні нашай краіны, якую давядзецца адбудоўваць сённяшнім дзецям, пачну вытрымкай з трэцяга тома "Живописной России" 1882 года выдання, які цалкам прысвечаны апісанню гісторыі, побыту і эканамічнага стану Беларусі таго часу.

Аўтар нарыса А.К.Кіркова *(напісанне захоўваецца цалкам)* сцвярджаў: *"Белорусская беспечность кажущаяся: в сущности это — самый трудолюбивый человек, которого скудная почва и природа-мачеха выучила беспримерному терпению, безграничной готовности ко всякой работе. Надо видеть в то же время, сколько холи, баловства и послаблений там чужому человеку или сиротке, оставшемуся без отца и матери. Сирот стараются наперерыв друг перед другом взять в семью "примнем" или "примаком" без разбору будет-ли то девочка или "хлопчик". Сироты растут всем довольные и обеспеченные, и еще не было примера, чтобы примак или примачка оставили хату и хозяйство своего приемщика; благодарность — одно из живых и явных чувств в этом скрытном и замкнутом в себе народе".*

Менш як за паўтара стагоддзя, што прайшлі з часу выдання "Живописной России", карэнным чынам змяніліся менталітэт, побыт і заняткі беларусаў. Але, на жаль, лепшымі, больш спагадлівымі і згуртаванымі яны не сталі.

Мая памяць захоўвае ўсё больш-менш значныя падзеі з гісторыі роднай вёскі Барталамееўка Веткаўскага раёна з першага пасляваеннага года. Спынюся толькі на адной дэталі агульнаграмадскіх клопатаў — на лёсе дзяцей, якія па нейкіх абставінах засталіся без бацькоў.

Сёння цяжка ўявіць, што ў той час, калі практычна ва ўсе хаты прыйшлі паведамленні пра гібель іх гаспадароў і мужчын прызыўнога ўзросту, у нас не было дзяцей-сірот і выхаванцаў дзіцячых дамоў.

Без бацькі, які невядома дзе і калі напаткаў смерць, але пры жывой маці я, мой брат і чатыры сястры не лічылі сябе сіротамі. Ужо зусім нямоглай матуля сказала: "Я шчаслівая ўжо таму, што не страціла ніводнага з тых, каго нарадзіла".

У майго сябра Пятра Папкова, бацька якога таксама не вярнуўся з вайны, а маці ў час нарыхтоўкі подсцілу для ўласнай каровы на замерзлым ужо балоце правалілася ў багну, моцна прастудзілася і неўзабаве памерла, абставіны склаліся цяжэй, але і ён не лічыў сябе сіроткай — жыў у роднай цёткі Ганусі, хата якой стаяла побач з нашым падворкам. Разам з Пятром мы хадзілі ў школу, летам пасвілі цялятак, нарыхтоўвалі для іх траву, ганялі мяч з ануч на школьным стадыёне, плёхаліся ў рацэ Беседзь — у нас не было падстаў і часу скардзіцца на свой лёс і нягоды. У самыя галодныя гады мы мелі забелены смятанкай боршч са шчаўя, звараную ў печы бульбу з салёнымі ці свежымі агуркамі ўпрыкуску, карысталіся навакольнымі прыволлямі, падарожжы па якіх чаргаваліся з ваджэннем коней па калгасных бульбяных гонях вясной, перавозкай жытнёвых і ячменных снапоў з таго ж абагуленага поля ў час жніва.

А як прыхінулася дзяржава да лёсу Пятра?

Пасля смерці маці мой сябра-аднагодак заставаўся ў асірацелай хаціне са старэйшым, яшчэ непаўналетнім братам Васілём, які пачаў працаваць у паляводчай брыгадзе калгаса "Барацьбіт", па сутнасці замяніўшы маці. Ён і яго сябра Васіль Ермакоў, пад наглядам якога пасля гібелі бацькі на вайне і смерці маці засталіся дзве малодшыя сястры і брацік, каб выжыць у складанай сітуацыі, яшчэ да прызыву ў армію прывялі ў свае хаты такіх жа юных, як самі, жонак.

Перад веснавой пасяўной калгасны брыгадзір накіраваў Васілёў у райцэнтр па насенную пшаніцу. На зваротным шляху па ўхабістай пясчанай дарозе паламаліся калёсы на возе Васіля Папкова, пашкодзіліся мяшкі з зернем. Васілі згрэблі змешаную з зямлёй пшаніцу, але яна, павялічыўшыся ў аб'ёме, не змясцілася ў пашкоджаную тару — засталося вядро пясочна-зернявой сумесі.

"Прасеем, прамыем, а жонкі навараць кашы", — вырашылі ездакі і занеслі вядро са смеццем у двор Васіля Папкова.

"Зладзеі! Мяшкі парвалі знарок!" — у сваю чаргу вырашыла калгаснае праўленне і выклікала следчых.

Недахоп зерня выявіўся адразу. Праз пару дзён Васілёў паклікаў суд і вынес страшэнны вырак — па восем гадоў зняволення з высылкай за межы Беларусі. Васілі апынуліся на вугальных распрацоўках Кемераўскай вобласці. Адзінага брацікa Васіля Папкова Пецю прыціснула да грудзей і прынесла дамоў родная цётка Ганусяю. Сёстраў і брата Васіля Ермакова прыгарнулі родзічы з нашай вёскі і суседняй Петухоўкі. Пра афармленне дзяцей у Веткаўскі ці Свяцілавіцкі дзіцячыя дамы ніхто нават гамонкі не вёў.

"Што вы, людцы, родную крывіначку ды ў чужыя рукі аддаваць!" — не раз чулі суседзі і я ад Пецькавай цёткі Ганусі, якая жыла са сваім ужо старым бацькам Аляксандрам Андрушыным.

Дзед, як адмысловы цясляр, вучыў Пецьку трымаць у руках сякеру, прыносіў яму з агарода першыя агуркі і яблыкі. Цётка Гануся абшывала, абмывала пляменніка, за апошнія рублі купляла ў вясковай краме цукеркі-падушачкі, сачыла за вучобай у школе і паводзінамі на вуліцы. Такое ж месца, ролю і ўвагу ў асяроддзі родзічаў набылі дзве сястры і брат Васіля Ермакова.

Дзяды, бабулі, цёткі і дзядзькі прынялі да сябе асірацелых дзяцей зусім не з-за спадзявання, як пісала "Живописная Россия", што "из мальчика вырастет молодой работник со свежими силами, а девочка возьмет себе в "приставни", т.е. в ту же хату хозяином и таким же бесплатным работником". Не, яны кіраваліся прыроджаным інстынктам захавання свайго роду і яго традыцый. Гэта стаяла вышэй за ўсё астатняе. З другога боку, у той час ужо не існавала прыватнай уласнасці на зямлю, якая патрабавала прытоку свежай сілы ў сем'і, бо дзейнічалі калгасы, у якіх усё было калгаснае, ці, як казалі ў нашай вёсцы, агульнанічыйнае. А вось людзі і дзеці не хацелі быць нічыйнымі. Пётр Папкоў адразу пасля атрымання атэстата сталасці паехаў у горад Кісялёўск Кемераўскай вобласці, дзе брат Васіль, адбыўшы тэрмін турэмнага зняволення, атрымаў правы шафёра, працаваў на транспарціроўцы вугалю да чыгункі, і паступіў там у Горны інстытут. Знайшлі сваё вартае месца ў жыцці, але за межамі роднай вёскі, таксама дзве сястры і брат Васіля Ермакова, смерць якога ў турме аплаквала ўся вёска. Менавіта на той час прыпадае кульмінацыя знікнення згуртаванага сялянскага роду. Вынік навідавоку: у сённяшніх сельгаспрадпрыемствах не хапае рабочых рук, спецыялістаў рознага профілю, няма з каго выбіраць кіраўнікоў гаспадарак і нават камплектаваць раённыя штаты аграрнай галіны. Дзеці-сіроты ўвезлі з сабою ў гарады будучыню вёскі, захаваўшы толькі памяць пра самаахвярнасць сваіх выратавальнікаў, да скону дзён называючы іх мамамі, татамі, бабулямі і дзядулямі.

Пасля расстання з Пятром, быццам па наканаванні лёсу, усё маё далейшае жыццё па-ранейшаму прайшло ў кантактах з дзецьмі-сіротамі. Калі пачаў працаваць у веткаўскай райгазеце, дык на кватэру ўладкаваўся ў хату, якая стаяла побач з дзіцячым домам. Ажаніўся, пераехаў у Гомель працаваць у маладзёжнай "Чырвонай змене", а жонка ўладкавалася ў школу-інтэрнат, дзе выкладала мову і літаратуру, у вызначаныя раскладам дні ўкладвала ў ложкі, будзіла на сняданак і выпраўляла на заняткі дзяцей-сіротак. Я быў у курсе ўсіх спраў дзіцячай установы, перыядычна наведваў яе вучэбныя класы, размаўляў з хлопчыкамі і дзяўчынкамі. Апошнія два дзесяцігоддзі, што мінулі пасля страты радзімы з-за наступстваў катастрофы на ЧАЭС, апякаю хату і агарод, якія ў якасці "дачнага" ўладання набыў у вёсцы Лагуны Добрушскага раёна, і знаходжуся па суседстве з... дзіцячым домам сямейнага тыпу Алы Уладзіміраўны Хахловай, зноўку наглядаю за дзецьмі-сіротамі, але ўжо пры жывых бацьках, дзядулях і бабулях.

"Што з намі сталася?" — вось тое пытанне, якое хвалюе мяне і на якое, на жаль, пакуль няма адказу.

Дзеці-сіроты былі заўсёды, усюды і мусяць быць у далейшым — ад паваротаў лёсу нікому нікуды не збегчы і не схавацца.

І усё ж...

Па маіх меркаваннях, многія страты ў чалавечай годнасці і еднасці пачаліся пасля кастрычніцкага перавароту, а вяршыня іх прыпадае на ўрачыстае абвяшчэнне кампартыяй, што цяперашняе пакаленне савецкіх людзей будзе жыць пры камунізме, а клопаты аб дзецях возьме на сябе першая ў свеце камуністычная краіна. Сумніўнымі лозунгамі і заклікамі КПСС будавала самую



справядлівую ў свеце дзяржаву, а на самай справе ваявала з чалавечай супольнасцю і годнасцю яе грамадзян. Вось прыклады. У сельскай мясцовасці замест калгасаў ствараюцца саўгасы, кожны асобны з якіх займае амаль па трэці тэрыторыі раённых адміністрацыйных адзінак. Прыязджаю з Мінска на летнія студэнцкія вакацыі, выходжу на агарод і бачу, што на той яго частцы, дзе калісьці раслі каноплі (заўважу ў дужках — сённяшні наркотык), капуста, агуркі, бульба, буяе быльнік. "Будуем камунізм, дык навошта абцяжарваць сялян лішняй работай на лішніх сотках", — са слязамі на вачах паўтарыла маці рашэнне самай вышэйшай улады гіганцкай на той час краіны. Пайшоў з касою на балоцістую мясціну "Торф", дзе калгас і саўгас ніколі не нарыхтоўвалі кармоў, а сусед-аб'ездчык Аляксандр Жукаў вінавата кажа: "Коля, вяртайся дамоў, мне дадзена каманда нікога сюды не дапускаць".

Праўда, у чыіхсьці галовах тады ўсё-такі наступіла прасвятленне: скарочаныя агароды вярнулі назад, бо на "адразанцы" немагчыма было пускаць тэхніку, вяскоўцы атрымалі дазвол збіваць траву на балотах і ўздоўж канаў, а гіганцкія саўгасы вярнулі ў межы ранейшых калгасаў.

На жаль, на гэтым наступ на адвечныя сялянскія традыцыі не скончыўся. Пасля катастрофы на ЧАЭС, калі ўзнікла неабходнасць узводзіць пасёлкі для перасяленцаў, новыя жылыя зоны былі спраектаваны ў вёсках пасярод вякамі існаваўшых вуліц з традыцыйнымі гародамі. Там, дзе жыллё ўзводзілася на вольных ад пабудоў месцах, пад дамы і агароды адводзіліся плошчы, на якіх з цяжкасцю можна было пасадзіць па дзве-тры яблыні. У апошнія гады чарговая навала прыйшла са стварэннем аграгарадкоў. Дзе трэба і дзе не трэба пачалі аб'ядноўвацца сельгаспрадпрыемствы, нішчыцца многія сельскія населеныя пункты шляхам пазбаўлення месцаў работы для інтэлегенцыі ў асобе спецыялістаў сельскай гаспадаркі, педагогаў, культработнікаў, якія, як правіла, з'яўляюцца падмуркам падтрымання і захавання лепшых традыцый хрысціянскага кшталту.

Эканоміць трэба заўсёды і ўсюды, толькі, прабачце, не на духоўным узбагачэнні чалавека і не шляхам скрыжоўвання быка з індыкам!

Дапускаю, што каля двух стагоддзяў таму ў вёсках не было абяздоленых дзяцей часткова таму, што сяляне, якія складалі асноўную колькасць насельніцтва, мелі патрэбу ў дадатковых рабочых руках для апрацоўкі зямлі. Пасля вайны 1941—1945 гадоў немагчыма было абысціся без дзіцячых дамоў, бо ліхалецце забрала мільёны жыццяў бацькоў і мацярок. Але ж, дзякуй Усявышняму, грамадства, калі не лічыць катастрофу на ЧАЭС, даўно размяняла другую палову веку без крутых узрушэнняў.

Наперакор гэтаму адбываюцца дзівы дзівосныя. Менавіта ў мірны і хлебны час павялічваецца колькасць дзяцей без бацькоў, цёплых і ўтульных куткоў. Пры жыцці родных і сваякоў краіна вымушана ствараць дамы сямейнага тыпу і нават пагаджацца на ўсынаўленне малалетніх беларусаў грамадзянамі замежных краін, у тым ліку сваіх былых ворагаў па ладзе.

І, паўтаруся, усё таму, што камуністычная ідэя перакрэсліла спрадвечны запавет, згодна з якім чалавек за сваё жыццё абавязаны пабудаваць уласны дом, пасадзіць сад і вырасціць дзіця.

Замест будаўніцтва ўласнага жылля ў пасляваенны час дзяржава прынялася ўзводзіць для сялян за іх жа кошт адчужаныя сямейныя шпакоўні. Пачыналася гэта са з'яўлення першых пяціпавярховых гмахаў на меліяраваных землях, вакол якіх хлебаробы страцілі магчымасць закладваць нават градкі, а завяршаецца аграгарадкамі, якія ў адным месцы ствараюць перанасяленне, скарачаюць магчымасці вядзення асабістых агародаў, міні-фермаў, а ў другім выклікаюць знікненне яшчэ даволі значных населеных пунктаў за кошт закрыцця школ, устаноў культуры, лазняў, гандлёвых кропак, аддзяленняў сувязі.

У маёй цяперашняй вёсцы Лагуны, дзе не так даўно быў узведзены пасёлак для перасяленцаў з чарнобыльскай зоны на 50 катэджаў, страцілі сваіх гаспадароў і пастаяльцаў цудоўны двухпавярховы будынак дзіцячага садка, пральня з лазняй, аддзяленне сувязі, прыходзіць у запусценне цудоўны будынак яшчэ царкоўна-прыходскай школы.

Ды што Лагуны! Пад лязо новай "перабудовы" без зазірання ў святцы трапіла вялізная суседняя вёска Насовічы, якая ў свой час з'яўлялася аднайменным раённым цэнтрам, а на маёй памяці ўваходзіла ў спіс перадавых племгаспадарак Беларусі, і пра якую за час работы ў рэспубліканскай "Сельской газете" ("Белорусской ниве") я надрукаваў дзясяткі артыкулаў, падрыхтаваў брашуру за подпісам даяркі, Героя Сацыялістычнай Працы Надзеі Трафімовіч аб агульнагаспадарчых і асабістых вытворчых дасягненнях. Пару гадоў таму Насовічы разам з акаляючымі вёскамі і пасёлкамі сталі ўсяго толькі вытворчым падраздзяленнем узбуйненай гаспадаркі з цэнтрам у вёсцы Чырвоная Буда, якая размешчана на вялікай адлегласці і нічым адметным раней не вызначалася. Затое ў Насовічах пайшлі на згортванне справы з вырошчваннем племяннога маладняку буйной рагатай жывёлы і свіней. Сюды трэба дадаць і тое, што да катастрофы на ЧАЭС у той жа вёсцы Лагуны дзейнічала авечкагадоўчая племянная ферма, у пошуках лепшага заробку асобныя маладыя людзі пераязджалі ў яе з... Чырвонай Буды.

Вяршыняй і згусткам усіх недарэчнасцяў, а па-савецку "перабудоў на маршы", якія, дарэчы, няспынна вядуцца з часоў калектывізацыі, стала адчужэнне сялян ад зямлі і з'яўленне дзяцей без сямейнага прытулку пры жывых бацьках. Здаецца, што не за далёкімі і высокімі гарамі таксама той час, калі і яны, гэтыя здаровыя парасткі, у вырашэнні пытанняў безбацькоўства могуць засохнуць.

На адрас тых, хто даў сіротам цёплы і ласкавы прытулак, выратаваў іх ад згубы, часта чую: "А чаму ім не гуляць з малымі ў лялькі, калі дзяржава дае грошы, захоўвае працоўны стаж? Хіба за тое, што чужыя хлопчыкі і дзяўчынкі працуюць на іх сем'і". Разважаю так: тым бы "добразычліўцам" лепш і карысней было б пакаштаваць слодыч гаспадароў дамоў сямейнага тыпу і неадкладна раскрыць зёлкі ды кумекаць, чаму іх уласныя, суседскія сыны з дочкамі не выпускаюць з рота вінных сосак і цыгарэт. У тым жа, што прыёмныя хлопчыкі і дзяўчынкі часам удзельнічаюць у абсталяванні месцаў для сваіх гульняў, падбіраюць на агародах за плугам бульбу, ці, скажам, заносяць з дрывотніка сасновыя паленні ва ўласную лазню, нічога асуджальнага няма. Наадварот, сіроткі, як калісьці ўсе вясковыя дзеці школьнага ўзросту, проста абавязаны вучыцца працаваць і наводзіць бляск на зямлі, у двары, каму б яны ні належалі — дзяржаўнаму ці самастойнаму гаспадарніку.

Хто "шкадуе" прыёмных дзяцей? Па маіх назіраннях, той, хто замест бульбы і капусты на сваім агародзе культывуе, як у адселенай чарнобыльскай зоне, самасеі бярозы, таполі і рознага кустоўя для чалавекаў-ваўкалакаў, якія знаходзяць у іх схованкі для пахмелля з закуссю магазінным агуркам, бо з-за захаплення "самапалам" і "чарнілам" не знаходзяць час ускапаць і засадзіць сваю градку. Парадаксальна, але сёння гэта ў аднолькавай ступені тычыцца як мужчын, так і жанчын.

У адносінах да гаспадароў дамоў сямейнага тыпу прасочваецца звычайная зайздрасць, падобная той, якая ў гады разгорнутага будаўніцтва камунізму ўзнікала ў адносінах да тых, хто ўдумліва вядзе ўласны падворак, а сёння, адасобіўшыся ад калектыўнага нічыйнага, займеў асабістую справу, годна жыве, пастаўляючы прадукцыю вёскі вялікім і малым гарадам. Хто не ведае, што папярэднікаў сённяшніх фермераў, самых удумлівых гаспадарнікаў, так званых кулакоў камуністычная ўлада вынішчыла ў Сібіры, а тагачасныя зайздроснікі ў якасці свайго крэда тады выбралі правіла: "Вып'ем зранку, і ўвесь дзень будзем вольнымі". Менавіта такія прадстаўнікі найноўшага пакалення і з'яўляюцца "пастаўшчыкамі" дзетак-сіротак. Яны ці іншыя больш напрактыкаваныя лайдакі-прайдзісветы цёмнай ноччу леташняга года са двара маёй суседкі, маці прыёмных дзяцей Алы Уладзіміраўны Хахловай, пры наяўнасці двух вартаўнікоў-сабак вывелі рабочага каня, сляды якога не адшуканы і ніколі ўжо не адшукаюцца...

Змагацца з алкагалізмам, іншымі праявамі бездухоўнасці толькі шляхам дэкрэтаў і забарон — значыць працягваць спатыкацца на струхлелых карэннях, якія псуюць дарогу і замінаюць размераным крокам па стрыжнявой дарозе дабрабыту і згуртаванай супольнасці.

Дамы сямейнага тыпу, на мой погляд, з'яўляюцца прыступкай вяртання беларусаў да забытай ужо традыцыі, калі, як пісала "Живописная Россия", яе тэрыторыя не ведала сіроцтва. Мая спагадлівая да дзяцей-сірот суседка ў эканамічна цяжкі час за кошт заробкаў у былым племзаводзе "Насовічы", вядзення пашыранай прысядзібнай гаспадаркі і жывучы ў калектыўным доме-шпакоўні пад адным дахам з людзьмі амаральных паводзін, побач з той жа "шпакоўняй" на здзіў усім аднавяскоўцам узвяла ўласны дом у двух узроўнях, памяшканні для жывёлы і птушкі, лазню, гараж для таннага легкавіка, на якім цяпер па патрэбах дзяцей-сірот ездзіць у Добруш і Гомель. Разам з мужам Леанідам яна вырасціла свой сад, выгадавала дзяўчынак-сірот, некаторыя з якіх ужо маюць сем'і і разам са сваімі дзецьмі наведваюць прыёмную матулю. Лічу не лішнім нагадаць, што прыёмнай сям'і прапаноўвалася заключыць дамову на ўзвядзенне новага асабняка за кошт дзяржавы, але яна катэгарычна адмовілася, заявіўшы, што ў яе ёсць уласнае жыллё і родавыя парадкі-завядзёнкі — не квапіцца на тое, што асабіста табе не належыць. Жанчына марыць аб адным: каб у вёску хутчэй вярнулася тое, што Беларусь калісьці ўжо зведала, — пад чужую апеку павінны трапляць толькі тыя хлопчыкі і дзяўчынкі, якія страцілі бацькоў выключна з прычыны трагічных здарэнняў і вялікіх узрушэнняў.

Змагацца з п'янствам і алкагалізмам толькі сіламі дзяржавы і пераважна метадамі забароны — значыць ісці па дарозе з аднабаковым рухам. Да лайдакоў і п'яніц патрабуецца праяўленне пагарды і нецярпімасці перш за ўсё з боку ўсяго грамадства.

Агульнавядома і агульнапрызнана, што не генсекі і прэзідэнты, не пастановы і дэкрэты твораць цуды ў навукова-тэхнічным прагрэсе, пашырэнні і росквіце маральнасці. Іх адкрывае і ўсталёўвае агульная супольнасць на чале з творцамі, якія, між іншым, часцей за ўсё знаходзяцца на супрацьлеглым полюсе ад кіруючай і накіроўваючай эліты. У пытанні, узнятым мною, нас выратуе толькі людская памяць і параўнанне з тым, якімі мы былі раней і якімі робімся ці ўжо сталі. Тэмпература ў грамадстве застыла на рысе абыякавасці да ўсяго і ўсіх. Большасць маленькіх сямейных "дзяржавак" жыве адасоблена, прызнае толькі асабістыя прынцыпы і парадкі. Верхатура знешне шукае паратунку ў вяртанні людзей да здаровага ладу жыцця, запаветаў праваслаўнай царквы, а па сутнасці, разам з той жа царквой прапагандуе заганы.

Праваслаўная царква працягвае ўшчыльняць кантакты з дзяржавай, а людзі тым часам без камуністычных ідэолагаў ірвуць кантакты з царквою, яе новымі, раней нябачанымі завядзёнкамі.

Яшчэ не так даўно праваслаўнае свята "Свяча" ў вёсках лічылася вялізнай падзеяй і нечым асабліва сакральным, гэта значыць вартым пакланення. Несці свячу дазвалялася толькі самаму паважанаму і, вядома ж, непітушчаму чалавеку. У той хаціне, дзе абраз стаяў роўна год, не дазвалялася выпіваць, мацюкацца. З цягам часу змяншалася колькасць жадаючых прыняць свячу, а затым і зусім перавяліся тыя, хто гатовы паставіць на свой кут калісьці самую шанаваную ў той ці іншай вёсцы ікону. Святары, якія згодна з верай павінны кіраваць рытуаламі, зліліся з дзяржавай і нярэдка капіруюць тое, што робяць апушчаныя ў брыдоту грамадзяне.

Адзін вядомы маім цяперашнім землякам пастыр аднойчы так "нажлукціўся", што, не трымаючыся на нагах, размаляваў у крывавыя пісягі ўвесь твар, а прыйшоўшы на чарговае богаслужэнне, паскардзіўся пастве, што касіў траву і нечакана абамкнуўся на дрывоціну. Другая асоба пад рызай сціўбрыла важкі залаты крыж у свайго добра знаёмага пастыра і, па ідэі, павінна была быць назаўсёды адхілена ад богаслужэнняў. Але... Абодва святары ў рэшце рэшт атрымалі божае дараванне і... новыя прыходы.

Гэтыя дзве гісторыі нагадваюць парадкі, якія заведзены ў дзяржаўных установах: набедакурыў начальнік у адным месцы — яму прапаноўваюць другое, часам яшчэ больш зручнае і без тлумачэння насельніцтву пра здзейсненае ім на ранейшай пасадзе. Такім чынам, неадпаведнасць у паводзінах духавенства і наменклатуры не затармошваюць, а, наадварот, заганяюць у тупік уяўленне чалавека аб справядлівасці, сумленнасці, прыстойнасці. Што тычыцца дзіцячых дамоў сямейнага тыпу, дык, паўтаруся, менавіта грамада павінна ўзняць іх на п'едэстал узору ўсюды і для ўсіх. Здаецца, што толькі такім чынам і агульнымі намаганнямі праз ігнараванне лайдакоў, выпівох і недальнабачнага чынавенства беларусы хоць бы часткова вернуцца да зафіксаванага "Живописной Россией" і толькі праз даволі працяглыя развагі і супастаўленні ад агульнай дэградацыі, падзелу насельніцтва на сваіх і чужых пяройдуць да адзінага цэлага **Я,** ад якога, на вялікі жаль, яны свядома адмовіліся ў час першых прэзідэнцкіх выбараў, стварыўшы сітуацыю, пры якой давялося адмаўляцца ад самага характэрнага і самага вызначальнага для любой нацыі — матчынай мовы.

Мікола ЕРМАКОЎ.

Гомельская вобласць.

ПАДЛІЧЫЛІ...

78% беларусаў будуць аплачваць электраэнергію па мінімальных тарыфах

"Каля 78% грамадзян спажываюць менш за 150 кВтг электраэнергіі ў месяц", — заявіў гендырэктар "Белэнерга" **Аляксей Шырма**.

Паводле яго слоў, абанентаў, якія спажываюць 300 кВтг у месяц, — 3% ад агульнай колькасці абанентаў. *"Яны спажываюць 12% электрычнасці ад агульнага аб'ёму спажывання",* — дадаў кіраўнік "Белэнерга".

ЧУЛІ?

Знізіліся амаль на чвэрць

За 2012 год у рэальны сектар эканомікі (апрача банкаў) замежныя інвестары ўклалі 14,3 млрд доляраў, што на 24,1% менш, чым у 2011 годзе.

Як паведамляе Нацыянальны статыстычны камітэт, асноўнымі інвестарамі арганізацый краіны былі суб'екты гаспадарання Расіі (46,7% ад усіх інвестыцый, што паступілі), Вялікабрытаніі (25,2%), Кіпра (6,4%), Аўстрыі (4%).

Найбольшыя сумы замежных інвестыцый паступілі ў арганізацыі гандлю, транспарту і прамысловасці. Большая частка ўсіх укладанняў прыпала на арганізацыі Мінска.

Пераезд авіярамонтнага завода зойме 2,5 года

Мінскія ўлады перанясуць яго вытворчасць сваімі сіламі, без прыцягнення інвестара.

У гэтым годзе на пераезд завода будзе выдаткавана каля 90 млрд рублёў, паведаміў намеснік прэм'ер-міністра **Анатоль Калінін**. Завод перанясуць на новую пляцоўку ў раён Нацыянальнага аэрапорта "Мінск". А пасля, спадзяюцца беларускія ўлады, затраты на перанос завода вернуць інвестары, якія распачнуць на гэтай тэрыторыі будаўніцтва дзелавога цэнтра "Мінск-Сіці".

Як вядома, інвестара для рэалізацыі гэтага праекта мінскія ўлады шукаюць з 2008 года. Першапачаткова інвестарам будаўніцтва шматфункцыянальнага комплексу "Мінск-Сіці" (на тэрыторыі ў 318 га павінны былі размяшчацца жылы раён, аб'екты камерцыйнай нерухомасці і адміністрацыйныя будынкі) выступала група кампаній "Ітэра", але праект рэалізоўваўся нездавальняючымі тэмпамі, таму было прынята рашэнне знайсці новага забудоўшчыка.

РЭБУС

Чаму пераможца аўкцыёну не пералічыў паўмільёна долараў?

Даўно ўжо нікога не здзіўляюць кошты на зямельныя ўчасткі ў прыгарадзе сталіцы. Усе рэкорды б'юць землі каля вёскі Раўбічы і на беразе Дуброўскага вадасховішча. Але ўвагу журналістаў прыцягнуў аўкцыён, які адбыўся два месяцы таму. На ім пераможца абвясціў, што заплаціць за 15 сотак у вёсцы Аколіца... ***паўмільёна долараў.*** *Лічба ўразіла. Але людзі, якія з'елі сабаку на падобных справах, параілі: "Пачакайце і паглядзіце, ці будзе выкуплена гэтая зямля..."*

Мы пачакалі. Пакупнік павінен быў пералічыць грошы на працягу 10 дзён. Час прайшоў, і "Народная Воля" вырашыла высветліць, ці стаў удзельнік аўкцыёну паўнавартасным уласнікам зямлі?

Высветлілася, што грошы ніхто не пералічыў. Аляксандр Унучко, які праводзіць аўкцыёны ў Мінскім райвыканкаме, патлумачыў, што, паколькі заяўленую суму ніхто не пералічыў, участак будзе прадавацца зноў, на наступным аўкцыёне.

Пакуль жа пераможца (калі яго можна так назваць) страціў 260 мільёнаў рублёў (каля 30.000 долараў), бо ў аўкцыёне ўдзельнічаў, суму называў, а грошы не пералічыў. Такая ўмова аўкцыёну. І высветлілася, што гэта распаўсюджаная практыка.

— Якая логіка такога ўчынку? Навошта заяўляць такую суму і губляць грошы?

— Ну, я ж не магу гэтага ведаць, — гаворыць спадар Унучко.

На самай справе логіка ёсць. Калі аўкцыён праводзіцца двойчы і не дае вынікаў, то здзелку ўжо можна заключаць без усялякага аўкцыёну. Зразумела, мы не можам сцвярджаць, што ў дадзеным выпадку нехта наўмысна завышаў кошт зямлі на аўкцыёне, каб проста не даць іншым выкупіць гэтую зямлю, "задушыць" іх астранамічным коштам. Але схема такая ёсць.

Цяпер участак будзе паўторна прадавацца на аўкцыёне 15 лютага.

У вёсцы Аколіца, дарэчы, прадаюцца два ўчасткі, яшчэ адзін у вёсцы Лапаровічы, што на беразе Мінскага мора, і чатыры ўчасткі выстаўляе Гаранскі сельсавет. Выканкам сам выстаўляе кошты, але яны не павінны быць ніжэй за кадастравыя. Цікава, што ў Аколіцы зямельны ўчастак і нават дом на ім можна набыць за 170 тысяч долараў, таму аніякай логіцы не паддаецца жаданне таямнічага ўдзельніка папярэдняга аўкцыёну набыць участак ажно за... паўмільёна долараў. Немагчыма адмахнуцца ад пытання, якое само напрошваецца ў такой сітуацыі: што ж насамрэч хаваецца за такімі аўкцыёнамі? Хто стане ўладальнікам гэтай зямлі і якую цану ў выніку за яе заплаціць?

Любоў ЛУНЁВА.
Мінскі раён.

АФІЦЫЙНА

Дэфіцыту ўрачоў не будзе праз год

Медустановы будуць поўнасцю ўкамплектаваны ўрачамі да 2014 года, заявіў міністр аховы здароўя **Васіль Жарко**.

"У гэтым годзе нам далі заяўку на размеркаванне на 2,4 тыс. чалавек, а ў нас выпуск 2 тыс. 820 урачоў. Таму задачу ўкамплектаваць да 2014 года медустановы дактарамі мы выканаем", — сказаў Васіль Жарко.

"Сёння ўрач працуе на 1,4 стаўкі, медсястра — на 1,2 стаўкі. Мы хочам захаваць узровень заработнай платы, пераглядаем працу ложкавага фонду, штатныя расклады, асабліва кіраўнічы апарат, і ўжо каля сотні чалавек адтуль перайшлі працаваць у амбулаторна-паліклінічнае звяно", — дадаў міністр.

Па словах Жарко, у цяперашні час у Беларусі ўкамплектаванасць урачамі бальніц і паліклінік складае 95,9%, сярэднім медперсаналам — 97,8%.

МЕДДАВЕДКА

У Мінску пабудуюць новую клініку

Да канца года павінен быць гатовы яе праект.

Клініка размесціцца ў мікрараёне "Паўночны". *"У перспектыве гэта будзе самая буйная і сучасная клініка горада. Але больш падрабязна аб праекце можна будзе казаць пасля таго, як ён пройдзе экспертызу",* — адзначыў старшыня камітэта па ахове здароўя Мінгарвыканкама Віктар Сірэнка.

Паводле яго слоў, новыя бальніцы ў Мінску не будаваліся ўжо шмат гадоў, тады як насельніцтва штогод павялічваецца. *"Ёсць неабходнасць у будаўніцтве новай клінікі,* — заявіў Сірэнка. — *У Мінску на 1 тыс. жыхароў прыпадае 6,35 бальнічнага ложка, тады як у рэгіёнах 9—10 ложкаў. Пры гэтым сярод пацыентаў 10% — не мінчане".*

ПРЕДЛАГАЮ!

Не платишь налоги — лишаешься социальных услуг

Уважаемая редакция!

Я выписываю газету "Народная Воля" на протяжении всех лет со дня ее основания. Не могу сказать, что со всем, что в ней печатается, я согласна, но читаю "Народную Волю" всегда с удовольствием. Хорошо, что газета предоставляет возможность высказать свои мысли разным людям, иногда с совершенно противоположными взглядами. Это заставляет человека задуматься о том, всегда ли он прав. Вот и меня задела небольшая заметка "Людзі другога гатунку", которая была напечатана в газете 4 января этого года.

Автор опасается, что если власти примут решение о лишении граждан, работающих за пределами Беларуси, бесплатных социальных услуг, то это обострит вопрос с нарушением прав человека в нашей стране. Странно, что автор проявил заботу о правах человека именно в этой ситуации, хотя у нас в стране существуют гораздо более серьезные причины беспокоиться об этом. Очевидно, автора заметки данная ситуация задевает лично или имеет отношение к его ближайшим родственникам. Вот он тут же и вспомнил о правах человека.

Хотелось бы автору указать, что у нас в стране зарегистрировано трудоспособного населения на 1.300.000 человек больше, чем работающих официально внутри страны. Это значит, что 1.300.000 трудоспособных граждан или вообще не работают (лодыри, пьяницы, наркоманы и т.п.), или работают без официального оформления, получая зарплату "черным налом" (строят состоятельным людям коттеджи, ремонтируют автомобили в частных гаражах, работают через интернет на иностранные фирмы, получают валюту на свои счета в иностранных банках и т.д.), или выезжают на временную или постоянную работу в другие страны.

В любом случае эти люди практически не платят налоги внутри страны, хотя они не против воспользоваться бесплатными социальными услугами за счет тех, кто работает внутри страны официально и несет весьма тяжелую налоговую нагрузку.

В этой связи хочу автору заметки напомнить, что каждый гражданин Беларуси, официально работающий на белорусском предприятии, независимо от формы его собственности платит из своей заработной платы подоходный налог в размере 12 процентов, а также зарабатывает средства, чтобы предприятия смогли отчислять в бюджет 34 процента от их заработка в виде налога на социальное страхование и 1 процент в пенсионный фонд. Кроме этого предприятие должно оплатить налог на добавленную стоимость в размере 20 процентов, а расходы на зарплату — это и есть основная часть добавленной стоимости.

По моим расчетам, гражданин Беларуси, работающий на хозрасчетном (не бюджетном) белорусском предприятии, чтобы получить на руки один миллион рублей, должен заработать дополнительно не менее 900.000 рублей, чтобы предприятие могло отдать государству через упомянутые налоги. А кроме этого, надо обеспечить своему предприятию прибыль, чтобы оно смогло провести модернизацию и выжить в условиях рынка. А с этой прибыли надо заплатить еще налог в размере 16 процентов.

Таким образом, на каждого работающего гражданина Беларуси ложится большая налоговая нагрузка, которую теми или иными путями многие обходят.

Я считаю это очень серьезной проблемой для государства и поэтому резко высказываюсь за то, чтобы государство начало разрабатывать механизмы, которые позволили бы пользоваться бесплатными и субсидируемыми социальными услугами в первую очередь тем, кто своим трудом обеспечивает или обеспечивал (пенсионеры) эти услуги. А для тех граждан, которые стараются правдами и неправдами избежать налогов, следует вводить ограничение на пользование этими услугами. Как это сделать? Пусть решают специалисты и учатся этому у других стран, где социальная защита населения высока.

С уважением —

Валентина ШЕПЕЛЕВИЧ,
минчанка.

ПАЗІЦЫЯ

Не згодны з вамі, Алена

Стараюся чытаць усе артыкулы журналісткі Алены Малочка. Прываблівае яе кругагляд, шырокі дыяпазон тэм, прафесіянальнае пяро. Але не-не ды і прамільгне ў яе публікацыях тое, з чым я ніколі не пагаджуся.

Ну вось у адной з апошніх сваіх калонак яна падводзіць чытачоў да думкі, што нічога страшэннага не адбудзецца, калі ў Мінску знясуць аўтавакзал "Маскоўскі". Маўляў, ніякі гэта не шэдэўр архітэктуры, у такім месцы можа стаяць і больш выразны, больш сучасны аб'ект.

Шаноўная Алена! Я згодны: з сусветнага пункту гледжання, магчыма, аўтавакзал "Маскоўскі" і не шэдэўр архітэктуры. Але ў нашай краіне ён прыцягнуў увагу не толькі звычайных грамадзян, але і спецыялістаў у горадабудаўніцтве. Не выпадкова атрымаў Дзяржаўную прэмію.

А па-другое. Скажыце, як называецца той гаспадар, які сёння будуе хату, а праз дзесяць гадоў руйнуе? Цяжка нават падабраць слова: якое не назавеш, яно будзе мець адмоўную характарыстыку. Дык чаму некаму захацелася праз 12 гадоў пасля ўзвядзення аўтавакзала "Маскоўскі" ператварыць яго ў пыл?! Гэта што, па-гаспадарску? Пры такім бяздумным падыходзе мы ніколі не ўмацуем эканоміку, не падымем дабрабыт людзей.

Хоча "Газпром" узвесці свой гмах у Мінску — што, мала месца?

Не, што тычыцца аўтавакзала "Маскоўскі", то ў дадзеным выпадку я не згодны з вашай пазіцыяй, Алена. І падтрымліваю ініцыятыву аб разгортванні грамадскага руху ў абарону вельмі патрэбнага мінчанам і яго гасцям транспартнага вузла.

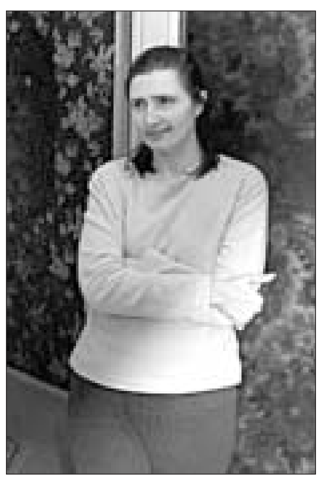
Каленік МАРТЫСЮК.

Мінск.

SOS!

З дня трагедыі на Нямізе Аксана не размаўляе

Ганна Францаўна Шаліма, маці дзяўчыны, якая пацярпела падчас трагедыі на Нямізе ў 1999 годзе, адкрыла дабрачынныя рахункі для лячэння дачкі.



Амаль 14 гадоў мінчанка Аксана Шаліма змагаецца са страшным дыягназам — гіпаксічная энцэфалапатыя. З прычыны кіслароднага галадання і чэрапна-мазгавой траўмы ў яе парушана работа галаўнога мозгу.

Пасля трагедыі дзяўчына перажыла клінічную смерць. Урачы падключылі яе да апарата штучнага дыхання. 19 дзён яна знаходзілася ў коме, потым прыйшла да памяці. Але пасля перанесеных траўмаў перастала размаўляць. З часам Аксана навучылася зноўку хадзіць, але размаўляць яна не можа дагэтуль — толькі выдае асобныя гукі.

Ганна Францаўна звяртаецца па дапамогу да неабыякавых людзей у надзеі, што стан Аксаны змогуць палепшыць замежныя дактары.

Рахункі для пералічэння грашовых сродкаў на лячэнне Аксаны Шаліма:

ААТ "Беларусбанк"
аддз. №287 філіяла 500-МУ, г.Мінск, вул. Ясеніна-16.

Беларускія рублі: субкаррахунак №6100006019063 код 601,
транзітны рахунак №3819382101009
на дабрачынны рахунак №000021.
Еўра: субкаррахунак №6111000001959 код 601,
транзітны рахунак №3819382100000
на дабрачынны рахунак №000010.
Долары ЗША: субкаррахунак №6111000001959 код 601,
транзітны рахунак №3819382100000
на дабрачынны рахунак №000099.

ЛИЧНОЕ

Лучше бы я отказалась от такого наследства...

Я очень давно думала, писать вам или нет. Все откладывала, все надеялась найти правду в нашей стране, найти человека, который поймет мою боль и поможет выйти из сложившейся ситуации. Увы...

История моя простая, и такое может случиться с каждым, поэтому и решила поделиться своим "опытом" с добрыми людьми для того, чтобы с ними такого не случилось.

Мои родители проживали в г.Лунинце в государственной, впоследствии — в приватизированной квартире. После их смерти (отец умер в 1995 г., мать — в 2000 г.) мы, трое детей, получили право на наследство. Здесь надо понять, что я получила только бумажку "О праве на наследство" — на 1/3 часть двухкомнатной квартиры. Еще треть — сестре в Гомеле, оставшуюся треть — брату, он живет в Лунинце. Брат, что называется, первый добежал, нашел хороших покровителей и с их помощью 12 лет издевается над одинокими сестрами (мне 70 лет, сестре 73 года).

Так вот он решил, что все его... Хорошо: бери, пользуйся, плати все коммунальные услуги. Так нет же — его это не устраивает. Ему — его семье — нужна не только бесплатная квартира, но чтобы и все коммунальные услуги кто-то оплачивал. В итоге на самом деле за 1/3 часть квартиры я плачу больше, чем за свою полную. Да еще и сестра платит. То есть мы с сестрой оплачиваем не одну квартиру, а может, две.

Любой человек, которому расскажешь эту историю, удивится: есть же суды, прокуратуры и так далее. Да, есть! Но для кого? Меня лично там никто услышать не желает. Письма как-нибудь прочтут, напишут обтекаемый, культурный, вежливый ответ. И пошлют, пошлют по кругу, друг к другу... Но за что?

В июне 2002 года мы с сестрой обратились в суд г.Лунинца, чтобы он вынес решение о принудительном взыскании по 1/3 или чтобы сына брата (он жил там лет 7—8) выселить, квартиру продать, деньги разделить. Таков закон. Однако судья М.В.Денисович в иске нам отказала, решение выслала через 10 дней. Обжаловать его уже было нельзя. Прокурор г.Бреста меня вообще не выслушала. Решение осталось в силе. И до сегодняшнего дня я не могу найти покоя от этой злосчастной бумажки "Право на наследство".

Ну, отказал суд в иске — ладно, молчу. Однако через пять лет мне ЖЭК г.Лунинца предъявляет иск за коммунальные платежи. Я там никогда не была прописана, не проживала, ключей не получала, договор с ЖЭКом на оказание услуг не заключала... Прописан в квартире сын брата, он проживал с семьей. Теперь уже и их квартирант без нашего ведома и согласия тоже там прописан. Почему у ЖЭКа претензии ко мне?

Согласно постановлению №1332 от 25.08.99 г. и далее №13 от 24.05.2004 г., за жилье платит тот, кто в нем прописан, платит не владелец, а жилец. Но этот закон не признают ни ЖЭК г.Лунинца, ни областное жилищно-коммунальное управление, ни судьи... Правда, не все. Например, 19.03.2010 г. судья Р.А.Сенько ЖЭКу в иске отказала за необоснованностью претензий и указала, что **данное определение суда обжалованию и опротестованию в кассационном порядке не подлежит.**

Однако ЖЭК г.Лунинца с таким решением не согласился и пять раз обращался к разным судьям, пока 18.11.2010 г. судья Е.П.Реутская не нашла нужный закон и не присудила — платить (с осуждением, что я в суд не явилась).

Дальше уже просто конвейер какой-то начался.

7.06.2011 г. судья И.С.Тиунова тоже в иске ЖЭКу отказала.

23.05.2012 г. судья Т.Г.Ласкович опять присудила. Вот так и плачу 12 лет, и нигде никто не может остановить такое беззаконие и издевательство.

Поверьте: писала я во все вышестоящие суды и прокуратуры, Министерство жилищно-коммунального хозяйства, Министерство юстиции, Министерство социальной защиты, Администрацию президента, лично депутатам, в Национальный центр законодательства и правовых исследований, чтобы приняли вполне конкретный закон. Но все возвращается к тому, кто все это творит. Все боятся как бы нарушить права моего брата и его семьи. А где мои права? Пошла на прием к председателю областного суда Т.И.Сучок. Но она только улыбнулась и сказала, что мне даже президент не поможет. Во какая у них всех власть, даже президента не боятся! Ничего нельзя добиться — посылают куда-нибудь по кругу. ЖЭК г.Бреста — в прокуратуру, прокуратура — в областное управление ЖКХ и так далее...

И тогда я решила от наследства отказаться в пользу государства. Забирайте, только не мучайте меня никакими коммунальными платежами за жилье, в котором я не живу и не могу жить.

26.12.2012 г. получила ответ Лунинецкой нотариальной конторы, поскольку я обратилась к ним. Оказывается, чтобы передать в дар государству, нужно согласие "одаряемого". Кого? Круг замкнулся.

Эта бесконечная тяжба меня уже просто вымучила. Продать квартиру брат не согласен, квартирантов на нашу часть не пускает, в дар нашу часть тоже принять не хочет, потому что тогда ему самому придется платить за "коммуналку". И никто — поверьте, никто: ни Верховный суд, ни генеральная прокуратура, ни городские исполнительные комитеты, Администрация президента и прочие власти — не могут этот вопрос закрыть.

Я так понимаю, должен быть единый закон: если не согласны 2—3—5 наследников разойтись миром, то суд квартиру должен продать и между всеми поделить. И не доводить людей до крайности. А то мучаются люди, получив такое "право", ищут, ищут где-то правду, а ее вообще нет.

Конечно, я давно раскаиваюсь в том, что просто попыталась получить хоть немного от родительского наследства. Отказалась бы — и горя не знала. Поэтому я и решила посоветовать добрым людям: лучше живите победнее, но зато спокойнее, потому что здоровье дороже. Я очень честно прожила свою жизнь. Но вот на исходе лет меня судят, судят и судят... За что?

Вера Адамовна
БАРАНОВСКАЯ.

Брест.

НУ І НУ!

Хіба так сустракаюць гасцей?..

Запрасіла сяброў на канцэрт аднаго выдатнага барда, якога мы вельмі любім, загадзя набыла квіткі. Адно толькі чаканне такой сустрэчы — суцэльная радасць. Як пазначана ў квітку, імпрэзу ў Рэспубліканскім ДК імя Шарко ладзіць "Частное строительное унитарное предприятие "Концепт Стиль". А гэта, пагадзіцеся, не абы-што: раз ужо будфірма заклапочана далучэннем шырокіх мас да беларускага мастацтва, значыць, культурныя нашы справы ідуць угору!

Шчаслівая ўладальніца квіткоў, не разгледзеўшы іх як след ля касы тэатральнага шапіка, ужо дома зірнула на іх адваротны бок. А там — нязвыкла ёмісты, надрукаваны драбнюткім шрыфтам тэкст. Мільганула: пэўна, вітанне будучым слухачам, пажаданне прыемных уражанняў ад канцэрта, гасціннае запрашэнне прыходзіць яшчэ. Але...

Першая ж фраза, падобна душу Шарко (ёсць такая медпрацэдура), акаціла напорыстым струменем катэгарычнага загаду: *"Внимательно прочтите и неукоснительно следуйте пунктам настоящего соглашения..."* Што гэта — недарэчная блытаніна і ў маіх руках замест квітка на музычнае мерапрыемства аказаўся пропуск на экскурсію ў нейкую дужа грозную ваенізаваную ўстанову?

І пра якое такое *"соглашение"* размова? Нешта не прыгадаю, калі і з кім яго заключала пісьмова ці хаця б вусна. Пэўна, правалы ў памяці... Ці, можа, гэтае "ЧСУП "Концепт Стиль" само з сабой дамову заключыла, а навешвае яе "неукоснительное" выкананне на тых, хто за свае ж грошы міжволі "купіўся"?

Далей — болей. Да неабачлівых ўладальнікаў квіткоў скіравана грознае папярэджанне: *"Посещение концерта является риском, который принимает на себя владелец билета".* Жах! Колькі жыву, падобнага на квітках у тэатры, музеі, філармонію, вялікія і малыя залы, дзе выступалі айчынныя і замежныя зоркі, ніколі не сустракала. Апытала знаёмых тэатралаў, а таксама заўзятараў шматтысячных стадыёнаў — тое ж самае. Суцешыла здагадка: мабыць, гэта і не запалохванне, а такая арыгінальная форма пяшчотнага клопату арганізатараў аб жыцці, здароўі і спакоі наведвальнікаў клуба, іх маральнай загартоўцы перад магчымымі выпрабаваннямі. Якімі, пакуль не ведаю, пажывём пабачым. Можа, у будынку ДК у разгары рамонт і рыштаванні вось-вось пагражаюць абрынуцца гледачам на галаву? Ці там, не прывядзі Бог, традыцыйна збіраецца нейкі бандыцкі "схадняк", розныя хуліганскія, падазроныя на крымінал элементы? Якраз для такіх агідных суб'ектаў, ну і заадно для ўсіх іншых — недвухсэнсоўны напамінак: *"Запрещается: проходить в клуб в состоянии алкогольного или наркотического опьянения, портить аппаратуру и оборудование, проносить оружие, газовые баллончики, любые напитки и продукты питания, наркотики, колющиеся, бьющиеся предметы и аксессуары, потенциально опасные для окружающих".* Калі што якое — за справу возьмецца служба бяспекі. Як абвешчана, разам з адміністрацыяй яна мае права *"ограничить или запретить выход из клуба в течение мероприятия. Удалить из клуба нарушителей правил без возмещения стоимости билета. Претензии администрацией не принимаются"...*

Праўда, не слаба? Не магу даўмецца, які фельдфебель (у пагонах ці без) пыхкаў над гэтым сачыненнем. Хіба так сустракаюць на Беларусі гасцей, тым болей з купленымі квіткамі? Я зусім не пра сутнасць папярэджанняў: самі па сабе яны, бадай, і слушныя, і не бескарысныя. І служба бяспекі ў глядзельнай зале зусім не лішняя, можна было б і сказаць "дзякуй за ўвагу". Але ж... манера, тон і стыль "Концепт Стиля" ў стасунках з патэнцыяльнымі гледачамі-слухачамі — запалохваючыя, часам нават зневажальныя — нонсенс у цывілізаваным грамадстве і, на маё меркаванне, пакідаюць жадаць лепшага. Так можна хутчэй адпэндзіць, а не прыцягнуць да сябе публіку, абразіць нічым не вінаватых прыхільнікаў прыгожага. Яны ж спяшаюцца ў канцэртную залу, каб культурна адпачыць, далучыцца да высокага, а не азірацца ў страху: раптам — хай сабе памылкова — добра трэніраваныя малойчыкі схопяць за каршэнь, некуды пацягнуць?

Проста дрыжыкі бяруць, але ж пайду усё роўна! Ну раз так ужо трэба, даю сабе зарок: наркотыкі, зброю і схільнасці да дробнага хуліганства забыцца дома. А стане зламысны нячысцік штурхаць на непатрэбшчыну — прыкладам, адкалупаць кавалак тынкоўкі ў будынку ці які правадок перарэзаць (якраз — ура! — рэжучыя прадметы ў згаданай петыцыі не забаронены!) — адпрэчу нягодніка, не паддамся на правакацыю. У той ДК буду заходзіць "па стойцы смірна", сядзець як мыш пад венікам, "не смяяцца, не ўсміхацца, губкі банцікам трымаць". І ніякіх там эмоцый: раптам службе бяспекі не спадабаюцца надта гучныя — ці недастаткова гучныя — апладысменты? Ахоўнікі ж парадку з адміністрацыяй *"имеют право",* а мае *"претензии не принимаются"...*

Дарэчы, квіткі моцна зацісну ў руцэ, каб сябры не кінулі вока на памятку-страшылку: яны ў мяне далікатныя, інтэлігентныя — могуць і пакрыўдзіцца, палічыць закранутай сваю чалавечую годнасць. Лепш (калі ацалеем, канечне) увяду іх у курс "пастфактум", ужо абменьваючыся ўражаннямі ад канцэрта. Магчыма, падзялюся імі і з чытачамі газеты. Самой аж карціць, што ж і як будзе, якая там публіка? Чакаць засталося ўжо нядоўга. А цяпер пажадайце нам ні пуха ні пяра!

Святлана
КЛІМЕНЦЕНКА.

ЕСТЬ ВОПРОС...

Деньги лишние?

Не могу понять: для чего у нас в Чаусах построена платная стоянка? Ни одной машины там за два месяца не стояло. Зато зарплату получили начальник стоянки и четыре сторожа. А за что?

И не будет там машин, потому что Чаусы — это как деревня. Кто же погонит свою машину на платную стоянку, если и так места хватает?

И еще вопрос: для чего строится гостиница в Чаусах? Все предприятия развалились, в старой гостинице никто не живет. Но теперь выстроили гостиницу в четыре этажа. Деньги в бюджете, видно, лишние...

В.Д.КАЗАКОВ.

г.Чаусы.

ТАК СЧИТАЮ

Время донкихотов прошло...

Как ни печально, но оппозиционные партии опали, как прошлогодние осенние листья. У них, образно говоря, наступил климакс. Я лично считаю, что они уже ничего не смогут добиться, даже если объединятся. Слишком малочисленны и неорганизованны для создания большой силы.

Все, ребята, уплыло ваше течение. Не поняли вы, что с людьми нужно работать каждый день, а не от выборов до выборов.

Уже не видно в весях Костусева, Милинкевича и других, хотя, помнится, когда-то они приезжали в Кричев и на стадионе "Сож" собирали с полсотни зевак. Рассказывали, как надо жить, и обещали лучшее. Но...

Время диктует другое. Молодежи вы все неинтересны. Вся информация есть в интернете, а кому нужна пустая болтовня? Вы похожи на донкихотов. Все машете копьями и обещаете, а организовать по-настоящему людей на перемены не можете.

Беларуси нужна Народная Партия, которая станет опорой масс. Она не допустит фальши и при подсчетах голосов и пробьется в парламент, где будет отстаивать права народа. Нужно новое течение, новая волна. А все вы — манекены, театралы демократии. Приближается весна, идите и сажайте овощи и картошку на своих дачах.

Валерий БЫСОВ,
ветеран труда.

г.Кричев.

ОТ РЕДАКЦИИ

Понимаем, это личное мнение гражданина Бысова. Кто-то согласится с ним, а кто-то и возразит. Что ж, на то и газета, чтобы на ее страницах отражались разные взгляды, разные точки зрения. Желающим вступить в полемику с В.Бысовым — зеленая улица. Важно только, чтобы жизнь наша менялась в лучшую сторону.

ПА ВАШАЙ ПРОСЬБЕ

Два лісты прыйшлі ў рэдакцыю амаль адначасна. Абодва прысвечаны нашаму знанаму творцу — Нілу Гілевічу.

Ведаю, як ён яе любіў...

У мяне да цябе, "Народная Воля", вялікая просьба. Надрукуйце, калі ласка, хаця б некалькі вершаў народнага паэта Ніла Сымонавіча Гілевіча, прысвечаных яго любай жонцы Ніне Іванаўне, якая ўжо, на вялікі жаль, сышла з жыцця. Ведаю, такія вершы выйшлі ў свой час асобнай кніжачкай. Але ж знайсці яе ў кнігарнях немагчыма... Загадзя вельмі ўдзячна.

Галіна АЛЯХНОВІЧ,
жыхарка в.Вялічкавічы
Салігорскага раёна.

Хай неба Вам шле натхненне

На Музу, паэце, нашто наракаць?
Пісаць Вам, шаноўны, і доўга пісаць!
Хоць цэлы раман, хоць чатыры радкі —
Цікава усё, што з-пад Вашай рукі.

Хай неба Вам шле
І натхненне, і сілы,
Паэт Вы наш слынны,
Народам любімы!

Марыя ТРАПАШКА,
жыхарка в.Навасёлкі
Валожынскага раёна.

АД РЭДАКЦЫІ

Шаноўны Ніл Сымонавіч шчыра дзякуе сваім верным чытачам за цеплыню і сардэчнасць, адгукаецца на просьбу аб вершах, прысвечаных дарагой Ніне Іванаўне. Вось яны — не з раней выдадзенай кнігі, а толькі нядаўна напісаныя, — прасякнутыя адным матывам, адным настроем: успамінам пра адзінае на ўсё жыццё нязгаснае каханне.

Ніл ГІЛЕВІЧ

Ніколі. Нават і на міг...

Вершы канца 2012-га

У той далёкі навагодні вечар,
Любуючыся, як яна танцуе,
Я раптам пераняў яе пагляд, —
Такі вымоўны, незвычайны, дзіўны,
Якога я ні разу — за паўгода,
Як мы пабраліся, — не перастрэў.
Пагляд якойсь надчалавечай сілы
І незямной анёльскай чысціні
Мальбоўна заклінаў: "Пабач! Пабач,
Якая я шчаслівая, што мы
З табой — адно! Што я — твая! Твая!
Твая і толькі! Па астатні ўздых!
Дык не ўсумніся ж! Ні на міг! Ніколі!.."
Уражаны, я ўсхваляваўся нават
І ўдзячна паківаў ёй галавой:
"Ніколі. Ні на міг. Я знаю — хто ты..."

О, той далёкі навагодні вечар
І той пагляд! І той яе пагляд!..
Пагляд якойсь надчалавечай сілы
І незямной анёльскай чысціні.
Пагляд, які ніколі больш ужо
Не паўтарыўся. Да канца жыцця.
Ніколі. Нават і на міг. Чаму?
Таму што ён ад Бога быў. Ад Бога!
А Бог такое кажа толькі раз...

Мы ішлі...

Мы ішлі лугавіннай дарожкай
у вёску ад Нарачы,
Сын-падлетак, каб нас не бянтэжыць,
паперадзе воддаль.
Мы ішлі — як ідуць беларусы,
пазбыўшыся навалачы:
Толькі сонца ў вачах, толькі сонца!
А хмаркі ніводнай!..

Пасля навальніцы

Той адпаўднёвік у лузе пасля навальніцы...
Як было ціха і светла на кулі зямной!
Як было шчасна вяртацца мне ў пах медуніцы!
Пах, што належаў, ад роду, адзінай-адной!..

Удакладненне ў адзін будучы дакумент

І думаю я ўсё часцей і часцей:
Пара мне вяртацца "дадому з гасцей".
Пара! Пагасціў, дзякуй Богу, — і годзе!
Ну што ж! Як то кажуць, я ў прынцыпе згодзен.
І скора напісана будзе ў паперцы:
"Прычына: дашчэнту знасілася сэрца".
І подпіс чыноўны. І нават пячатка.
Усё, як належыць: і чыста, і гладка.
У мроях пра кушчы нябеснага раю
Адно ў той паперцы папраўлю я раю:
"Знасілася" — каб анічуць не зманіць —
На слова "збалелася" трэба змяніць.
"Збалелася" — гэткі быць запіс павінен.
Таму што памру я ад болю па Ніне.
Ад плачу памру я. Ад слёз нескančоных.
Ад чорных начэй і ад дзён маіх чорных...
"Ну, гэта ўжо містыка! Так не бывае!" —
Падумае скептык. І думку схавае.
Ды ў дзень развітання, з букецікам кветак,
Уважыць нябожчыка прыйдзе і скептык.
Наблізіцца, гляне — і здзівіцца моцна,
Так моцна, аж зробіцца беднаму млосна:
"Чаму ён заплаканы... у дамавіне?!"
А голас адкажа: "Ён плача па Ніне..."

І зноў...

І зноў сыходзіць ноч. І зноў світае.
І зноў душу мне працінае боль.
Як позна зразумеў ты, што Святая,
Святая несла крыж пакут з табой!

Звазі...

Звазі мяне, мой сыне, на магілу
Тваёй матулькі. На паклон звазі.
Яе — няма, — і я жыву надсілу.
Рыўкамі. Ад слязы і да слязы.

ПУЛЬС ПЛАНЕТЫ

«Кьюриосити» приступил к бурению поверхности Марса

Американский марсоход третьего поколения “Кьюриосити”, который представляет собой автономную химическую лабораторию, только приступает к программе исследований, которая рассчитана на два года. Предыдущие аппараты такого рода обладали способностью соскабливать образцы с каменистой поверхности, однако “Кьюриосити” уже располагает настоящей системой бурения, состоящей из нескольких инструментов. Задача “Кьюриосити” состоит в том, чтобы определить, имелись ли в районе кратера Гейл в геологическом прошлом условия, в которых могли существовать бактерии.

Забыли в брюшной полости инструмент

Каунасский окружной суд обязал литовскую больницу выплатить 40 тысяч литов (16 тысяч долларов) пациентке, в теле которой врачи забыли хирургический инструмент.

С иском в суд против больницы города Шакяй (расположен на юго-западе Литвы) обратилась местная жительница Валентина Балтрушайтите. В данном учреждении у нее в июне 1995 года удалили желчный пузырь. По словам женщины, после операции она продолжала чувствовать сильные боли в области живота. Балтрушайтите утверждала, в частности, что не могла наклоняться и лежать на правом боку. “Я несколько раз обращалась к врачам, но в сельской амбулатории ничего не нашли. Только после нескольких визитов к каунасским врачам удалось установить причину болей”, — заявила пострадавшая в суде.

Инородный предмет удалось обнаружить лишь в 2008 году. Медики извлекли из брюшной полости пациентки хирургический инструмент — абдоминальную лопатку Ревердена, по форме напоминающую подошву. Эта лопатка весит 300 граммов, ее толщина два миллиметра, ширина семь сантиметров, а длина — 28 сантиметров.

«Газпрому» грозит японская метановая революция

Министерство экономики, торговли и промышленности Японии объявило о начале опытной добычи газа из морских залежей метангидратов. Первые в мире подобные работы осуществляет исследовательское судно “Тикю” (“Земля”) в Тихом океане в 70 км к югу от полуострова Ацуми.

В случае успеха через пять лет японцы начнут добывать газ в промышленных масштабах. Самим японцам это принесет энергетическую независимость, однако для России их успех не сулит ничего хорошего, пишет “Независимая газета”.

По оценкам японцев, запасы метана у полуострова Ацуми составляют до 1 трлн кубометров и их хватит на 10 лет полного энергетического самообеспечения. Если же говорить о всех месторождениях в морях вокруг Японии, то речь может идти о столетней энергетической независимости.

В этом случае Япония, очевидно, откажется от импорта энергоресурсов и, в частности, от сжиженного природного газа (СПГ), мировым лидером по потреблению которого она сейчас является. Это приведет к падению цен, а значит, негативно отразится на российском “Газпроме”, положение которого на газовом рынке и без того пошатнулось из-за сланцевой революции в США.

Сбежали из бразильской тюрьмы через канализацию

Более двух десятков заключенных сбежали из бразильской тюрьмы “Висенте Пираджибе” в Рио-де-Жанейро по канализационным трубам. Они прорыли из камеры тоннель, соединив его с канализационной системой.



Гільзы на вуліцах Каіра

Удзельнікі акцый пратэсту супраць прэзідэнта Егіпта Мухамеда Мурсі дэманструюць гільзы, сабраныя недалёка ад плошчы Тахрыр.

За лячэнне Цімашэнка за мяжой

Украінская апазіцыя патрабуе ад улад даць згоду на лячэнне Юліі Цімашэнка за мяжой. На дадзены момант экс-прэм’ер Украіны знаходзіцца ў шпіталі ў Харкаве, дзе лечыць захворванне пазваночніка.

Лідар апазіцыі Арсеній Яцанюк сказаў, што ў цяперашні час гэта найважнейшая задача, бо ад гэтага залежыць жыццё Цімашэнка. З 18 студзеня яна пратэстуе супраць відэакамер у памяшканнях бальніцы. З-за гэтага Юлія Цімашэнка спіць у ванным пакоі і на некаторы час адмовілася прымаць лекі.

Стан здароўя Юліі Цімашэнка моцна пагоршыўся. Лячэнне ў харкаўскім шпіталі праходзіць пад наглядам спецыялістаў з берлінскай клінікі “Шарытэ”. Украінскія ўлады аргументуюць, што лячэння за мяжой закон не прадугледжвае, бо гэта азначала б адбыванне там турэмнага зняволення, а закон забараняе выдачу асуджанага грамадзяніна Украіны іншай дзяржаве.

Канец крызісу — у 2015 годзе

На думку кіраўнікоў польскіх фірм, цяжкасці скончацца праз 2 гады — у 2015 годзе. Так ацэньвае перспектывы развіцця сваіх прадпрыемстваў амаль палова апытаных. Каб палепшыць свае перспектывы, польскія фірмы вось ужо другі год праводзяць рэструктурызацыю.

Дэпутацкія прэміі — на дабрачынныя мэты

Маршалак Сейма Эва Копач паведаміла, што ўводзіцца мараторый на прэміі для членаў прэзідыума Сейма. Іх прэміі пойдуць на дабрачыннасць.

Гэтае рашэнне стала рэакцыяй на вострую крытыку прэсы на паведамленне пра прэміі ў памеры 250 тысяч злотых для прэзідыума, у тым ліку 45 тысяч для старшыні.

Копач паведаміла, што сваю прэмію прызначыла на дапамогу дому састарэлых і некаторым грамадскім арганізацыям. Эва Копач зазначыла, што яна прыслухалася да грамадскай думкі і разумее, што сёння іншыя абставіны, чым некалькі гадоў таму.

Свае прэміі на дабрачынныя мэты перадалі віцэ-маршалкі. Напрыклад, Цэзары Грабарчык — на дзейнасць скаўтаў.

ЖИЗНЬ ВОЖДЕЙ

Чем и как болели российские лидеры?

Споры о состоянии здоровья президента Владимира Путина заставляют вспомнить российскую традицию: первое лицо рассматривалось как земное божество, поминать которое непочтительно и всуе не полагалось.

Обсуждение личной жизни лидеров, в том числе их физического состояния, было под запретом. Россия — не Америка, где публикуются данные анализов президентов и кандидатов в президенты и цифры их артериального давления.

Царская семья скрывала болезнь наследника престола

Наследник престола Алексей Николаевич, как известно, страдал врожденной гемофилией — наследственным заболеванием, при котором кровь нормально не свертывается и любая травма может привести к смерти от внутреннего кровоизлияния.

Единственным человеком, который мог каким-то до сих пор непонятным науке образом улучшать его состояние, был Григорий Распутин, являвшийся, выражаясь по-современному, сильным экстрасенсом.

Николай II и его супруга категорически не желали обнародовать тот факт, что их единственный сын фактически инвалид. Даже министры лишь в общих чертах знали, что у цесаревича проблемы со здоровьем. Простые люди, видя наследника во время редких публичных выходов на руках у здоровенного матроса, считали его жертвой покушения террористов.

Смог бы Алексей Николаевич впоследствии руководить страной или нет, неизвестно. Его жизнь в неполные 14 лет оборвала чекистская пуля.

Владимир Ленин

Основатель советского государства умер необычайно рано, в 54 года, от прогрессирующего атеросклероза. Вскрытие показало не совместимое с жизнью поражение сосудов головного мозга. Ходили слухи, что развитие болезни было спровоцировано незалеченным сифилисом, но доказательств этому нет.

Первый инсульт, повлекший частичный паралич и утрату речи, случился с Лениным 26 мая 1922 года. После этого он более полутора лет находился на даче в Горках в беспомощном состоянии, прерывавшемся короткими периодами ремиссии.

Ленин — единственный советский лидер, из чьего физического состояния секрета не делалось. Медицинские бюллетени публиковались регулярно. Вместе с тем соратники до последних дней уверяли, что вождь поправится. Иосиф Сталин, навещавший Ленина в Горках чаще других членов руководства, размещал в “Правде” оптимистические отчеты о том, как они с Ильичом весело шутили над врачами-перестраховщиками.

Иосиф Сталин

“Вождь народов” в последние годы страдал тяжелым поражением сердечно-сосудистой системы, вероятно, усугублявшимся нездоровым образом жизни: он много работал, при этом превращая ночь в день, ел жирную и острую пищу, курил и пил, а обследоваться и лечиться не любил.

По некоторым данным, “дело врачей” началось с того, что профессор-кардиолог Коган посоветовал высокопоставленному пациенту больше отдыхать. Подозрительный диктатор усмотрел в этом чью-то попытку отстранить его от дел.

Затеяв “дело врачей”, Сталин остался вообще без квалифицированной медицинской помощи. Даже самые близкие люди говорить с ним на эту тему не могли, а обслугу он запугал настолько, что после инсульта, случившегося 1 марта 1953 года на Ближней даче, несколько часов пролежал на полу, так как ранее запретил охране беспокоить его без вызова.

Даже после того, как Сталину исполнилось 70 лет, публичное обсуждение его здоровья и прогнозы, что станет со страной после его ухода, в СССР были абсолютно невозможны. Мысль, что мы когда-нибудь останемся “без него”, считалась кощунственной.

Впервые о болезни Сталина народу сообщили за день до его смерти, когда он уже давно был без сознания.

Леонид Брежнев

Леонид Брежнев последние годы, как шутили в народе, “правил, не приходя в сознание”. Сама возможность подобных шуток подтверждала, что после Сталина страна все-таки сильно изменилась.

Старческих болезней у 75-летнего генсека хватало. Упоминалась, в частности, вялотекущая лейкемия. Тем не менее сложно сказать, от чего, собственно, он умер.

Врачи говорили об общем ослаблении организма, вызванном злоупотреблением успокаивающими и снотворными препаратами и вызвавшем провалы в памяти, утрату координации и расстройство речи. В 1979 году Брежнев во время заседания политбюро потерял сознание. “Знаешь, Михаил, — сказал Юрий Андропов только что переведенному в Москву и не привыкшему к подобным сценам Михаилу Горбачеву, — надо делать все, чтобы и в этом положении поддержать Леонида Ильича. Это вопрос стабильности”.

Брежнева политически убивало телевидение. В прежние времена его состояние можно было бы скрывать, но в 1970-х годах избежать регулярного появления на экране, в том числе в прямом эфире, было невозможно. Явная неадекватность лидера в сочетании с полным отсутствием официальной информации вызывала крайне негативную реакцию общества. Вместо жалости к больному человеку народ откликался шутками и анекдотами.

Юрий Андропов

Юрий Андропов большую часть жизни страдал тяжелым поражением почек, от которого в конце концов и умер.

Болезнь вызывала повышение давления. В середине 1960-х годов Андропова усиленно лечили от гипертонии, результатов это не давало, стоял вопрос о его уходе на пенсию по инвалидности.

Кремлевский врач Евгений Чазов сделал головокружительную карьеру благодаря тому, что поставил главе КГБ правильный диагноз и подарил ему примерно 15 лет активной жизни.

В июне 1982 года на пленуме ЦК, когда выступающий призвал с трибуны “давать партийную оценку” распространителям слухов, Андропов неожиданно вмешался и жестким тоном сказал, что “последний раз предупреждает” тех, кто болтает лишнее в разговорах с иностранцами. По мнению исследователей, он имел в виду прежде всего утечки информации о своем здоровье.

В сентябре Андропов поехал на отдых в Крым, там простудился и больше с постели не вставал. В кремлевской больнице ему регулярно делали гемодиализ — процедуру внепочечного очищения крови при помощи аппаратуры.

В отличие от Брежнева, который однажды уснул и не проснулся, Андропов умирал долго и мучительно.

Константин Черненко

После смерти Андропова необходимость дать стране молодого динамичного руководителя была очевидна всем и каждому. Но старые члены политбюро выдвинули в генеральные секретари 72-летнего Константина Черненко, формально являвшегося человеком №2.

Как вспоминал впоследствии бывший министр здравоохранения СССР Борис Петровский, все они думали исключительно о том, как умереть на постах, им было не до страны и тем более не до реформ. Черненко давно болел эмфиземой легких, возглавляя государство, почти не работал, редко появлялся на публике, говорил, задыхаясь и глотая слова.

В августе 1983 года он перенес тяжелое отравление, поев на отдыхе в Крыму рыбы, собственноручно пойманной и закопченной соседом по даче, министром внутренних дел СССР Виталием Федорчуком. Подарком угощались многие, но больше ни с кем ничего худого не случилось.

Умер Константин Черненко 10 марта 1985 года. Тремя днями ранее в СССР прошли выборы в Верховный Совет. Телевидение показало генсека, который нетвердой походкой подошел к урне, опустил в нее бюллетень, вяло помахал рукой и невнятно произнес: “Хорошо”.

Борис Ельцин

Борис Ельцин страдал тяжелой болезнью сердца и, по имеющимся данным, перенес пять инфарктов.

Первый президент России всегда гордился тем, что его ничто не берет, занимался спортом, купался в ледяной воде и во многом на этом строил свой имидж, а недомогания привык переносить на ногах.

Здоровье Ельцина резко ухудшилось летом 1995 года, но впереди были выборы, и он отказался от обстоятельного лечения, хотя врачи предупреждали о “непоправимом вреде здоровью”. По данным журналиста Александра Хинштейна, он заявил: “После выборов хоть режьте, а сейчас отстаньте”.

26 июня 1996 года, за неделю до второго тура выборов, в Калининграде у Ельцина случился инфаркт, что с огромным трудом удалось скрыть.

15 августа, сразу после вступления в должность, президент лег в клинику, где ему сделали операцию аортокоронарного шунтирования. На этот раз он добросовестно выполнял все указания медиков.

В условиях свободы слова скрывать правду о состоянии здоровья главы государства было сложно, но окружение старалось, как могло. Признавались в крайнем случае наличие у него ишемии и временные простуды. Пресс-секретарь Сергей Ястржембский рассказывал, что президент редко появляется на людях, потому что крайне занят работой с документами, но рукопожатие у него железное.

Отдельно следует упомянуть вопрос об отношениях Бориса Ельцина с алкоголем. Политические противники постоянно муссировали эту тему. Один из главных лозунгов коммунистов во время кампании 1996 года звучал так: “Вместо Еля пьяного выберем Зюганова!”.

Между тем на публике Ельцин появился “под мухой” единственный раз — во время знаменитого дирижирования оркестром в Берлине.

Бывший начальник президентской охраны Александр Коржаков, не имевший оснований выгораживать бывшего шефа, написал в воспоминаниях, что в сентябре 1994 года в Шенноне Ельцин не вышел из самолета на встречу с премьером Ирландии не из-за опьянения, а из-за сердечного приступа. Наскоро посовещавшись, советники решили, что пусть уж люди верят в “алкогольную” версию, чем признавать, что лидер серьезно болен.

Уход в отставку, режим и покой благотворно сказались на здоровье Бориса Ельцина. Он прожил на пенсии почти восемь лет, хотя в 1999 году, по оценкам медиков, был в тяжелом состоянии.

Стоит ли скрывать правду?

По мнению экспертов, болезнь для государственного деятеля, конечно, не плюс, но в эпоху интернета скрывать правду бессмысленно, а при умелом пиаре из нее можно даже извлечь политические дивиденды.

В качестве примера аналитики указывают на президента Венесуэлы Уго Чавеса, который сделал из своей борьбы с онкологическим заболеванием хорошую рекламу. Сторонники получили повод гордиться тем, что их кумир в огне не горит и даже перед лицом недуга думает о стране, и сплотились вокруг него еще сильнее.

Артем КРЕЧЕТНИКОВ.

А ЕЩЕ БЫЛ СЛУЧАЙ...

Девять недель в лесу без воды и еды

18-летний австралиец Мэтью Аллен провел девять недель в лесу, не желая возвращаться домой. Судя по состоянию, в котором обнаружили подростка, он все это время ничего не ел, мало пил и постоянно находился на открытом воздухе, в то время как Австралия переживает рекордную жару, сообщает news.com.au.

Молодой человек исчез в конце ноября в районе Уэстли, пригорода Сиднея. Свой мобильный телефон, банковские карты и одежду Мэтью Аллен оставил дома. Но ни подключившейся к его поискам полиции, ни волонтерам следов подростка обнаружить так и не удалось.

Наткнулись на пропавшего молодого человека двое туристов, отдыхавших в местном лесу. Истощенный, искусанный насекомыми, весь покрытый пиявками и с “потерянным взглядом” подросток лежал в зарослях диких кустарников всего в двух километрах от собственного дома и 200 метрах от жилых домов. Путешественники тут же вызвали “скорую помощь” и полицию. По сообщению медиков, Мэтью был сильно обезвожен, потерял половину массы тела и весил 40 килограммов. Кроме того, молодой человек наполовину ослеп, а на ноге у него возникла гангрена.

Находившегося в шоковом состоянии Мэтью вывели на открытую местность, откуда его забрал вертолет и доставил в больницу.

Пока подросток не может говорить. Врачи удивляются не только тому, как ему удавалось оставаться незамеченным в лесу, популярном среди туристов, но и тому, как он выжил без крыши над головой, в то время как температура воздуха в регионе сейчас прогревается до 46 градусов. Кроме того, у Мэтью не было запасов еды и воды.

Как предположил директор Австралийской школы скалолазания Глен Нэш, подросток, скорее всего, пил воду из ручья, который, кстати сказать, был загрязнен городскими отходами. Когда Мэтью нашли туристы, водоем уже почти высох. Он также мог питаться лягушками и рыбами из этого же ручья, хотя более вероятно, что он голодал, пишет The Australian.



Індыя. Гэтая жанчына трымае пісталет у сваім офісе пасля таго, як у аўтобусе згвалцілі студэнтку, якая пасля гэтага памерла.

СЛЫШАЛИ?

Про курсы сна

Хроническое недосыпание американских служащих обходится их работодателям в миллиарды долларов. К такому выводу пришли исследователи из Медицинской школы Гарвардского университета, пишет газета The Wall Street Journal.

По словам ученых, недостаток сна влечет за собой снижение производительности труда. Это в свою очередь приводит к тому, что американские компании ежегодно теряют порядка 63,2 млрд долларов. Виной тому так называемый презентеизм — ситуация, при которой человек появляется на рабочем месте, но не в состоянии при этом эффективно выполнять свои обязанности.

По данным Центра по контролю и предотвращению заболеваний США, 30% работающих американцев — 40,6 млн человек — постоянно не высыпаются. Как отмечает The Wall Street Journal, многие крупные компании начали понимать, что недосып сотрудников им очень дорого обходится. В связи с этим они организовывают “курсы сна” — специальные лекции и мастер-классы, на которых приглашенные специалисты рассказывают работникам о необходимости хорошо высыпаться.

Так, в прошлом году более 2,6 тыс. сотрудников самого большого в штате Висконсин медицинского центра, расположенного в городе Аврора, прошли шестинедельный онлайн-курс по борьбе с бессонницей, разработанный компанией Johnson & Johnson. Участники программы должны были вести “дневник сна”, на основе которого им впоследствии были даны индивидуальные рекомендации.

Как отмечает The Wall Street Journal, некоторые компании пошли еще дальше. Они устанавливают в офисах специальные лампы, регулирующие содержание в организме гормона мелатонина, отвечающего за сон. Представители канадской компании Litebook, производящей эти устройства, рассказали, что изначально лампы поставлялись хоккейным командам с целью помочь спортсменам справиться с “синдромом смены часовых поясов”, однако теперь заказы на них поступают и от многих крупных компаний.

РЕПОРТАЖ ИЗ...

После комы врач раскрыл тайну «жизни после смерти» — там «новый мир» и высшие существа

Доктор Эбен Александр, долгое время преподававший в Гарварде и успевший заслужить себе репутацию отличного нейрохирурга, сколько себя помнил, считал себя христианином, однако никогда не верил в существование загробной жизни и даже сочувствовал тем, кто верил, что где-то там есть Бог, который нас любит.

“Как нейрохирург, я не верил в феномен “опыта вне тела”. Я вырос в научной среде, я сын нейрохирурга. Последовав по пути отца, я стал академиком и нейрохирургом, преподавал в Гарвардской медицинской школе и других университетах. Я понимаю, что происходит с мозгом, когда люди находятся на грани смерти, поэтому я всегда считал, что существует разумное научное объяснение путешествиям вне тела, которые описывают люди, чудом избежавшие смерти”, — поделился он с Newsweek.

Однако все изменилось после того, как мужчина осенью 2008 года сам впал в кому. Именно тогда, когда Александр неделю находился на грани жизни и смерти, а кора его головного мозга, отвечающая за мысли и эмоции, перестала функционировать, он, по его собственным словам, сам совершил путешествие в загробный мир.

“Нет никакого научного объяснения, что, несмотря на то что тело было в коме, а кора моего мозга отключилась, сам мозг продолжал работать и, более того, отправился в другую, гораздо большую Вселенную — измерение, о существовании которого я никогда не подозревал”, — отметил нейрохирург.

Врач описывает, как выглядит этот удивительный мир. Он рассказал, что его путешествие началось с того, что он парил где-то высоко в облаках и вскоре увидел “прозрачных, мерцающих существ, летающих по небу и оставляющих за собой длинные, похожие на линии следы”. Кроме того, эти существа издавали удивительные звуки, похожие на прекрасную песню, и, как показалось мужчине, таким образом они выражали радость и благодать, переполнявшие их. Однако ни с птицами, ни с ангелами Александр не решается их сравнить — слишком непохожи они были на что-либо существующее на нашей планете. Это были некие высшие создания, уверен он.

Одно из таких созданий — незнакомая молодая женщина — присоединилось к нему и стало его проводником по мистической вселенной. При этом внешность своей прекрасной спутницы Александр запомнил в деталях — у нее были темно-синие глаза, золотисто-коричневые волосы, заплетенные в косы, и высокие скулы. Одежда женщины была простой, но красивой и яркой — нежно-голубого, синего и персикового цвета.

С ней, как и с другими подобными ей существами, нейрохирург говорил без слов — сообщения проходили сквозь него и были подобны ветру.

Постепенно женщина привела врача в “огромную пустоту, где было совершенно темно, но ощущалась бесконечность, и при этом было очень приятно”. Сейчас Александр считает, что эта пустота была домом Бога.

Вскоре мужчина очнулся. Испытав на себе путешествие в загробный мир, он не спешит делиться своим опытом с коллегами, но находит утешение в церкви. Также мужчина написал книгу “Путешествие нейрохирурга в загробный мир”, которая вскоре увидит свет. “Я по-прежнему врач и все так же остаюсь человеком науки, — резюмирует Александр. — Но на глубинном уровне я очень отличаюсь от того человека, которым был раньше, потому что я увидел эту новую картину реальности”.

НОВЫЕ ИМЕНА

Защитница

*“Народная Воля” знакомит с историей белорусской гражданской активистки **Елизаветы Ефимовой,** которая отказалась от успешной танцевальной карьеры и посвятила себя защите прав студентов.*



Танец свободы

На выпускном экзамене в Университете культуры и искусств **Лиза Ефимова** танцевала партию **Фриды Кало**. Знали ли экзаменаторы, что сильный и сложный образ мексиканской художницы девушка выбрала неслучайно? Уже несколько лет она борется за права студентов в Беларуси, работая заместителем директора общественной организации “Центр развития студенческих инициатив”. Как же вышло, что Лиза сделала шаг со сцены, чтобы посвятить себя борьбе за академические свободы и права?

— В 2005 году, когда мне было всего 17 лет, закончилась моя танцевальная карьера, — *вспоминает Лиза*. — Я профессионально танцевала много лет, и решение оставить любимое дело было непростым, но совершенно осознанным. Я смогла добиться успеха — стала пятикратным серебряным и бронзовым призером Беларуси по спортивным бальным танцам среди юниоров, участвовала в международных соревнованиях. Но, достигнув определенного уровня, я поняла — чтобы развиваться дальше, нужно было искать иной путь...

— Как ты отважилась на такой шаг, да еще как только закончила школу?

— Карьера танцора недолговечна — в 25 лет ты понимаешь, что у тебя уже недостаточно сил и здоровья, чтобы продолжать танцевать. Приходится либо кардинально менять жизнь, либо выбирать путь тренера. У меня были свои танцевальные группы — от маленьких деток до взрослых танцоров. Несколько пар, которые я тренировала, успешно выступают на конкурсах. Но этого мне было недостаточно ...

— Между тем ты успешно закончила Университет культуры. Но именно в студенческие годы ты начала заниматься правозащитной деятельностью…

— Мне сложно сказать, что подтолкнуло меня внимательнее присмотреться к тому, что происходит в Беларуси. Наверное, это была первая Площадь — демонстрация недовольных результатами президентских выборов в 2006 году. Когда я наблюдала за происходящим, стало ясно — я хочу бороться с несправедливостью в стране. Как только я осознала это, сразу же начала искать единомышленников. В 2007 году я уже была в числе организаторов гражданской кампании против отмены студенческих льгот “Я — заяц”. Мы ездили в транспорте с заячьими ушами — протестовали против отмены льгот.

Сама учеба в университете не давала мне забыть о том, что студенты нуждаются в защите. Даже вспоминать не хочу, с каким количеством нарушений и притеснений сталкивалась я и другие молодые люди. И тогда, и сейчас студент в Беларуси почти никак не может повлиять на процесс обучения. В итоге мы с друзьями спросили себя: кто защитит права студентов, если не мы? Так 10 марта 2008 года появилась организация “Студэнцкая Рада”. Мы рассказывали студентам об их правах, учили защищать себя, показывали, каким должен быть *Настоящий Студент.* Было много семинаров, тренингов, встреч. Мы консультировали студентов, представляли их интересы перед администрациями вузов, раздавали информационные материалы, даже выпускали студенческую газету “StudUP”. В 2010 году мы провели акцию “Достань Устав своего вуза”. Члены нашей организации ходили по университетам и просили показать Устав учебного заведения. Это оказалось почти невозможным! Например, в одном из вузов Устав был в единственном экземпляре, и доступ к нему имел исключительно ректор!

В мае 2011 года мы создали “Центр развития студенческих инициатив”. Эта организация очень молодая и помогает студентам и студенческим организациям продвигать свои интересы. Например, не так давно вместе с “Общественным Болонским комитетом” в Беларуси мы представили отчет о соблюдении академических свобод. Мы указали конкретные факты, которые говорят о массовых нарушениях академических свобод в нашей стране. Министерству образования и руководителям вузов придется считаться с этими данными и перестать нарушать права студентов и преподавателей. Если власти не пойдут на позитивные изменения в сфере высшего образования, то вступление Беларуси в Болонский процесс будет под вопросом. Это один из примеров того, как наша деятельность способствует положительным переменам в нашей стране.

Без страха, но с любовью

— В Беларуси женщине довольно тяжело построить успешную карьеру в политике или на гражданско-правовом поле. Ты еще совсем молодая — тебе далеко до тридцати, и твоей внешности позавидовали бы многие. Как тебе удается отстаивать свои интересы и добиваться уважительного, а не снисходительного отношения?

— Преодолевать гендерные стереотипы в нашей стране непросто. Быть молодой и симпатичной девушкой и завоевывать авторитет в любой сфере без усилий просто невозможно. Но я верю, что все стереотипы нужно беспощадно разбивать. Доверие к себе я всегда старалась завоевывать одним способом — или делать что-то качественно, или не делать вообще. Но примеры других стран показывают, что место умной и красивой женщины — в гражданском обществе!

— А как насчет другого стереотипа — женщина выбирает либо семью, либо успешную карьеру?

— Мне повезло — каждый день я работаю с человеком, которому доверяю на сто процентов. Мы возглавляем “Центр развития студенческих инициатив” вместе с моим мужем Дмитрием.

Познакомились, когда реализовывали компанию “Я — заяц!”. Именно тогда поняли, что нас интересуют одни и те же вещи, что мы видим будущее одинаково...

В 2010 году мы поженились. Перед тем как отважиться на этот шаг, мы встречались около двух с половиной лет. Но в один прекрасный день поняли, что должны двигаться по жизни вместе.

Родители отреагировали на нашу женитьбу очень спокойно. Они с самого начала были “за” — видели, что Дима нравится мне, он делает меня счастливой. Хотя какое-то время маме было сложно понять, почему я начала интересоваться гражданско-политической деятельностью. Она пыталась меня отговорить и надеялась, что я вернусь к танцам. Но постепенно родители смирились, сейчас мама сама интересуется происходящим в нашей стране.

— Я понимаю опасения родителей. К сожалению, белорусская реальность полна грустных примеров того, как политика разъединяет семьи. Ирина Халип и Андрей Санников, Дмитрий и Анастасия Дашкевичи. После женитьбы не было страшно за будущее семьи, за будущих детей?

— Ситуация, в которой мы живем, мягко говоря, нестабильная. И в глубине души, конечно, есть страх. Но как жить без веры в лучшее? Я думаю, даже официальные власти понимают, что мы не делаем ничего плохого. Мы стремимся не разрушить, а усовершенствовать систему высшего образования.

Ну а о детях говорить еще рано. Искренне верю, что, перед тем как дать жизнь новому человеку, нужно создать ребенку благоприятные условия для развития. Это можно сделать либо уехав из страны, либо изменить ситуацию в стране. Я выбрала второй путь.

КГБ, деньги, выбор...

— Тяжело разделять дело и семью и не тащить домашние проблемы в офис, а рабочие вопросы — на кухню?

— Я не воспринимаю работу как место, куда люди ходят на 8 часов в день, чтобы заработать деньги. Моя работа — это моя жизнь. Поэтому я говорю, что работаю всегда. Конечно, иногда нужно отдыхать, иногда ездить в отпуск. Все остальное время мы трудимся — это наше дело, этим мы живем. И это тоже счастье — заниматься тем, что нам нравится. Так что о работе мы говорим всегда и везде. И в этом совершенно нет проблемы.

— Как показывает практика, иногда приходится отвлекаться от любимого дела хотя бы для заработка. Какими бы сильными ни были убеждения, но жить за что-то нужно…

— Когда занимаешься любимым делом, деньги уходят на второй план. Хотя иногда бывает непросто — мы очень много времени отдаем работе в “Центре развития студенческих инициатив”. Помогает скромное семейное дело, связанное с полиграфией. Кроме того, нам помогают наши родители. Дима хороший хозяин — умеет экономить и делать покупки рационально. Я учусь у него этому искусству.

Так что на жизнь нам хватает. Хотя о каких-то вещах приходится только мечтать. Например, о собственном жилье. Снимать квартиру очень дорого, поэтому мы, как и многие молодые семьи, живем с родственниками.

— Многие молодые люди устают от бытовой неустроенности на родине и эмигрируют. Некоторые даже воспользовались своей политической деятельностью как билетом в Европу. Перед вами с мужем стоял подобный выбор?

— У меня никогда не было желания уехать. Я приняла решение развиваться тут и менять его не собираюсь. Произвести какие-то изменения в системе образования невозможно, находясь за пределами страны!

Перед президентскими выборами 2010 года “Студэнцкая Рада”, как и многие другие, испытала повышенный интерес со стороны компетентных органов. За две недели до 19 декабря меня сняли с поезда, который шел в Польшу. Что-то искали в личных вещах, но в итоге отпустили. Ну а уже после выборов представители КГБ провели обыск у нас дома. Как сказал мне адвокат, присутствующий на обыске: его последствия могут быть для нас весьма печальными. Тогда мы решили, что нужно уехать из страны...

Почти три месяца нас не было в Беларуси. Это было время кризиса — нужно было решать, как строить жизнь дальше. Возвращаться? Уезжать? Но, работая вне Беларуси, почти невозможно оставаться в контексте... Это и стало решающим фактором — мы вернулись в Минск. Теперь я понимаю, что это было единственно правильным решением. Судьба нашей семьи неотрывно связана с Беларусью.

Мария МАЛЕВИЧ.

СКАНДАЛ

Адабраць і зноў прадаць!

Калі праязджаеш па брэсцкай трасе каля знакамітай скульптурнай выявы зубра, то нішто не сведчыць пра тое, якія жарсці ўжо не адзін год кіпяць вакол навакольных земляў.

Больш за сто іскаў у суд падалі былыя працаўнікі аграфірмы “Петкавічы” Баранавіцкага раёна. Людзі хочуць атрымаць заробак, які завінаваціла ім прадпрыемства. “Петкавічы” — гэта і ёсць землі вакол зубра. А з імі яшчэ пяць вёсак.

Але справа ў тым, што такой аграфірмы фактычна ўжо няма. Яшчэ ў жніўні мінулага года, не чакаючы ўраджаю і вынікаў працы, якія будуць паказаны па завяршэнні сельскагаспадарчага года, райвыканкам прыняў рашэнне аб тым, што прадпрыемства вяртаецца ў камунальную ўласнасць і перадаецца ў даверчае ўпраўленне сельгаскааператыву “Крошын”. За кароткі час гэта ўжо трэцяе начальства для 2,5 тысячы гектараў зямлі, якія былі аднесены да аграфірмы “Петкавічы”.

Незайздросны лёс аказаўся ў былога саўгаса імя Чарнышова. У 2005 годзе ён быў прададзены беларускай фірме, якая займалася продажам сельгастэхнікі. Сума здзелкі склала каля 2,5 мільёна долараў, і напачатку здавалася, што прадпрыемства ажывае. Але ўжо вясной 2008 года на пасяджэнне райвыканкама было вынесена пытанне аб адабранні былога саўгаса, які на той момант ужо ператварыўся ў таварыства з абмежаванай адказнасцю “Аграфірма “Петкавічы”. Новага ўласніка назвалі неэфектыўным, дагавор куплі-продажу прадпрыемства прапанавалі скасаваць. Але пакуль раённыя ўлады рыхтавалі паперы, аграфірма “Петкавічы” была прададзена расійскаму бізнесмену Міхаілу Каніну.

Разам з фірмай, зразумела, былі прададзены і даўгі. Фармальна менавіта з-за іх і пачаўся новы працэс па перадачы зямлі і ўсёй гаспадаркі ў камунальную ўласнасць. Міхаіл Канін сцвярджаў, што з большасцю даўгоў прадпрыемства разлічылася. Але былі такія фірмы-партнёры, якія наўпрост зніклі, і аказалася, што пералічваць грошы няма куды.

Да таго ж пачаліся канфлікты з мясцовай уладай.

“Я не мог зразумець, чаму здаваць скаціну трэба на мясакамбінат у Бярозу, які знаходзіцца за 180 кіламетраў ад Петкавічаў, чаму трэба марнаваць салярку, калі ў 18 кіламетрах ад нас знаходзіцца Сноў (магутнае сельгаспрадпрыемства са сваім мясазаводам). Я стэлефанаваўся, там кажуць: не пытанне, прывозь і здавай. Але не паспеў я гэтых кароў у машыну загрузіць, як тэлефануюць з райвыканкама: што гэта ты надумаў? Сноў — гэта Мінская вобласць, а ты павінен здаваць Брэсцкай. Я ім: а эканоміка? А мне: якая эканоміка?!” — так расказваў пра свае працоўныя будні дырэктар аграфірмы “Петкавічы” Алег Лаўрушын. Ён родам з Ліпецкай вобласці, 45 гадоў, былы вайсковец, юрыст. Новы ўласнік спецыяльна запрасіў яго кіраваць беларускім прадпрыемствам як чалавека, які ведае, што такое дысцыпліна. Але Лаўрушыну раённыя ўлады нават не далі толкам папрацаваць. Іск аб скасаванні дагавору куплі-продажу быў пададзены ў Гаспадарчы суд ужо ў 2011 годзе, калі Лаўрушын яшчэ не адзначыў і першы год на займаемай пасадзе. З-за таго, што не знайшоў паразумення з мясцовымі ўладамі, быў звольнены і папярэдні дырэктар, якому таксама давялося ўзначальваць прадпрыемства зусім нядоўга. Калі б з такой настойлівасцю раённае начальства дабівалася эфектыўнай працы беларускіх дзяржаўных сельгаспрадпрыемстваў, то на вёсцы людзі даўно атрымлівалі б па 500 долараў сярэдняга заробку. Ды дзе там!

Пасля доўгіх разбіральніцтваў суд задаволіў іск аб скасаванні дамовы аб продажы аграфірмы “Петкавічы” Міхаілу Каніну. Як патлумачыла начальнік юрыдычнага аддзела райвыканкама Вольга Фір’ян, “асноўнай прычынай скасавання дамовы з’явілася невыкананне таварыствам з абмежаванай адказнасцю “Аграфірма “Петкавічы” трох абавязковых умоў, прадугледжаных указам прэзідэнта Рэспублікі Беларусь “Аб парадку і ўмовах продажу юрыдычным асобам прадпрыемстваў як маёмасных комплексаў стратных сельскагаспадарчых арганізацый”: пагашэнне запазычанасці, захаванне працоўных месцаў, забеспячэнне дзейнасці па вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі”.

Вось так — проста і лёгка — у Беларусі можна адабраць у інвестара ўласнасць, а потым заклікаць новых багатых людзей укладаць грошы ў нашу эканоміку. Пры гэтым спасылаючыся на клопат аб людзях. Праўда, пра людзей, перадаючы “Петкавічы” з адных рук у іншыя, зусім забыліся. Заробкі ім так і не заплацілі.

Ігар МАРОЗАЎ.

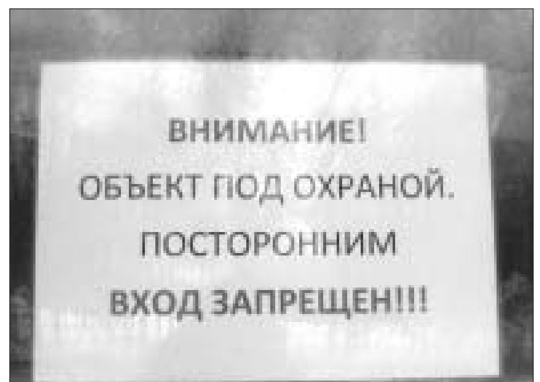


ЖУРНАЛІСЦКАЕ РАССЛЕДАВАННЕ

Хто замест султаната?..

Кажуць: быў бы куст, а варона знойдзецца. Аднак жа былы (цяпер ужо) комплекс будынкаў 2-й Мінскай гарадской бальніцы, што літаральна ў самым цэнтры сталіцы, на беразе Свіслачы, — чамусьці даўным-даўно пустуе. Не ідуць інвестары, хоць плач. Чаму?





Пакуль нічога ўцямнага пра будучы інвестпраект невядома. Гарадскія ўлады, апёкшыся на Дзяржаўным рэзервовым фондзе Амана, ніяк не агучваюць свае планы. Адзінае, што ўдалося высветліць у намесніка старшыні Камітэта па будаўніцтве і інвестыцыях Мінгарвыканкама, начальніка ўпраўлення будаўніцтва **Паўла Цыбулькі**, дык гэта тое, што “*сітуацыя ў тым стане, што... мы ў пошуках інвестара”.* Мо таму і не дзеляцца інфармацыяй чыноўнікі, каб не сурочыць ды не лапухнуцца ў чарговы раз. А мо зашчыміла ад сумніўнай здзелкі, якая (дзякаваць Богу, аманскім шэйхам і фінансава-эканамічнаму крызісу!) так і не была рэалізавана? Хаця, калі па праўдзе, віна “вертыкальшчыкаў” у тым хаўрусе толькі ўскосная — не яны ж прадавалі спакуслівы кавалак зямлі за “30 срэбранікаў”. На самай справе як было? Рэзервовы фонд Амана ў асобе створанага ім у Беларусі ЗТАА “Арол Пропетыз чатыры”, згодна з указам прэзідэнта №93 ад 1 сакавіка 2010 года, атрымаў у прыватную ўласнасць ўчастак у Мінску плошчай 2,6 гектара ў межах вуліц Янкі Купалы — Максіма Багдановіча — ракі Свіслач... без правядзення аўкцыёну... за 10 млн долараў для будаўніцтва шматфункцыянальнага комплексу. Інвестпраект, а яго планавалася рэалізаваць да 2016 года, уключаў узвядзенне жылога комплексу, бізнес-цэнтра і пяцізоркавага гатэля на агульную суму інвестыцый у 150 млн долараў.

Па словах галоўнага інжынера “Мінскай спадчыны” **Міхаіла Жыха**, спачатку планавалася, што на тэрыторыі былой 2-й бальніцы і прылеглых зонах будзе пабудаваны падземны паркінг, а зверху — шматфункцыянальны комплекс: гатэль, канферэнц-зала, крамы і ўсё астатняе. Але — па дамове — інвестар павінен быў рэканструяваць тры будынкі былога Свята-Троіцкага кляштара і падрыхтаваць іх пад новыя функцыі.

Тым часам па горадзе папаўзлі розныя чуткі. Людзі пачалі задавацца пытаннямі: чаму зямля прададзена за бясцэнак, чаму не з аўкцыёну, хто вінаваты, дзе мяжа самаўладдзю, чаму такі бардак? Не супакойвала і абяцанне, што тры гістарычныя будынкі на тэрыторыі бальніцы будуць захаваны.

У рэшце рэшт Дзяржаўны рэзервовы фонд султаната Аман адмовіўся ад рэалізацыі інвестпраекта ў самым цэнтры беларускай сталіцы. Аманцы адмовіліся даваць афіцыйны каментарый адносна скасавання дамовы, адно параілі цікаўным журналістам звярнуцца ў Мінгарвыканкам. *“Усё, што яны скажуць, і будзе праўдай”,* — адбрыкнуліся ў кампаніі “Арол Пропетыз чатыры”.

Пасля, праўда, тое-сёе вылезла на свет Божы: інвестары нібыта паскардзіліся, што *“валютны і эканамічны крызіс у Рэспубліцы Беларусь, наступствы якога адчуваюцца да гэтага часу, сарвалі тэрміны старту інвестыцыйнага праекта”.* Хадзіла пагалоска, быццам Дзяржаўны рэзервовы фонд султаната Аман прасіў адкласці рэалізацыю праекта на нейкі час. Але наступныя месяцы, па ўсім, не дадалі аптымізму арабскім бізнесменам. Прадстаўнік Мінгарвыканкама пацвердзіў: *“Інвестар палічыў для сябе гэты праект нерэнтабельным. Да крызісу былі адны эканамічныя ўмовы, зараз некалькі іншыя”.*

Між тым у мінчан — тых, хто неабыякавы да культурна-гістарычнай спадчыны роднага горада, — сваё меркаванне і разуменне сітуацыі: усё, што ні робіцца, — робіцца да лепшага... Хай суцяшэнне, хай часовая перадышка, але хоць якая справядлівасць: можа, наступным разам не абыдуцца “30 срэбранікамі” і нахабным самаўладствам...

А пакуль будынкі былой клінікі пад замком. Трапіць на тэрыторыю чужынцу немагчыма: уваход перакрывае зачыненая брама. Магчыма, таму, што перад Новым годам у прэсе з’явілася інфармацыя, што тут знайшлі прытулак мінскія бамжы. Няпрошаных жыхароў “выселілі” і павесілі замок. Да прыходу інвестара...

Георгій ЧЫГІР.
Фота аўтара.

ГАСТРОЛЬ

Холодными английскими вечерами

Оперная труппа Национального академического театра оперы и балета выступает в Великобритании под солидной афишей Grand Opera of Belarus

К слову, гастрольная афиша с точным национальным адресом — уже завоевание. Было время, когда театр соглашался практически на инкогнито: мелким шрифтом под именем какого-нибудь известного дирижера. На европейский рынок пробиваться было нелегко.

Нынешнее гастрольное турне театра проходит по 25 городам “деревенской Англии”, по Англии миссис Марпл, как сказали бы поклонники главной героини знаменитого детективного сериала. Позади Виндзор и Стивенэйдж, вчера артисты приехали в Челтмен, богатый курортный город, место, где проводится главный британский стипл-чейз (скачка по пересеченной местности) на Золотой Кубок. Музыкальное искусство здесь, может, и не в такой чести, как спорт, тем не менее билеты на спектакли в городской театр проданы. А чем еще заниматься туристам и горожанам холодными английскими вечерами (+5 для островитян это “очень плохая погода”), как не слушать хорошую музыку?

Наш театр показывает в Англии классику мирового оперного искусства — оперы “Мадам Баттерфляй” и “Богема” Дж.Пуччини. Почему итальянская классика, а не, скажем, что было бы более логично, русская (про белорусскую умолчим, она пока на рынке не продается)? Это “коммерческая тайна” молодого, но очень боевитого импрессарио Алексея Игнатова, который появился и успешно работает в нашем театре. А если без шуток, то деньги решают все: избито, противно, но факт. Зритель в английской провинции любит слушать то, что привык.

Белорусская труппа выехала в составе 80 человек: ведущие солисты, хор. И небольшой оркестр под руководством главного дирижера театра Виктора Плоскины, которого затем у дирижерского пульта сменит маэстро Вячеслав Волич. По поводу размера симфонического оркестра надо сказать подробнее. “Небольшой”, потому провинциальные театры Великобритании сами по размеру совсем не гиганты, а старинные викторианские постройки и их оркестровые ямы больше 30 человек не вмещают. Но это лучше, чем ничего, практично решили в руководстве театра: Англия с ее чопорным, требовательным зрителем все-таки очень специфическая страна. И очень заманчивая — с точки зрения престижа. А за материальным удовлетворением надо ездить на юго-восток Азии, на молодой и жадный музыкальный рынок. Куда нашим театром, к слову, дорога тоже проторена: Китай, Таиланд, Южная Корея. А также Египет, Сирия, Ливан.



Елена МОЛОЧКО.

ЛЕОНИДУ ЩЕМЕЛЕВУ — 90!

Смотреть подано...

Сегодня в Национальном художественном музее открывается персональная выставка классика белорусского изобразительного искусства Леонида Щемелева



Практически весь “старый музей” — галерея, правый и левый залы, вестибюль — отданы под картины Щемелева, его юбилейную выставку. К сожалению, поместилось только (!) около 150 работ, а хотелось (и моглось) больше, ведь Щемелеву — 90, за плечами прекрасный творческий путь. Но дело совсем не в цифрах, хотя такая дата — это грандиозно, это величественно.

Главное, талант Щемелева по-прежнему свеж, охраняем небесами и любим и зрителями, и властью. Редкий феномен.

О Леониде Дмитриевиче Щемелеве написаны монографии, сняты фильмы, и всевозможные награды и премии не обошли живописца стороной. Наконец, в столице открыта даже именная художественная галерея. И все это без натяжки, без закулисного злословия и интриг. Леонид Дмитриевич умеет вокруг себя гармонизировать людей и пространство.

Сегодня на открытии выставки ожидается много официальных гостей во главе с министром культуры Борисом Светловым. Что понятно. И неофициальных. Например, таких когда-то политических тяжеловесов, прямо скажем, не любителей публичности, как бывшие министр иностранных дел Сергей Мартынов и глава Администрации президента Урал Латыпов. В их солидных домашних коллекциях хранится не одна картина Леонида Дмитриевича Щемелева.

Елена МОЛОЧКО.

ТЭЛЕРЭВАЛЮЦЫЯ

«Лічбе» — вянец, «аналагу» — капец...

Беларусь шпарка пераходзіць з аналагавага тэлевяшчання на лічбавае. Апошнюю кропку ў працэсе паставяць 17 ліпеня 2015 года — на Магілёўшчыне, акурат перад выбарамі новага прэзідэнта... Ці варта выкідваць старыя інтэгральна-модульныя, кінескопныя скрыні на сметнік і набываць новыя — лічбавыя? Як будзе забяспечацца прыняцце лічбавага сігналу ў кожнай сям'і — асабліва ў правінцыі, на вёсцы? І што ўвогуле прынясе народу новы фармат вяшчання? Спрабую высветліць...

Сталічны гандлёвы цэнтр "Кірмаш", аддзел тэлерадыёапаратуры... Перад вачыма дзясяткі тэлепрыёмнікаў: пляскатыя "плазменкі" і гэткія ж вадкакрысталічныя айчыннай і замежнай вытворчасці — розныя па цане, экраннай дыяганалі, наборы ўсемагчымых функцый. І толькі ў самым куточку згледжваю знаёмы "Гарызонт" (аб'ёмны) з дыяганаллю экрана 54 сантыметры — адзіны кінескопны апарат з усяго, што на паліцах.

— Па ўсім — апошні? — пытаюся ў прадаўца Андрэя Верамейчыка. **— Мусіць, перасталі ўжо вырабляць такія?**

— Па маіх звестках, так і ёсць — кінескопам поўныя кранты. Абодва айчынныя заводы па выпуску тэлепрыёмнікаў — "Гарызонт" і "Віцязь" — пераходзяць на сучасныя мадэлі, разлічаныя да ўсяго і на лічбавы фармат прыёму сігналу. Праўда, пераносныя прыёмнікі з невялікай дыяганаллю і састарэлымі кінескопамі — для кухні і дачы — усё яшчэ ў продажы. Але, мяркую, і іхні век на сконе...

— А як быць з кінескопнымі тэлескрынямі, іх жа сотні тысяч па ўсёй краіне? На сметнік?..

— Ні ў якім разе. Ну, хіба калі ў вас грошай — куры не клююць... Проста ўладальнікам старога хламу прыйдзецца набыць спецыяльную прыстаўку, так званы цюнер. Прыстыкаваць яго да кінескапічнага тэлепрыёмніка — і больш якасная лічбавая карцінка вам забяспечана. Тут больш істотна ведаць пра іншае, асабліва тым, хто набывае новы тэлепрыёмнік замежнай вытворчасці. Справа ў тым, што большасць мадэляў замежнага паходжання маюць лічбавы цюнер фармату **MPEG-2**, а ў нас дзейнічае пераважна **MPEG-4** — больш сучасны фармат. Тут мы і напраўду папераддзе Еўропы ўсёй, што вельмі прыемна, але дужа дзіўна. Карацей, перад тым як набыць новы тэлевізар, не зашкодзіць пацікавіцца пра наяўнасць у ягоных "вантробах" цюнера фармату MPEG-4. І яшчэ адзін момант: у адрозненне ад тых жа "Філіпсаў", "Самсунгаў" і "Соні" нашы вытворцы — яшчэ да моманту поўнага пераходу тэлебачання на лічбавы фармат — сталі прапаноўваць спажыўцу самую шырокую мадэльную лінейку тэлевізараў і прыставак, уключаючы аналагава-лічбавыя...

— Добра, але ці па кішэні цюнер-прыстаўка для паспалітага беларуса? Ці ёсць яны ў продажы сёння, наколькі надзейныя ў эксплуатацыі?

— Думаю, кожнаму па сілах купіць такое прыстасаванне — і пенсіянеру, і студэнту... Прыкладам, наш аддзел прапануе лічбавыя прыстаўкі коштам 293 тысячы рублёў, праўда, маюцца і па 762 тысячы... Першы — самы танны, ён для прыватнай антэны; за 312 тысяч і 405 тысяч рублёў — для калектыўнай антэны; за 762 тысячы — камбінаваная прыстаўка як для эфірнага вяшчання, так і для кабельнага.

Лічбавае эфірнае тэлевяшчанне, калі верыць начальніку тэхаддзела РУП "Беларускі радыётэлевізійны перадаючы цэнтр" Віктару Квасаўцу, ужо даступна для 95% насельніцтва Беларусі. У шэраг дзеючых уведзены 62 наземныя лічбавыя перадатчыкі. Летась запрацавалі, напрыклад, перадатчыкі стандарту DVB-T на радыётэлевізійных перадавальных станцыях у Вялікіх Чучавічах Брэсцкай вобласці (радыусам дзеяння на 27 км), Бягомлі Віцебскай вобласці (радыусам 27 км) і Валасовічах Гомельскай вобласці (радыусам зоны абслугоўвання 31 км). З іх дапамогай арганізавана вяшчанне для мясцовых жыхароў тэлевізійных праграм так званага Першага мультыплекса — агульнадаступнага пакета тэлепраграм. Гэты мультыплекс уключае тэлевізійныя праграмы "Беларусь-1", "АНТ", "Беларусь-2", "СТБ", "РТР-Беларусь" і "НТВ-Беларусь", "Мір" і радыёпраграмы "Першы нацыянальны канал Беларускага радыё". Для іх прыёму і неабходны лічбавыя тэлевізійныя прыстаўкі альбо тэлевізары, якія падтрымліваюць стандарт кадзіравання MPEG-4 AVC/H.264.

І ўсё ж, у чым перавага лічбавага тэлебачання над аналагавым? І якія слаі насельніцтва адчуюць (ці ўжо адчулі) перавагу



"лічбы" над "аналагам" у першую чаргу? Выслухваю тлумачэнні аўтарытэтнага ў сваіх колах радыётэлемеханіка **Паўла Кійко:**

— Па-першае, лічбавае вяшчанне, — кажа ён, — дае магчымасць перадаваць карцінку высокай якасці (HDTV), прычым са шматканальным гукавым суправаджэннем. Лічбаваму сігналу ў адрозненне ад аналагавага амаль не шкодзяць розныя памехі — дамы, дрэвы і ўсё астатняе. Устойлівы прыём сігналу магчымы нават на ніжніх паверхах высотных дамоў. Тут не патрэбна прамая бачнасць тэлевышкі, дастаткова, каб ваша антэна "злавіла" хаця б адлюстраваны сігнал. Натуральна, усё гэта робіць лічбавае тэлебачанне проста ідэальным для аддаленых раёнаў, для вёсак на ўсіх абшарах Беларусі. Далей... Лічбавае вяшчанне стандарту DVB-T дазваляе забяспечыць насельніцтва не толькі ўстойлівым сігналам (добрай карцінкай), але і высакаякасным шматпраграмным тэлебачаннем. Чаму так? А ўсё проста: шматпраграмнасць вынікае з таго, што лічбавы перадатчык дазваляе вызваліць палосы радыёчастот адразу некалькіх тэлевізійных каналаў. Толькі ў адным радыёчастотным канале лічбавага вяшчання ўмяшчаецца да 12 тэлепраграм. Памножце колькасць радыёчастотных каналаў на гэтую лічбу, і вы ўбачыце, на колькі павялічыцца колькасць прымаемых вамі праграм.

— Дык колькі каналаў змогуць прымаць нашы тэлевізары? Ці будзе іх на вёсцы — прыкладам, у Хоцімскім раёне — гэтулькі, як у Мінску ці Магілёве?

— Пакуль што ў лічбавым фармаце арганізавана трансляцыя толькі 8 тэлепраграм. Гэта ўсім вядомы "сацыяльны пакет", за які адказвае дзяржава. Далейшае пашырэнне залежыць ад рупнасці суб'ектаў гаспадарання, якія ўзяліся ці возьмуцца раскручваць камерцыйнае тэлебачанне. Робішся абанентам камерцыйнага тэлебачання — і можаш прымаць 20, 30 ці хоць нават 80 каналаў... Тут ёсць аналогія з кабельным тэлебачаннем. Мушу зазначыць, што калі дагэтуль у нас было агульнадаступнае і бясплатнае эфірнае тэлебачанне, то цяпер надыходзіць эра платнасці, хай сабе пакуль і ўмоўная. Тое вынікае з набыцця за свае кроўныя прыставак, а пасля яшчэ намалююцца і тарыфы за дадатковыя пакеты розных каналаў. Сёння, напрыклад, у Баранавічах кабельнае тэлебачанне дазваляе атрымліваць 60—80 каналаў, і пакуль што бясплатна... Але так будзе не заўсёды. Надыдзе час, калі не толькі за кабельнае, але і за эфірнае вяшчанне прыйдзецца плаціць.

— Яшчэ адно пытанне, спадар Павел: эфірнае лічбавае тэлевяшчанне — істотны крок наперад, але ці складзе яно сур'ёзную канкурэнцыю спадарожнікаваму тэлебачанню?

— Наўрад ці... Сёння гэта проста нерэальна. Па-першае, беларуская "лічба" пакуль што зусім малюпасенькая — толькі 7—8 каналаў. Пра якасць тэлепраграм лепш памаўчым... Па-другое, маючы стандартную спадарожнікавую антэну з трыма галоўкамі, вы можаце прымаць (жалезна!) 80 толькі рускамоўных каналаў. Прычым усё гэта без аніякіх кадзіровачных картак...

Георгій ЧЫГІР.

ДА ЎВАГІ!

Наведаем!

У сераду 6 лютага ў Нацыянальным выставачным цэнтры "БелЭкспа" адкрываецца XX Мінская міжнародная кніжная выстава-кірмаш.

У ёй прымуць удзел кнігавыдаўцы з 25 краін свету. Выстава будзе доўжыцца 5 дзён, па 10 лютага.

У выставе прымуць удзел прадстаўнікі Азербайджана, Арменіі, Венесуэлы, Германіі, Індыі, Ірана, Італіі, Казахстана, Кітая, Кубы, Літвы, Малдовы, Польшчы, Расіі, Славакіі, ЗША, Фінляндыі, Таджыкістана, Туркменістана, Турцыі, Украіны, Францыі.

Ганаровым госцем выставы-кірмашу ўжо ў другі раз стане Расія (у 2006 годзе яна ўжо была ў такім статусе).

Упершыню ў рамках кніжнай выставы-кірмашу будуць праводзіцца творчыя сустрэчы пад назвай "Сакрамант кніжнай старонкі", падчас якіх студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў будуць дэманстраваць свае працы па кніжным дызайне і графіцы. Падчас выставы-кірмашу запланаваны прэзентацыі кніг, сустрэчы з аўтарамі, выдаўцамі, мастакамі, семінары і "круглыя сталы".

Адно з самых значных мерапрыемстваў — прадстаўленне праектаў выдавецтва "Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі". У прыватнасці, будуць прэзентаваныя кнігі "Беларусы ў фотаздымках Ісака Сербава. 1911—1912", фотаальбом "Полацк. 1150" і кніга "Ваньковічы" з новай серыі "Беларускі радавод".



ЧУЛІ?

10% пасажыраў аэрапорта Вільнюса — жыхары Беларусі

Пра гэта распавёў начальнік Дэпартамента авіясэрвісу аэрапорта Вільнюса ***Эдвінас Левашкявічус****.*

"Калі шчыра, мы самі не чакалі такога пасажырапатоку. За 2012 год каля 10% ад агульнага ліку нашых пасажыраў склалі госці з Беларусі. Гэта 240—250 чалавек у дзень! Мы вельмі гэтаму рады!" — адзначыў Левашкявічус.

Рост пасажырапатоку аэрапорта ў Вільнюсе адбыўся дзякуючы прыходу ў горад лаў-костаў — танных рэйсаў, кошты якіх могуць складаць 30—40 еўра. З Вільнюса, у прыватнасці, лятаюць такія вядомыя кампаніі, як Wizzair і Ryanair. Таннасць рэйсаў і прываблівае беларусаў, якія не маюць такой магчымасці ў Мінску.

Дарэчы, 2012 год стаў лепшым за ўсю гісторыю Вільнюскага аэрапорта. Было перавезена 2,2 млн пасажыраў — гэта на 29% больш, чым у 2011 годзе. Да ведама: Нацыянальны аэрапорт "Мінск" за 2012 г. абслужыў 1.821.543 пасажыры, што на 27,4% больш, чым у 2011 годзе. Але насельніцтва Беларусі складае 9,5 мільёна, а Літвы — 3,2 мільёна.

Ганна ГАНЧАРЫК.

Свет стаіць перад пагрозай паўтарэння катастрафічнай эпідэміі птушынага грыпу

Харчовая і сельскагаспадарчая арганізацыя ААН заявіла, што свет стаіць перад пагрозай паўтарэння катастрафічнай эпідэміі птушынага грыпу, якая назіралася ў 2006 годзе.

Тады яна ахапіла 63 краіны і прывяла да гібелі і вымушанага забою больш як 400 мільёнаў дамашніх курэй і качак, а эканамічны ўрон склаў каля 20 мільярдаў долараў. Памерлі таксама 300 чалавек, якія заразіліся вірусам H5N1.

Беларускія ўлады ўсяляк адмаўлялі, што птушыны грып закрануў і нас, больш за тое, называлі ўсе заявы пра новы від віруса — прыдумкай. Але ў той год дзіўным чынам у Беларусі павялічылася колькасць хворых на такую форму запалення легкіх, ад якой урачы проста не маглі ўратаваць. Пацыенты літаральна "згаралі" за пару дзён.

Алена НОВІКАВА.

ДЗЯКУЙ!

Дапамога больш як на 2 мільёны долараў

Пасольства Японіі ў Рэспубліцы Беларусь рэалізуе праграму ўрада Японіі "Грантавая дапамога для праектаў па бяспецы насельніцтва "Карані травы".

У рамках праграмы ў раённыя бальніцы Беларусі, якія знаходзяцца ў пацярпелых ад чарнобыльскай катастрофы рэгіёнах, а таксама ў спецыялізаваныя анкалагічныя і эндакрыналагічныя медыцынскія ўстановы. ажыццяўляецца пастаўка сучаснага медыцынскага абсталявання. Усяго з 2004 года было рэалізавана 20 праектаў, 5 знаходзяцца ў стадыі рэалізацыі. За гэтыя гады японцы купілі для беларускіх бальніц абсталявання на агульную суму 2 мільёны 174,3 тысячы долараў.

Адзін з апошніх праектаў — закупка сучаснага ўльтрагукавога апарата ALOKA Prodound Alpha для Магілёўскага абласнога анкадыспансера больш як за 100 тысяч долараў, якія 6 лютага будзе перададзены медыцынскай установе.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

АСОБЫ

Колькі беларускіх талентаў рассыпана па ўсім свеце! І як мала ведаем мы пра іх! Спытайцеся ў маладых людзей, хто такі быў Міхась Забэйда-Суміцкі, рэдка хто адкажа. Але ж гэтага геніяльнага самародка, карані якога на Пружаншчыне, і да сённяшняга дня ўзгадвае Еўропа. За мяжой пра яго напісаны сотні артыкулаў. Але лепш, чым ён сам расказаў пра сябе, пра сваё няпростае жыццё, ніхто не апавядаў. Вось чаму мы вырашылі прапанаваць чытачам "Народнай Волі" ўспаміны Міхася Забэйды-Суміцкага, напісаныя ім у Празе ў 1962 годзе. Аўтарскі загаловак "Мастацтвам за мір", у нашай інтэрпрэтацыі — "Пясняр з-пад Ваўкавыска".

Міхась ЗАБЭЙДА-СУМІЦКІ

Пясняр з Пружаншчыны

Радасна ўсведамляць, што на Бацькаўшчыне цікавяцца маёй сціплай працай. Прызнаюся, што гаварыць аб сабе, а тым больш пісаць, я не ахвотны, бо ўдалося зрабіць так мала ў параўнанні з тым, што хацелася зрабіць. Аднак надзея, што мой расказ дапаможа некаму зрабіць больш, дапаможа прадоўжыць маю працу, унікшы тых ці іншых хібаў, змушае мяне да пісання.

З чаго пачаць? Мусіць, як гэта найчасцей бывае, з нараджэння, бо аб гэтым найменш вядома. Паводле таго, што я чытаў аб сабе ў друку, павінен быў нарадзіцца, прынамсі, у трох ці нават чатырох месцах: гэта — Шэйпічы, Падароск, Несцяровічы і проста... на лузе — на сенажаці!

Перада мною ляжыць дакумент: выпіска з метрычнай кнігі аб тых, хто нарадзіўся ў 1900 годзе. Там напісана, што я "мужского пола", нарадзіўся 1 чэрвеня 1900 года (трэба памятаць, што тады быў у Расіі стары стыль, значыць, па новым стылі нарадзіўся я 14 чэрвеня 1900 г.). Бацька мой Іван Андрэевіч Забэйда — селянін з вёскі Несцяровічы, маці Аляксандра Феліксаўна (дзявочае прозвішча Суміцкая) — з вёскі Шэйпічы.

Гэта з дакументаў. А цяпер некалькі слоў ад сябе.

Бацька, як мне казала маці, быў беззямельным селянінам, працаваў, дзе мог і як мог: батраком, рабочым на будоўлі, нават, здаецца, у Падароску служыў млынаром. Гаварылі, быў здольны чалавек і прыгожа спяваў. На жаль, памёр, калі мне было толькі паўтара года. Дык рос я без бацькі.

Як нам жылося, можаце сабе ўявіць з таго, што з семярых дзяцей да пажылога веку дажыў я адзін. Астатнія памерлі маленькімі. Адзін брат Валодзя дажыў да 22 год, і той памёр ад сухотаў.

Памятаю сябе больш-менш ад чатырох год. Жылі мы ў чвартку каля маёнтка Шэйпічы. Маці хадзіла працаваць да пана, а мяне зачыняла ў хаце, каб я не перашкаджаў ёй на рабоце. Потым, як трохі падрос, маці забірала мяне з сабой, і я жыў з ёю на кухні, дзе сталаваліся батракі і падзёншчыкі. Як мяне там не з'елі блохі, прусакі, мухі!

Год з 8—9 і я пачаў працаваць падзённа: паганяў коней у малатарні, вадзіў у повадзе іх, як асыпалі бульбу, зграбаў сена, вязаў за жняяркаю снапы.

Цікава наймаліся тады на работу. Вёска наша жыла бедна, былі нават курныя хаты. Кожны, хто хацеў зарабіць нешта, ішоў у маёнтак. Там на дзядзінцы станавіліся ў рад, а пан аканом выбіраў таго, хто яму спадабаўся. У гэты рад дарослых мужчын і жанчын станавіўся і я, хлапчук.

Спачатку мне плацілі 10 капеек у дзень, потым залатоўку — 15 капеек, а перад вайной 1914 года атрымліваў ужо саракоўку — 20 капеек.

Хоць маці ў мяне была непісьменная, але мяне старалася вучыць. Сапраўднае школы ў Шэйпічах не было. Дзяцей збіралі ў большую хату і вучылі "чему-нибудь и как-нибудь". У такую хату два гады хадзіў і я. Потым мяне са стрыечным братам Ванем Урбановічам адвялі ў 3-е аддзяленне Зельзінскай аднакласнай школы. Там мы з ім спалі ў начлежцы, ці, лепш кажучы, у раздзявальні. Так мы жылі пры школе цэлы тыдзень. У суботу прыходзілі дахаты, набіралі яды, а ў нядзелю зноў ішлі ў Зельзін, які знаходзіўся ад Шэйпічаў за 6 вёрст. Часам да школы нас падвозіў дзядзька Урбановіч.

Скончыўшы Зельзінскую школу, я перайшоў у двухкласную царкоўнапрыходскую школу ў Галоўчыцах, што былі за 7 вёрст ад Шэйпічаў.

Вучыцца я стараўся, бо разумеў, як цяжка быць непісьменным. Ды і маці ўсё наказвала: "Вучыся, сынок!", а маці я хацеў слухаць. Я бачыў, як яе часта крыўдзілі, а заступіцца за нас не было каму. Калі яна плакала, і я плакаў з ёю. Каб мяне суцешыць, яна пачынала спяваць. Я пераставаў плакаць і пачынаў ёй падцягваць. І так у песні мы вылівалі сваё гора.

У маці маёй быў вельмі добры голас — густы, аксамітны, мяккі. Ад маці я і пераняў любоў да песні. Ды не толькі любоў: песня стала маёю мовай. Гэта і адчуў Максім Танк, калі ў Вільні



пасля майго канцэрта напісаў: "Зусім іначай спяваў М.Забэйда-Суміцкі. З першых слоў ён нябачнымі пальцамі адчування ўзяў гэта сэрца песні, палажыў яго на асцярожныя далоні дзіўнага голасу і, абвеяўшы чарам, задумай, панёс яго, здаецца, на растайныя дарогі, між саламяных стрэх, між каласоў, затопленых у сонцы, раскалыханых ветрам. І ці ж можна было не адчуць і не пайсці за песняром.

Зала доўга калацілася да эстрады хвалямі воплескаў...

Змоўклі. Пасля ўсяго мне здалося: у кожнага чагосьці не хапала, без чаго перш людзі стараліся жыць спакойна, быццам не заўважаючы, і нехта ім прыпомніў, што так няможна жыць далей, як жылі...

Часамі песні так патрапяць сказаць!.." ("Беларускі летапіс", №2—3 за 1937 г.)

Цяпер яшчэ раз вярнуся да пытання: дзе ж я нарадзіўся? Спачатку мяне гэта не цікавіла, але потым, многа год спагадзя, калі трэба было ведаць дакладна, я звярнуўся з гэтым пытаннем да маці. Яна ўжо была старэнькая і проста мне сказала: "Сынок, было вас сямёра. Я нявучаная, запісваць не магла. Ці ж магу я памятаць, дзе каторы і калі нарадзіўся? Можа, у Падароску, а можа, і на лузе, бо быў у мяне і такі выпадак. Пайшла грабці сена ды там і рассыпалася. Можа, гэта якраз ты і быў?"

А калі я падумаю, як я люблю прыроду, то пачынаю згаджацца з тым, што, мусіць, гэта сапраўды быў я. У той час бедныя людзі радзіны не спраўлялі, дык не дзіўлюся, што праз якія 50 гадоў хворая маці не памятала такога "важнага" факта, як маё нараджэнне. А мне гэта, праўду кажучы, і не баліць. Цяпер, калі людзі хутка паляцяць на іншыя планеты (а можа, і нараджацца там будуць), хопіць ведаць, што я нарадзіўся на Зямлі, а дзеля папер-дакументаў — у вёсцы Несцяровічы, дзе нарадзіўся і мой бацька. Магу хіба яшчэ дадаць, што мая бабуля Антаніна — маці маёй маці — яшчэ хадзіла на паншчыну, аб якой мне расказвала жахлівыя рэчы.

А цяпер зноў вернемся да вучобы. Галоўчыцкую школу я скончыў у 1914 годзе. Падрыхтаваўшыся за лета, восенню паехаў з Ванем Урбановічам у Маладзечна, каб здаваць конкурсныя экзамены ў настаўніцкую семінарыю. На станцыі ў Ваўкавыску першы раз у жыцці ўбачыў поезд з паравозам, а калі ён свіснуў, душа ў мяне ёкнула ў пяткі.

Экзамены вытрымаў.

Цягніком чацвёртага класа вярнуўся ў Ваўкавыск, а адтуль з торбаю і ботамі за плячыма, пехатою, босы ішоў 45 кіламетраў дахаты. Маці, убачыўшы мяне, абрадавалася і занепакоілася, даведаўшыся аб маім паступленні на вучобу: "Як жа ты, сынок, там будзеш адзін?" Я і сам быў засмучоны. Ваня, старэйшы і разумнейшы, праваліўся на экзамене, і мне прыходзілася "ісці ў свет" аднаму. І пайшоў. Пайшоў "у людзі".

У семінарыі дабіўся прыватнай стыпендыі — 45 рублёў у год. Пражыць на гэтыя грошы было немагчыма. Прыйшлося падрабляць урокамі "на даму" ды зацягваць папружку шчыльней. Іншыя хлопцы хадзілі ў сталоўку, дзе карміліся казённыя стыпендыяты, і даядалі там тое, што заставалася ў місах. Разы два хадзіў і я з імі, але было надта брыдка падбіраць чужыя недаедкі — і я больш не пайшоў.

Я шукаў іншага выйсця са свайго цяжкога становішча. Стараўся вучыцца як мага лепш, каб атрымаць казённую стыпендыю — 180 рублёў у год. Зубрыў многа, апрача вучобы нічога не бачыў. І дабіўся свайго: на экзаменах у канцы навучальнага года атрымаў права на поўную стыпендыю. Парадаваліся мы з маці, але ненадоўга: да Маладзечна набліжаўся фронт Першай сусветнай вайны. Нам сказалі эвакуіравацца. "Ненадоўга", — запэўнівалі. Пасля трохмесячнага блукання ля фронту нас, бежанцаў, змардаваных бадзяннем, голадам і хваробай, пасадзілі ў Менску ў цяплушкі, у якіх мы ледзь вытрывалі ад марозу, і павезлі на ўсход. Вазілі доўга, пакуль не высадзілі ў Тамбоўскай губерні каля сяла Ілавайскага.

Маці з братам Валодзем засталася на месцы, а я з кошыкам за плячыма зноў пайшоў у свет шукаць шчасця. Дабраўся аж да Пензы. І неяк даведаўся, што ў горадзе ёсць настаўніцкая семінарыя. Пайшоў туды, і мяне, як казённага стыпендыята, залічылі на вучобу. Пасля, як высветлілася, што Маладзечанская настаўніцкая семінарыя эвакуіравана і знаходзіцца ў Смаленску, мяне накіравалі вучыцца туды.

Памяшкання свайго семінарыя не мела, і мы займаліся ў другую змену ў гімназіі Вароніна. Жыць было вельмі цяжка. Адной стыпендыі не хапала, а грошы абясцэньваліся. Хлеба з мякінай і таго часта нельга было дастаць. Студэнты перабіваліся хто як мог.

У 1917 г. удзельнічаў у дэманстрацыях, разам з усімі хадзіў па вуліцах, насіў лозунгі з рэвалюцыйнымі плакатамі, крычаў: "Далоў цара!"

У 1918 г. скончыў семінарыю і выехаў у Сібір, дзе ў эвакуацыі знаходзілася мая адзінокая маці (брат Валодзя ўжо памёр). Маці знайшоў у сяле Бароўскім Барнаульскага павета. Адразу ж падаў прашэнне ў аддзел народнай асветы, і мяне прызначылі настаўнікам у сяло Усць-Калманскае, што каля Барнаула.

(Працяг на 8-й стар.)

АСОБА

Пясняр з Пружаншчыны

(Працяг. Пачатак на 7-й стар.)

Праца была цяжкая, але цікавая. Я арганізаваў там Калманскае культурна-асветнае таварыства. Мяне, васямнаццацігадовага хлопца, выбралі старшынёй. Праводзілі з сялянамі гутаркі на розныя тэмы, чыталі лекцыі, ставілі п'есы. У мяне было многа запалу. Сам я і іграў, і спяваў. Так я прапрацаваў адзін год.

Але на свеце было неспакойна. Бушавала грамадзянская вайна. Яе віхуры дакаціліся да ціхага сяла Калманскага і зрушылі мяне з месца. У выніку я апынуўся ў 1920 годзе ў Харбіне.

На станцыі "Пагранічная" Кітайскай усходняй чыгункі атрымаў пасаду настаўніка. Настаўніцкі персанал быў неаднародны, дзяліўся на рэвалюцыйных і рэакцыйных. Я быў з першымі. Мы прайгралі, і я страціў пасаду. Працу знайшоў у Вэйшахэ — на маленькай станцыі той жа Кітайскай усходняй чыгункі — як настаўнік ад бацькоў. Праз два гады за добрую працу быў пераведзены ў Харбін.

Тут я сістэматычна пачаў займацца над удасканаленнем свайго голасу. Са мной стала займацца прафесар Юлія Канстанцінаўна Плотніцкая — былая супрацоўніца Шаляпіна — чалавек ужо пажылога ўзросту, але яшчэ добрая артыстка і педагог.

Я ўжо сказаў, што спяваць любіў з дзіцячых гадоў: спяваў з маці, потым у школах выбіралі мяне ў салюты дзіцячага хору, спяваў у царкве і нават на вяселлях. Мог нядрэнна іграць на розных інструментах: на балалайцы, мандаліне, гітары, гармоніку і нават на скрыпцы, якая засталася ад бацькі. А на губным гармоніку я мог зайграць усё, што толькі пачую (зусім Сымон-музыка!). Памятаю, у маёнтку Шэйпічы, дзе працавала мая маці, быў раяль. Калі прыязджалі панскія дочкі (яны больш жылі ў Ваўкавыску) і пачыналі іграць, я гадзінамі стаяў за плотам і слухаў, забыўшыся аб усім на свеце. Добра ці дрэнна яны ігралі — не ведаю, але гэта была першая музыка, якую я пачуў на раялі. (Цяпер, калі радыё грае больш, чым трэба, мае пачуцці таго часу, можа, трудна нават зразумець.) Калі паны ад'язджалі з двара і маці дазваляла мне сцерці з раяля пыл, я не мог утрымацца і пачынаў падбіраць на клавішах адным пальцам знаёмыя мелодыі народных песень. Маці дзівілася і радавалася, але, баючыся непрыемнасцяў, адганяла мяне прэч.

Шкада, што не нарадзіўся я год 50 пазней, магло б быць з мяне нешта лепшае. Як цяпер у нас вышукваюць таленты! Як ім дапамагаюць развівацца! Як іх падтрымліваюць! Я сам удзельнічаю ў камісіях па адборы здольнай музычнай моладзі. І тады свет быў не без добрых людзей, але цяпер усё робіцца арганізавана.

У настаўніцкай семінарыі спевы былі пастаўлены добра: знаёмілі з тэорыяй музыкі, быў свой хор, вучылі дырыжыраваць. Таму к Плотніцкай я трапіў, маючы некаторую падрыхтоўку ў гэтай галіне. Аднак гэтага для сур'ёзнай музыкі было мала, і я пачаў у Тамашынскай вучыцца на раялі, а з дырыжорам Метэрам праходзіў курс гармоніі.

Праца ішла добра, і аба мне сталі гаварыць як аб вельмі надзейным маладым спеваку. Так я займаўся два гады. Але чым больш займаўся, тым менш быў задаволены сабой, тым менш у сябе верыў. Стамляла праца ў школе, асабліва моцна адбіваючыся на горле, і я не мог спяваць так, як хацеў, так, як сабе ўяўляў.

Урэшце, ад кар'еры спевака адмовіўся. Гэта было нялёгка, бо са спевамі я даўно і моцна зросся.

Каб нешта рабіць, паступіў на эканамічнае аддзяленне Харбінскага ўніверсітэта.

Заняткі там праходзілі ў другую змену, я працаваў у школе — у першую змену. Такім чынам, я мог спалучаць работу з вучобай. Працаваў многа і вучыўся добра. Усё гэта было для розуму, а сэрца ўсё ж заставалася ў песні. Сэрца хацела спяваць.

Ад вялікай нагрузкі арганізм не вытрымаў, здароўе падарвалася. Урачы знайшлі сэрца хворым, і самае небяспечнае — аказаліся хворымі лёгкія. Даведаўшыся, што брат памёр ад сухотаў, дактары параілі неадкладна лячыцца. І ўсё ж вучобу ва ўніверсітэце не пакінуў. Працаваў асцярожней, менш, але ішоў наперад. Не пакінуў і спевы.

У 1929 годзе скончыў універсітэт, і мне прапанавалі асістэнтуру. Але я накіраваўся ў оперу. Думалі, што звар'яцеў чалавек...

А пачалося ўсё так.

У 1929 г. на Кітайскай усходняй чыгунцы адбыўся канфлікт паміж кітайскай і савецкай часткай праўлення. У знак салідарнасці з Савецкім Саюзам была аб'яўлена неафіцыйная забастоўка, у якой прыняла ўдзел і мая школа. Улады, варожа настроеныя да Савецкага Саюза, пазбавілі нас жалавання. Што было рабіць? Я звярнуўся да опернага калектыву, але там месца не знайшлося, усё было ўкамплектавана. Сезон тэатр планаваў пачаць "Русалкай" Даргамыжскага, і раптам бас Шушлін, які павінен быў спяваць мельніка, парушыў кантракт і выехаў у Шанхай. Такім чынам пастаноўка "Русалкі" была пад пагрозай зрыву. Калектыў шукаў выйсця. З Ленінграда мелі добрага барытона Вітэльса, які мог спяваць Анегіна (Чайкоўскага). Пачалі шукаць артыста на партыю Ленскага. На пробу паклікалі мяне. Спадабаўся. Тут жа рашылі замест "Русалкі" ставіць "Яўгенія Анегіна".

За два тыдні я падрыхтаваў партыю Ленскага. Што пераžыў за гэты час, трудна расказаць. Мой дэбют меў поспех, і мяне залічылі ў трупу опернага калектыву.

Потым я спяваў Сінадала з оперы Рубінштэйна "Дэман", затым пайшлі і іншыя партыі. Да 1932 года я праспяваў 15 роляў. Гэта былі Фаўст з "Фаўста" Гуно, Альфрэд з "Травіяты" Вердзі, Герцаг з "Рыгалета" Вердзі, Альмавіва з "Севільскага цырульніка" Расіні, князь з "Русалкі" Даргамыжскага, цар Берэндзей з "Снягурачкі" Рымскага-Корсакава, Лыкаў з "Царскай нявесты" Рымскага-Корсакава, Уладзімір з "Князя Ігара" Барадзіна, Уладзімір з "Чарадзейкі" Чайкоўскага, Пінкертон з "Мадам Батэрфляй" Пучыні, Рудольф з "Багемы" Пучыні і іншыя.

Паралельна я працаваў і ў школе, куды зноў вярнуўся пасля забастоўкі.

Маё выступленне ў оперы мела поспех. І я пачынаў верыць у сябе, хацелася і надалей удасканальвацца ў спевах.

Увесь гэты час я жыў вельмі сціпла, бо збіраў грошы для паездкі ў Італію, аб якой марыць кожны добры спявак.

У 1932 г. атрымаў візу, звольніўся са школы, пакінуў тэатр і паехаў у Мілан.

У Мілане сустрэўся са спявачкай Анджэлікай Краўчанка, якая раней была ў Харбіне. Яна пазнаёміла мяне з выдатным майстрам спеву Фернанда Карпі, які раней альтэрнаваў з Каруза і іншымі славутымі спевакамі.

З Карпі я працаваў амаль кожны дзень. Маэстра дзівіўся з маёй працавітасці, хваліў мяне і паказваў іншым вучням. Цікава, што потым да мяне на лекцыі спеву прыходзілі вучні — іншаземцы, і я сапраўды дапамагаў ім, бо ад прыроды меў добрае вуха і адразу адчуваў, каму чаго не хапае. У тыя часы і сам я вельмі ўважліва слухаў выдатных спевакоў, што выступалі ў Мілане, і, зразумела, многаму ад іх вучыўся. Тут я ўпершыню пачуў Шаляпіна. Ён спяваў Дона Базыля ў тэатры Ла Скала. Поспех быў такі вялікі, што артыст вымушаны быў бісіраваць арыю, хоць у гэтым тэатры бісы не дазваляліся. (У кнізе аб Шаляпіне, выдадзенай у Савецкім Саюзе, якраз ёсць здымак з гэтага выступлення.)

У Мілане я сустрэўся і са слаўным Собінавым, які прыязджаў у Італію падшукаць добрага прафесара спеваў для Масквы. Собінаў быў надзвычай прыемны і добразычлівы. Запрасіў мяне да сябе. Мы доўга гутарылі, а потым спявалі. Калі я праспяваў арыю Ленскага, ён сказаў: "Как вы припоминаете мои лучшие молодые годы!" Даў мне свой адрас і сказаў: "Совершенствуйтесь и приезжайте к нам в Москву".

Усё, аднак, склалася інакш. Нездарма кажуць: "Человек — раб обстоятельств". Я працаваў так многа, што ў лёгкіх зноў пачаўся працэс. Давялося лячыцца. Паехаў у Сан-Рэма. Папраўіўшы трохі здароўе, вярнуўся ў Мілан і працягваў спяваць. Я спяваў на італьянскай мове ў операх "Травіята", "Рыгалета", "Фаўст", "Севільскі цырульнік" і іншых. Мяне запрашалі выступаць у канцэртах. Крытыка аб маіх выступленнях была вельмі станоўчая. Вось што пісаў "Corriere di Savona" (31.X.1934): *"Тэнар Міхаіл Забэйда пацвердзіў поспехі, якія меў нядаўна на сваім артыстычным турнэ і якія паўтарацца вечарам 31-га г. м. у Мілане. У Забэйды адразу адчуваецца пяшчотная душа славянскага мроючага паэта. Яго тонкая інтэрпрэтацыя захапляе слухачоў. Яго голас — гэта дасканалы інструмент, які здольны перадаць усе пачуцці, змешаныя ў вершы, нават і тады, калі спявае на чужой мове... Гэта пацвердзіла публіка сваімі апладысментамі, дамагаючыся паўтарэння".*

L'ordine, 26.X.1934 — Como — піша: *"Міхаіл Забэйда — тэнар надзвычайнай якасці, артыст высокай культуры, голас мяккі, гнуткі, падобны голасу яго суайчынніка Собінава, інтэрпрэтаваў з выключнай чуллівасцю тонкія кампазіцыі Stein-Schneider, выклікаўшы захапленне ва ўсіх слухачоў".*

І яшчэ "Ciornale dell Arte" (часопіс мастацтва), Мілан; 15.VI.1935 г. у допісе "Поспехі тэнара М.Забэйды":

"У галіне канцэртнага і опернага жыцця трэба адзначыць тэнара Міхала Забэйду, які нядаўна выступіў з канцэртам у Міланскай кансерваторыі Вердзі. Забэйда і на гэты раз прадэманстраваў свае выдатныя якасці — галасавыя і інтэрпрэтацыйныя. Трудная праграма была выканана належным чынам, пахвальна, а ў серанадзе з оперы "Ius Primae Noctis" кампазітара P. di Cagno (Канья), якую Забэйда праспяваў страсна, з экспрэсіяй, багатай гарманічнымі тонамі і сфуматурамі, што паказвае дасканалае майстэрства, публіка бурна апладзіравала мастаку, дамагаючыся паўтору.

Гэты малады артыст прыехаў у Італію ў 1932 г., да гэтага спяваў за граніцай у розных рускіх і італьянскіх операх ("Севільскі цырульнік", "Рыгалета", "Фаўст" і інш.).

На музычным фестывалі ў Варэзе Забэйда выступіў з вялікай праграмай, спяваючы на мове арыгінала творы рускіх, французскіх, іспанскіх і іншых кампазітараў, выклікаючы агульнае захапленне.

Італьянскія газеты параўноўваюць Забэйду з Ціта Скіпа за асалоду і харахтво яго спеву. Іншыя зноў параўноўваюць яго з вялікім рускім спеваком Собінавым, што дазваляе прарочыць Забэйду вялікую артыстычную будучыню".

У гэты час я атрымаў з Шэйпічаў вестку аб тым, што мая маці, якая пасля вайны вярнулася на радзіму, моцна хварэе і хоча бачыць сына. Прыйшлося развітацца з Італіяй і ехаць на радзіму. (Праўда, я ўжо жыў тады ў Польшчы.) З маці я не бачыўся 16 гадоў. Пры сустрэчы было многа радасці і слёз.

На сезон 1935—1936 гг. заключыў кантракт з Познанскай операй. Там усё спяваў па-польску. Пашырыў свой рэпертуар новымі операмі: "Унос з сэралю" Моцарта, "Юлій Цэзар" Гендэля, "Барыс Гадуноў" Мусаргскага і іншымі, у якіх спяваў галоўныя тэнаровыя ролі. Адносіны да мяне дырэктара оперы былі не з лепшых, бо я не ўтойваў таго, што я беларус.

Палітыка польскага буржуазнага ўрада тады была такая: "У Польшчы няма беларусаў". Вось адзін з фактаў тых адносін. Ставіцца "Яўгеній Анегін" Чайкоўскага. Я буду спяваць Ленскага. Раптам даведваюся, што маю ролю даюць другому. Проці ражна не папрэш! Я мусіў прымірыцца, бо такі быў загад дырэктара. Настаў час прадстаўлення. Сяджу ў зале сярод публікі, гляджу, слухаю. Тэнар спявае выдатную арыю "Куда, куда вы удалились". Напярэдадні на рэпетыцыі дамовіліся, што гэту арыю "тэнар" (паляк) будзе бісаваць (кажу "тэнар", бо Ленскага я там не бачыў). Артыст адспяваў арыю, але зала не выказала жадання слухаць паўторна арыю, "біса" ніхто не падаў. А калі "тэнара" "застрэлілі" на сцэне, раптам у наступіўшай цішыні з залы пачуўся голас: "Добра яму гэтак!"

На другое прадстаўленне прапанавалі мне спяваць партыю Ленскага. Папярэдніх рэпетыцый з аркестрам не было, і, зразумела, "біс" не прадбачыўся. Але калі я скончыў арыю Ленскага, воплескам не было канца. Дырыжор спрабаваў некалькі разоў іграць далей і кожны раз быў змушаны спыніцца: публіка прасіла паўтарыць арыю. Хочучы не хочучы, дырыжор мусіў ізноў іграць уступ да арыі, якую я нечакана праспяваў два разы. "Нарэшце маем Ленскага", — гаварылі потым слухачы.

У тых умовах мне працаваць было цяжка, і я пераехаў у Варшаву.

На маё выступленне па радыё адгукнулася Вільня. Рыгор Раманавіч Шырма запрасіў мяне на канцэрт. Як вядома, беларуская моладзь на канцэрце насіла мяне на руках.

Там я пазнаёміўся і з Максімам Танкам. Гэтыя сустрэчы дапамаглі мне ўтрымацца на той дарозе, па якой я іду і сёння. Гэта дарога не абяцала вялікай кар'еры, але яшчэ больш зблізіла мяне з роднаю песняю — песняю маёй маці, давала магчымасць распаўсюджваць гэту песню, несці яе ў свет, паказваць яе красу, даваць людзям радасць і ўзбагачаць гэтай песняю сусветную культуру.

Як ставіліся ў Польшчы да беларускай песні? Па-рознаму. Спачатку смяяліся, што Забэйда — спявак італьянскай школы — уключыў у канцэртную праграму мужыцкую песню. А потым? Калі пабачылі, што на мае канцэрты не толькі ідуць слухаць, але прыязджаюць за дзясяткі кіламетраў, каб пачуць у маім выкананні гэтую мужыцкую песню, тады сталі мне забараняць спяваць у канцэртах беларускія, а разам і рускія песні. А кар'ера вырысоўвалася сапраўды вельмі "спакуслівая". Адзін раз я спяваў у польскім радыё праграму, якую перад гэтым выконваў славуты Кепура (сімфанічным аркестрам дырыжыраваў Г.Фітэльберг). І вось пасля майго выступлення, між іншым, напісалі: "У Забэйдзе-Суміцкім Кепура знайшоў небяспечнага канкурэнта". Знайшліся такія, што ўгаварылі мяне адмовіцца ад беларускай песні. Я быў няўмольны. Тады мне замест кар'еры паабяцалі Картуз-Бярозу... Гэта была турма.

(Працяг будзе.)

МЕДДАВЕДКА

Наколькі шкодны мабільны тэлефон для дзіцяці?

Медыкі катэгарычны: дзецям можна карыстацца мабільнымі тэлефонамі толькі ў надзвычайных сітуацыях.

Калі верыць вынікам даследавання ўплыву тэлефонаў мабільнай сувязі на арганізм чалавека, можна прыйсці ў жах, таму што яны руйнуюць чалавечы мозг. Людзі, якія карыстаюцца пастаянна мабільнымі тэлефонамі, самі таго не заўважаючы, знаходзяцца ў вельмі моцным напружанні. Клеткі мозгу такога чалавека адміраюць ў некалькі разоў хутчэй, чым у чалавека, які не карыстаецца сотавай сувяззю. І як вынік — зніжэнне памяці, частыя галавакружэнні і галаўны боль, парушэнне увагі. А мозг дзіцяці паглынае значна больш выпраменьвання, чым дарослага. У дзіцяці мазгавая тканка больш успрымальная, ды яшчэ вельмі мяккая вушная ракавіна, таму яны бліжэй, чым дарослыя, падносяць апарат, скарачаючы адлегласць паміж галавой і тэлефонам.

Калі казаць пра магчымыя наступствы больш канкрэтна, то варта сказаць, што дзеці да 18 гадоў, якія карыстаюцца мабільнымі тэлефонамі, рызыкуюць атрымаць праблемы з памяццю, паніжэнне ўвагі, парушэнні сну, а таксама перыядычныя галаўныя болі. Таксама ў іх падвышаецца схільнасць да развіцця эпілепсіі і анкалагічных захворванняў.

Але ўсе разумеюць, што поўнасцю выключыць з жыцця дзіцяці мабільнік складана. Дый бацькі і самі не супраць купіць ім тэлефон: так можна заўсёды ведаць, дзе знаходзіцца дзіця, звязацца з ім у любую хвіліну.

Але каб звесці да мінімуму рызыку ўплыву мабільнага на здароўе дзіцяці, медыкі раяць бацькам:

— максімальна абмяжуйце час размовы дзяцей па сотавым тэлефоне, размова не павінна быць больш за 5 хвілін, перапынак паміж званкамі не менш за 20 хвілін;

— не пажадана ўвесь час насіць тэлефон у кішэні, тым больш у доме, дзе ў гэтым няма ніякай патрэбы;

— рэкамендавана па магчымасці выкарыстоўваць пры званках гучную сувязь, а падчас размовы трымаць тэлефон на адлегласці ад галавы;

— купляйце дзецям сучасныя тэлефоны (не абавязкова дарагія), таму што ў іх істотна зніжана магутнасць выпраменьвання ў параўнанні з састарэлымі мадэлямі;

— набудзьце для дзіцяці навушнікі;

— на ноч тэлефон варта адключаць, таму што ён, калі працуе ў рэжыме чакання, можа ўздзейнічаць на сон і парушаць яго фазы, да таго ж падумайце ці сапраўды вашаму дзіцяці трэба прымаць мабільны побач з ложкам.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Юрый ПУНТУС:

«З увядзеннем новай формулы правядзення чэмпіянату могуць з'явіцца дамоўленыя матчы...»

На мінулым тыдні стала вядома, што першынство Беларусі па футболе зараз будзе праходзіць па новай схеме. Ці на карысць гэта беларускаму футболу? Чаму адны клубы выступаюць "за", а іншыя — "супраць"? Ці дажывём мы да тых часоў, калі падчас матчаў нацыянальнага чэмпіянату на трыбунах яблыку не будзе дзе ўпасці? Аб гэтым карэспандэнт "Народнай Волі" гутарыць з былым галоўным трэнерам зборнай Беларусі, цяпер — "глаўкамам" клуба "Смалявічы-СТІ" ***Юрыем ПУНТУСАМ.***



Нагадаем, што футбольнае першынство Беларусі ў наступным сезоне пройдзе ў новым фармаце — з разбіўкай каманд на шасцёркі.

Кожная з 12 каманд па кругавой схеме, як і раней, згуляе 11 хатніх і 11 гасцявых матчаў. Пасля гэтага шэсць найлепшых каманд аб'ядначюць у адну групу, шэсць слабейшых — у іншую (яшчэ плюс дзесяць гульняў для кожнага клуба). Каманды з мацнейшай шасцёркі будуць змагацца за медалі, са слабейшай — за права застацца ў вышэйшай лізе. Пры гэтым ачкі, набраныя камандамі ў кругавым турніры, захаваюцца.

Пяцёра сябраў выканкама Федэрацыі футбола выступілі супраць такога рашэння — Аляксандр Кернажыцкі, Юрый Вяргейчык, Сяргей Сафар'ян, Віктар Ганчарэнка і Юрый Пунтус.

— Па той схеме, што будзе ў нашым першынстве, многія краіны ўжо гулялі, але адмовіліся ад яе і даўно забылі, — кажа суразмоўца. — Гэта ж, напэўна, аб нечым кажа. Ды я і сам маладым іграком выступаў у чэмпіянаце краіны па падобным прынцыпе. І не памятаю, што тады ўсе былі ў захапленні ад той формулы. Дзякуй Богу, калі мы здолеем павысіць канкурэнтнасць у барацьбе за прызавыя месцы і за выхад на еўратурніры. Але ж ёсць і іншы бок медаля. Я не выключаю, што з увядзеннем новай схемы правядзення чэмпіянату могуць з'явіцца дамоўленыя матчы.

— Адкуль такія заключэнні?

— На мой погляд, будзе больш матчаў без аніякай матывацыі. У гэтым небяспека. Апошні чэмпіянат быў вельмі супернапружаны і цікавы, каманды змагаліся ў кожнай гульні за медалі і за права застацца ў вышэйшай лізе. Каму спатрэбіліся гэтыя нававўвядзенні?.. Можа, для маладога беларускага першынства і неабходна нейкая навізна. 100-працэнтнай шкоды яна не нанясе, футбол не развалiцца. Але, як мне падаецца, праз нейкі час мы дойдзем да таго, што чэмпіянат трэба пашыраць. І словы "ў нас няма каму гуляць" — яны для бедных. Трэба дапамагаць больш слабым клубам.

— БАТЭ, скажам так, таксама не вітае новую формулу першынства. Для шматразовага чэмпіёна краіны тут ёсць небяспека страціць пазіцыі лідара? Складаней будзе змагацца за золата?

— Не думаю, што БАТЭ некага баіцца, але розныя падводныя камяні могуць існаваць. Хоць я далёкі ад думкі, што гэта спецыяльна робіцца, каб аслабіць барысаўскі клуб. А чаму той жа настаўнік барысаўскай каманды Віктар Ганчарэнка не падтрымаў новую ініцыятыву? У БАТЭ ж разумныя людзі, усё аналізуюць.

— Ці можа новаўвядзенне падняць цікавасць у балельшчыкаў да матчаў чэмпіянату Беларусі?

— Час пакажа. Змяняючы схему, кіраўніцтва, напэўна ж, плануе, што будзе больш напружаных, цікавых гульняў. Але я ўпэўнены — гульня заўсёды будзе напружанай, калі ёсць эмацыянальны настрой.

— А ці ходзяць балельшчыкі на матчы першай лігі?

— Усё адносна. Калі мы гулялі ў аграрным пасёлку, на стадыён прыходзіла каля 300—400 чалавек. А ва ўсім пасёлку — каля 2 тысяч. Калі сыходзіць з гэтых лічбаў, то наведвальнасць не вельмі дрэнная. Я ж не буду народ на стадыён прывозіць з іншых гарадоў. Ды і наогул не прыхільнік таго, каб балельшчыкамі штучна напаўнялі трыбуны. Аматары футбола павінны прыходзіць самі.

— Дык што трэба, каб у балельшчыкаў з'явілася цікавасць да айчыннага футбола?

— Першае — цікавая гульня самой каманды. Другое — арганізацыйныя моманты. Антураж матча. Вось, напрыклад, ёсць людзі, якія ніколі не ходзяць на футбол. Скажам так, не фанаты. Але на цікавы матч пойдуць і пастаянныя балельшчыкі, і тыя, хто за кампанію. Зразумела, што апошнія, калі трапяць на гульню, дзе на трыбунах 100 чалавек, больш ніколі на стадыён не пойдуць. Але ж калі поўны стадыён, усе перажываюць... Вось такі футбол нам патрэбны! На БАТЭ, напрыклад, барысаўчане ходзяць на ўсе матчы ў любое надвор'е. Каманда ўлюбіла ў сябе балельшчыкаў. А любові без узаемнасці не бывае.

Алесь СІВЫ.

ПРЭЦЭДЭНТ

У Мінску судзілі курыльшчыка ў пад'ездзе

Усе ведаюць, што паліць у пад'ездзе забаронена, можна атрымаць штраф. Але прыцягнуць да адказнасці курца складана: прадстаўнікі ЖЭС або міліцыі павінны літаральна злавіць за руку парушальніка. Для прыцягнення да адміністрацыйнай адказнасці неабходны таксама паказанні двух незалежных сведак. Але нядаўна такі судовы прэцэдэнт адбыўся. У Мінску судзілі чалавека, які выкурыў цыгарэту на лесвічнай пляцоўцы.

Як паведамляе "Мінск-Навіны", выязное пасяджэнне суда Маскоўскага раёна прайшло ў гімназіі №12. Публічна разгледаліся дзве справы: курэнне ў пад'ездзе і антысанітарыя ў кватэры. На абодвух падсудных у якасці адміністрацыйнага пакарання накладзены штраф: 1 млн і 1,2 млн рублёў адпаведна.

Нагадаем, што ў жылым шматкватэрным доме паліць можна толькі ва ўласнай кватэры і на балконе. На лесвічных клетках, у агульных тамбурах, ліфтах — забаронена. Такія патрабаванні ўстаноўлены "Правіламі карыстання жылымі памяшканнямі", зацверджанымі Мінжылкамгасам. У выпадку парушэння правілаў прадугледжаны штрафы ад 10 да 30 базавых велічынь (сёння 1—3 млн рублёў).

На дне

Чарговы матч беларускіх тэнісістаў у Кубку Дэвіса яшчэ раз паказаў, у якім заняпадзе знаходзіцца сёння наш мужчынскі тэніс. Мужчынская зборная Беларусі па тэнісе прайграла ў гасцях камандзе Манака ў матчы першага круга другой групы Еўра-Афрыканскай зоны Кубка Дэвіса. У першы дзень Дзмітрый Жырмонт (285-е месца ў адзіночным рэйтынгу АТП) саступіў Бенжамену Байрэ (571) — 1:3, а Уладзімір Ігнацік (142) перамог Жана-Рэнэ Лінара (без рэйтынгу) — 3:0. У парнай сустрэчы Максім Мірны (6-е месца ў парным рэйтынгу) і Андрэй Васілеўскі (293) былі слабейшыя за Байрэ (619) і Гіёма Куяра (945) — 2:3.

У мінулую нядзелю Ігнацік прайграў Байрэ — 1:3. Агульны лік стаў 3:1 на карысць гаспадароў, а апошні матч (Жырмонт з Лінарам) ужо не меў аніякага турнірнага значэння, паведамляе БелаПАН.

5—7 красавіка Беларусь згуляе з Тунісам у матчы за права застацца ў другой групе ЕАЗ.

За допинг — уголовная ответственность

Министр спорта и туризма Александр Шамко выступил за введение уголовной ответственности за незаконный оборот стероидных препаратов и принуждение к употреблению допинга. Соответствующие изменения в законодательство готовятся, сообщил он на заседании коллегии ведомства.

ШАШКІ

Зарубежныя госці

Дзякуючы сайтам старадаўняй гульні нашу рубрыку ведаюць шмат у якіх краінах. Замежныя майстры шашачнай кампазіцыі, жадаючы выступіць у ёй, даслалі на электронны адрас вядучага рубрыкі свае новыя творы на 64- і 100-клетачных дошках. Наступныя з іх заслугоўваюць увагі:



1 (Юрый Голікаў, Расія). **Белыя**: d6, e3, e7, h2, дамкі f4, f6, h4 (7). **Чорныя**: b6, дамка d8 (2). Замкнуць простую чорных. Зрабіце гэта самастойна. Задача-64 прысвечана І.Вальтэру.

2 (Генадзь Андрэеў, Латвія). **Белыя**: 17, 20, 24, 25, 29, 30, 31, 32, 34, 41 (11). **Чорныя**: 10, 15, 26, 35, 38, 39, 43, 44 (9). Камбінацыйная праблема-100: 21, 12, 14, 2, 7, 24, 14x.

3 (Іван Івацка, Украіна). **Белыя**: 20, 21, 27, 30, 31, 32, 34, 37, 42, 43 (10). **Чорныя**: 7, 9, 12, 14, 16, 17, 19, 26, 33 (9). Праблема-100: 29, 28, 22, 2, 36x.

4—5 (Аляксандр Палявы (Ізраіль) у сааўтарстве з мінчанінам Мікалаем Грушэўскім). **Белыя**: 9, 19, 25, 28, 30, 33, 46 (7). **Чорныя**: 7, 17, 18, 27, 37, 39, 43, 44 (8). Праблема-100: 41, 20!, 3, 1 (32A) 29 (37) 47x. A(33) 34 (38) 48x.

Белыя: 15, 20, 28, 30, 33, 47 (6). **Чорныя**: 7, 17, 27, 31, 37, 39, 44 (7). Праблема-100: 41, 10, 5, 2x.

6 (Уладзімір Рычка (Украіна). **Белыя**: 22, 32, 39, дамкі 2, 6, 15, 28 (7). **Чорныя**: 5, дамка 46 (2). Задача-100: пазбавіць хадоў простай чорных на палях 25 і 45: 28-10 (11A) 33, 10, 34, 15, 20, 2-30#. A(50) 20!, 2-11, 44, 35, 40, 50#.

7 (Ілля Вальтэр, Узбекістан). **Белыя**: b6, e1, f6, g1, g5, g7, дамкі a3, d6, f4 (9). **Чорныя**: b8, d8, f8, h4, h6 (5). Задача-64: узяць у палон дзве простыя чорных — fg3 (h2A) df4, fg5, fe7, bc7, e3, f2#. A(f2) g3, df4, fe7, bc7, g5#.

Гросмайстар Ю.Голікаў у чэмпіянаце свету-1 па складанні задач-100 заняў 6-е месца, У.Рычка — 10-е. І.Івацка з'яўляецца членам Камісіі па шашачнай кампазіцыі ФМЖД, выдаў кнігу "Шашки — мой досуг" (Черкассы, 2009). А.Палявы стварае электронную базу камбінацый, эцюдаў і задач, якія змешчаны ў кнігах, апублікаваны ў газетах і часопісах, убачылі свет у інтэрнэце. І.Вальтэр — майстар спорту СССР, а Г.Андрэеў — арбітр міжнароднага значэння.

Чэмпіянат Еўропы

Ён адбыўся ў Вільнюсе па шашках-100 сярод ветэранаў. Нашу краіну прадстаўляла міжнародны гросмайстар, старшыня Беларускай федэрацыі шашак Ірына Пашкевіч. Яна ўвайшла ў дзясятку мацнейшых. У жаночым жа заліку яна была першай.

Рашаем разам

"Чэмпіянат Еўропы" (М.Амрылаеў—А.Валюк). На e3 стаіць простая белых, а на c5 — простая чорных: 1. fg3? ab2! 2.ca3 gh4 3.ab4 ca3 4.fe5 hf2 5.eg1 ab2x.

Мікалай ГЛАДКІ.

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а. Прыёмная: тэл. (017) 3286871. Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906 nv@promedia.by
http://www.nv-online.info http://twitter.com/narodnaya_volya

ISSN 2071-9647

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

 Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 4.02.2013 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 27600 экз. Заказ №657.